

Kovács

Kovács

Köszönetet mondok mindazoknak,
akik hozzájárultak e könyv
megjelenéséhez.

Hendel Mariann

Special thanks to everybody who
supported the publication
of this book.

Mariann Hendel

Kovács József (1945 - 1994)

Pereházy Károly

KOVÁCS JÓZSEF

1945 – 1994

Köszönetet mondunk a könyv megjelenését támogató / Our thanks to:

Arthis Alapítványnak
Féner Tamásnak
GlobeArtnak
Håkansson Beának & Jan Ericnek
Magyar Könyv Alapítványnak
Pannon GSM-nek
Szelényi Lászlónak
Szentesi Anikónak

Fotó / Photographed by: Féner Tamás, Szelényi László, Häider Andrea és Fay Béla
Fordította / Translated by: Dr. Szabó Klára
Nyelvi lektor / Revised by: Fekete Tamás & Elizabeth Szász

A borítón: *Ablakrács*, 1979. című munkája látható.
On the cover: *Window grille*, 1979.

ISBN: 963 04 8159 6
ISSN: HU ISSN 1219-4506

Körmendi Galéria Budapest sorozat–5.
Szerkesztők: Wagner Erika és Hendel Mariann
A kötetet tervezte: Szabó Magdolna
A borítót tervezte: Wagner Erika
Felelős kiadó: Körmendi Anna

BEVEZETÉS

Az első világháborút követően a szecesszió már végnapjait élte, majd a két világháború között – a haladás fonákjaként – a historizmus különféle irányzata éledt fel ismét, és a mind hanyatlóbb kovácsoltvas-művességünkről századunk 50-es éveiben már annak útvesztését, megrekedtségét, korszerűtlenségét, zsákutcába jutását deklarálták, agóniáját hirdették.

Az 1960-as években azonban égető feladat-tá lépett elő a művészi vasművesség megújítása, és egy akkor feltörekvő vasműves nemzedék siker szállt e művesség régi rangjának visszaállításáért, korunk gondolatvilágát kifejező formakultúráért. Az idő halad, és tudták, ami tegnap még izgalmas és vonzó volt, az mára siralmasan unalmas. Az eklektizálódó formanyelv mosolyt kelt az úrhajók és műholdak világában. Eldobták hát a rég letűnt formák variációját – ugyanis a különböző stílusokhoz mindig egyfajta látásmód, egyszersmind korérzékelés tapad –, és a múlt művességét átmentve új eszmékkal és módszerekkel párosítva korunk szellemi áramlatának formavilágából fakadó kifejezésre törekedtek. E tehetséges fiatalok csupán önerejükből, a ma eszmevilágán nevelkedett látásukra és művészi szemléletükre támaszkodva próbálták körvonalazni a kor igényeinek megfelelő, a ma emberéhez igazodó műveiket és munkásságuk révén művészi vasművességünk elérkezett oda, hogy mai életünk koncepcióját hiteles alkotásokban reprezentálja, új fejezetet nyitva meg az iparművészet e sajátos ágában. Ennek az úttörő csapatnak volt egyik jeles mestere-művésze – nomen est omen –, Kovács József. Neve a széles rétegek számára kevéssé ismert, a művészetekben járatosak és szakmabeliek előtt ugyan tudott, de alkotásainak sorát nem, vagy csak hézagosan ismerik. Munkássága, kibontakozása útjának megfigyelésére kiváló alkalmat nyújtó sikeres kiállításain ugyan az érdeklődők elé tárta áttekinthető bőségben főleg a „kisművesség” körébe tartozó tárgyait, és terveken vagy fényképen az architektúrához kapcsolódó munkáit. Ezek a bemutatkozások eredményeseknek is bizonyultak, jól

INTRODUCTION

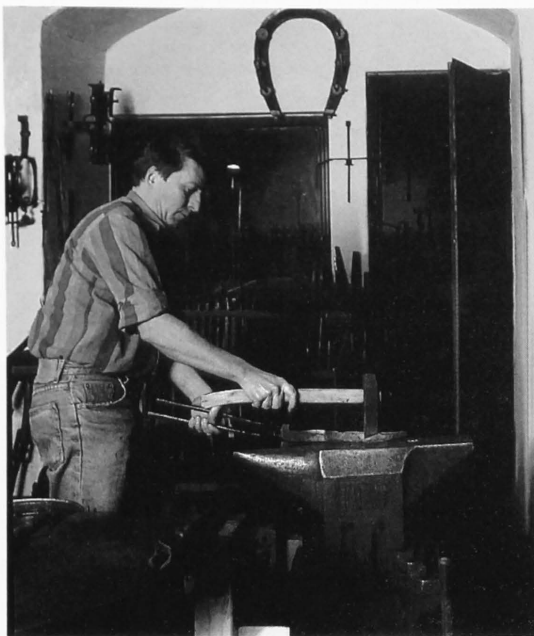
In the period following World War I Art Nouveau lived the last moments of its history, then, in-between the two world wars - as a progressive anomaly - the various trends of historicism were revived, and, in the 1950s, the ever-declining art of wrought iron, blacksmithery, was declared to be lost once and for all. It was considered old-fashioned, dead end, and an art form in a state of agony.

Revival of wrought iron art became an urgent task in the 1960s, and, during that decade, a new generation of blacksmiths was emerging, determined to renew the old glory of this art form; by remodelling and updating it they wanted to make it adequate to express the ideas of our modern age. “Times are changing”, they also knew this old rule. The exciting and attractive art trends of today will be considered old-fashioned and boring tomorrow. The ecclecticizing language of old art forms are becoming old fashioned and ridiculous in the age of spaceships and satellites. This is why the new artists discarded ideas of varying the old forms; since various styles are always associated with one kind of artistic approach, an age (period), and with a specific perception. These artists saved the values of the past, and then combined them in order to bring about an expression for them to suit a changing world.

When creating those new-style works these young artists had nothing else at their disposal but their own talents and ideas; they also considered the demands of people living in a new age. It was through their art that contemporary wrought iron works became the representations of contemporary life and opened a new chapter in the history of this unique art form.

A prominent member-artist of this pioneering group was József Kovács, whose surname, Kovács, means - nomen est omen - blacksmith in Hungarian. The artist's name is less known to the wider public; being familiar only to lovers of this art form and to his fellow artists. Even the people in this narrow circle do not have a deeper

1. Műhelyében / In his workshop, 1985.

szemléltetik fejlődését, a művészi vasművesség iránti fogékony szellemét, a mesterség fogásainak biztos kezelését, artiztikumának szilárd alapozottságát. Mindezt nem a „babérarató” szándékával tette, alkotói sokoldalúságát kívánta bemutatni. 1970-ben a Csepel Galériában, 1980-ban a Mednyánszky teremben, 1994-ben a Magyar Építészek Kamarája és Szövetsége bemutató termében rendezett önálló kiállításain kivívtá magának a közönség és a szakma elismerését.

Műveinek képei azonban nem járták végig a napi és szakajót, a művészeti periódikákat, a külföldi folyóiratokban sem lelünk alkotásainak fotóira, így munkái az országhatárokon kívül sem találhattak kellő visszhangra. E hiány nyomán vetődött fel az a gondolat, hogy munkáit képekben összegyűjteni, értékelő írással, formai elemzéssel publikálni, életművét mérlegre tenni szükséges, mellyel művészte egészében sokak számára hozzáférhetővé válik.

Rövidre mért életében küzdenie kellett olykor a meg nem értéssel, a hivatalos ellenkezéssel; megélt méltánytalanságokat, visszautasításokat, de sikereket is. 1994 szeptember 1-én bekövetkezett korai tragikus halálával egy sikeres mű-

knowledge of his works, although ample opportunities were offered to art lovers and several successful exhibitions were organized for the interested public which would have made it possible for them to follow through the evolving career of this artist. Of special significance are József Kovács's everyday objects, identified as pieces of highest-level craftsmanship, and those works which are closely related to architecture known through various drawings and photographs. His exhibitions proved successful and the development of the artist's career, his responsiveness to the art of wrought iron, his firm handling of professional techniques and the well-grounded bases of his art were extremely well illustrated by these artistic events. The shows were not organized in order that he could rest on the laurels of his profession; rather he wanted to illustrate the hidden diversity of this art form. József Kovács gained the acknowledgement of the public and also of his fellow artists in the solo exhibition of 1970, organized in the Csepel Gallery. The exhibition of 1980 at the Mednyánszky Exhibition Hall and of 1994 in the showroom of the Chamber and Association of Hungarian Architects were also of great importance.

On the other hand, photographs of his works were not publicized in the pages of daily papers or international art magazines published in Hungary and abroad. Consequently, the works of József Kovács did not gain the popularity they deserved outside Hungary's borders. As a result of this, the necessity has arisen to collect and publish photographs of József Kovács's works, supplement them with formal analyses and critical surveys, thus making them available for a wider public both in Hungary and abroad. An overall evaluation of his oeuvre has become necessary, so that we can gain a much deeper insight into József Kovács's art.

In his short life he often had to struggle against lack of understanding and official rejection. Undeserved rejection and occasional professional success formed equal parts of his life. When he died on September 1, 1994, a suc-

vészpálya tört derékba. E kismonográfia látványos, de már lezárt munkásságának részletekre kiterjedő megismertetésére, napjaink művészi vasművességében betöltött szerepének-jelentőségének bemutatására íródott. Tevékenységének ez az összefoglalása nem az apológiát tűzte ki célul, hanem az életmű tárgyilagos, lelkenedező rajongástól mentes megítélését. Kovács József működése területeinek pontos feltárását feleségének Hendel Mariannának segítségével tette lehetővé.

E kiadvánnyal nemcsak emléket kívánunk állítani e művesség tehetséges, szorgos és eredményes művelőjének, hogy alakja ne vesszen el a múlt idő homályában, nem csupán a kollektív emlékezet számára törekszünk munkássága iránti figyelmet megőrizni, de korunk művészi kovácsolásának – eddig még fel nem dolgozott – bemutatásához is némi adalékkal szeretnénk szolgálni, mert művein keresztül betekintést nyerhetünk kovácsoltvas-művességünk jelenlegi szakaszába.

TANULÓ ÉVEI

Kovács József Budapesten született 1945. május 4-én. Pályaválasztása sajátosan indult. A gimnáziumi érettségi után az Iparművészeti Főiskolára jelentkezett, sikertelen felvételi vizsgája után 1963-ban mechanikai műszerész-tanulónak állt be, ám a következő évben újból próbálkozott a főiskolán, de e kísérlet ismét fiaskóval zárult, keze még botladozva is nehezen volt képes a látvány rögzítésére, a stúdiumrajz ekkor még gyenge oldala volt. Folytatta tehát megkezdett szakmáját, amelyben szakmunkás bizonyítványt is szerzett és a Csepeli Papírgyárban helyezkedett el. Érdeklődése előbb az ötvösművészet felé terelődött, majd a vasműves mesterség, a művészi kovácsolás iránti vonzódása kerekedett felül, és ez élete fordulópontját jelentette. Mestere a szó igazi értelmében nem volt, útbaigazításának hiányát nagy akaraterővel, ön-maga képzésével, valóságos erőpazarlással pótolta. A művészi kovácsolás a mesterségben

cessful artistic career was broken. This short monograph was written to acquaint readers with the most spectacular works of József Kovács's complete career and to describe his role and importance in the contemporary trends in the art of wrought iron. This summary is not aimed at offering apologies; rather at evaluating his oeuvre objectively, free of any unnecessary excitement or amateurish enthusiasm. This exact and in-depth study of his artistic career was made possible through the help of his wife, Marianna Hendel.

The aim of this publication is not only to erect a memorial to a talented, industrious and successful artist so that he will be remembered by the generations to come, and to secure the attention in the collective memory of people for him, but also to introduce the contemporary art of wrought iron - a hitherto neglected target of art criticism. Because through the works of József Kovács important insights can be gained into the current state of wrought iron art.

APPRENTICESHIP

József Kovács was born in Budapest on May 4, 1945. He chose his career in a very special way. Having graduated from a secondary grammar school he applied for admission to the College of Applied Arts. Following an unsuccessful entrance examination in 1963, he chose to train for a skilled profession and thus he became a mechanic. The following year he made another unsuccessful attempt to be admitted to the College of Applied Arts. Studio drawing was one of his weaknesses at that time. His hands were said not to be skillful enough to render into drawing what he saw. Because of this József Kovács continued training for his chosen job as a mechanic, at the end of which he was awarded his certificate and went to work for the Csepel Paper Mill. His interest first turned to goldsmithery, then an attraction for the art of wrought iron began to get the upper hand, which meant a turning point in his life. He did not have a master

gyökerezik, ezért az iparművészet felé az első lépés a mesterség tökéletes elsajátítása, tehát alapos műhelytudást, nagy szakmai gyakorlatot és fizikai erőfeszítést igényel, de az artizstikum is döntő tényező a munka eredményében, ami a művészeti ismeretek alapos tudásán túl az esztétikai teremtképességet is feltételezi. Ezek elsajátítása óriási feladatot jelentettek számára.

Művészetének első állomásai a kézműves útjának mérföldkövei voltak, ám nem csupán az iparos-jártasság megszerzésére törekedett, – művészi ambíciók fűtötték. Minden erejével ki akart törni az ipar hagyományos kereteiből, hogy a művészi vasművesség útjára léphessen és azt művelhesse. Az autódidaktát különösen éles szemmel figyeli mindenki, előítélettel vannak iránta, hozzáértését gyanakvással fogadják, mesterségbeli felkészültségének hiányát leleplezni igyekeznek, tetten akarják érni, hogy biztosan van valami amit nem tud, ez pedig bizonyítási kényszert szült benne. Nem tétovázott. Esztendőkön át ifjú lendülettel fáradhatatlanul birkózott a mesterség tökéletes elsajátításáért, szívesen hallgatta meg az irányító szót és minden segítséget meg is ragadott amivel kiemelkedhetett az átlagból, leküzdhette a középszerűséget. Sokat köszönhetett azoknak, akik mesterségükből, technikájukból, titkaikból semmit sem rejtettek előle, így Domanovszky György művészettörténésznek, a Ganz-Mávag tanműhelye vezetőinek, a kovács szakmunkás iskola tanerőinek és másoknak, akiktől beható szakmai és művészi ismereteket szerzett, akik hozzásegítették a benne szunnyadó képességek kibontakoztatásához és készítették elő számára az utat a művészi kovácsolás teljes birtokbavételére. Ám a hazai és külföldi szakirodalmat is rongyosra lapozva a mohó megismerés vágyával gyarapította tudását, termékenyítette formateremtő fantáziáját. Így járta végig lépcsőről-lépcsőre hágva többféle forrásból szerzett ismeretanyagával a művészi vasművesség felé vezető út meredek lépcsőfokait, így tanulta meg a mesterség-, a kifejezés-, a művészi alakítás technikáját és vált saját érdeméből művésszé.

in the traditional sense of the word and tried to compensate for this deficiency with his enormous willpower and self-education. József Kovács literally lavished his efforts. Wrought iron art is rooted in craftsmanship and requires a special expertise in various phases of the work ; a good practical background and hard manual work are both needed. What is more, it takes a good deal of aesthetic creativity. To fulfill all these requirements meant a gigantic task for József Kovács. The first stations of his artistic development were the typical milestones of any craftsman's career. He was inspired not only by the will to become a skillful craftsman but also by artistic ambitions, and he used all his strength to break away from the traditional framework of craftsmanship, and then to start to perfect his artistic career. The work of an amateur is always looked upon with various preconceptions; his efforts are always met with some suspicion and there is always an intention to reveal the amateur's deficiencies in training and in performing his art. These circumstances result in the artist's obsession with constantly wanting to offer proof of his talent and skills. József Kovács did not hesitate for long. For many years he fought with youthful ambition and energy to perfect his professional skills; he always listened to the guiding words of others and took the opportunity of every single occasion to rise above and defeat mediocrity and greyness. He was always grateful for advice from people who did not conceal the secrets of their profession from him. József Kovács felt indebted to the art historian, György Domanovszky, the leaders of the GANZ-MÁVAG Works Training Shop, the teaching staff of the blacksmith's training school and many other people, all of whom helped him to unfold and perfect his hidden talents and to pave the way for him to master the art of wrought iron. By thumbing through Hungarian and foreign art magazines József Kovács increased his knowledge of his art, inspired his imagination. This was the path he gradually walked, the steep steps eventually leading him to the peak of wrought iron art, meanwhile he was simultaneously

2. Kovácsoltvas motívum / Wrought iron motif, 1978

Eredetiségét, egyéniségét nem kellett béklyóba verni, hiszen mesterének formai diszciplináit nem hordozta, de leráznia sem kellett magáról, mert tanítómestere – par excellence – nem volt. Ám dilettánsnak sem tekinthetjük, aki műkedvelőként végezte volna a művészi kovácsolást, tehetségét, elhivatottságát kétségbevonni nem lehet. Intim együttérzésre volt képes a vassal, tisztelte és szerette a vasat, értette, minden ízében érezte művészi formálásának csaknem kimeríthetetlen lehetőségét és makacs erőfeszítéssel, szorgalmas gyakorlással kényszerítette magát – minden hozzáértő vezetés nélkül – a stúdiumrajz tökéletes elsajátítására, vizuális kultúrájának emelésére, mely végül is számottevő sikerrel járt és a grafikában a kívánt eredményt elérte. Alkotásainak megteremtéséhez erre múlhatatlanul szüksége is volt. Műveinek végső megformálásáig kanyargós út vezetett. Előbb napokon át rajzokat, vázlatot vázlat után vetett papírra, megszállottan és aprólékosan dolgozta ki a részleteket minden vonatkozásban kiérlelve, majd fokozatosan született meg tervezett művének kompozíciója, és csak ezután készítette el munkájának modelljét.

Ízlést formáló feladatára tehát gondos előkészítéssel vállalkozott, és miután egy-kettőre túlnőtt fiatalságának zsengein, az indulás bizonytalan botladozásán, a tétova útkeresésen, hamar megteremtette alkotásaiban a mindennapi élet

using various sources. This was the artist's way of learning and using the new techniques of his craft, and developing methods of expression and of artistic creation. It was his own achievement that at the end of this long road he really became a successful artist.

His originality and personality were never restricted, because he was not influenced by another master's formal disciplines, therefore he was never compelled to free himself and create his own identity. Neither could József Kovács be called a dilettante, or an amateur, or a naïve artist working in the field of wrought iron; his talent and devotedness are beyond any doubt. He always had a close and intimate relationship with his iron medium; having a profound liking and respect for it. He understood its potential and knew the inexhaustible variations of artistic forms it could offer. József Kovács obstinately forced himself to perfect his own skills in this art form and he practised incessantly - without any special guidance - to acquire the necessary skills in studio drawing and to raise the level of his own visual culture. In the end his efforts proved fruitful and he achieved the necessary level of skill in his graphic studies. József Kovács really needed this level as a basis for his own creative work. The road leading to the ultimate formation of his works was actually a long and winding one. At first, he spent days drawing and making sketches on paper, working meticulously on small details. When the sketches were fully complete only then came the final stage when he prepared a model-version of the final work itself.

József Kovács commenced his task only after a thorough preparatory stage. In his works he immediately found a harmony of aesthetic demands and the practical needs of everyday life, both of which he sought to cater for.

He was not exclusively interested in creating large-scale new works in bold forms. The restoration of old works of art was also at the centre of his attention. He understood the principles, and it became his own artistic credo

praktikus szükségleteivel szorosan összefonódó esztétikai igényeket s azok kielégítését is célszerűen szolgálta.

Ám nemcsak a merész nagyvonalúsággal világosan megformált új alkotások kötötték le érdeklődését, a régi művek restaurálásának problematikája is figyelme középpontjába került. Megértette és vallotta, hogy nem a művész kezével, hanem a restaurátor alázatával kell hozzányúlni a nagy elődök által létrehozott alkotásokhoz, és csak oly mértékig, hogy értékeit maradéktalanul megtarthassa. E manifesztumnak is beillő valomásának hiteles példáját nyújtotta az Operaház Jungfer Gyula remekbe formált művészi kovácsolású alkotásainak 1983–1984-ben végzett restaurálásakor, megértő tiszteletet érezve művei iránt.

Sokfelé tekintő munkásságának eredményeként érte el a művészi stációk különböző fokozatait: 1966-ban a népi iparművész, 1973-ban a népművészet ifjú mestere címet nyerte el, és nem lépte még át a harmincadik életévének küszöbét, amikor 1974-ben a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja tagjai közé felvette. Ez a szakmai körökben, de a közvéleményben is már beérkezést jelentett.

Munkássága az Iparművészeti Vállalat részére készített alkotásaival indult 1971-ben, majd 1976-tól önálló megbízások nyomán folyamatosan születtek művészi vasmunkái.

MŰVÉSZI KOVÁCSOLÁSÚ MUNKÁI

Alkotásainak széles skálájába beletartozik az épületet öltöztető, de egyben biztonságot is nyújtó ajtó-, ablakrácsok, figyelemfelhívó tárgyak (cégérek), a mindennapi élet berendezkedésére szolgáló használati tárgyak (csillárok, falikarok, gyertyatartók, kandeláberek, folyóirat-tartók, tűkörkeretek, fogasok, hamutartók, székek, asztalok, kandallótartozékok stb.), kultikus felszerelések, zászlótartók, a funebrális aktusokhoz elengedhetetlen sírkeresztek és nem utolsósorban a mesterségbeli csiszoltsággal formált plasztikák sora, továbbá egyéb munkái közül sakk-készlet, napóra, terelőlánc és még sok más.

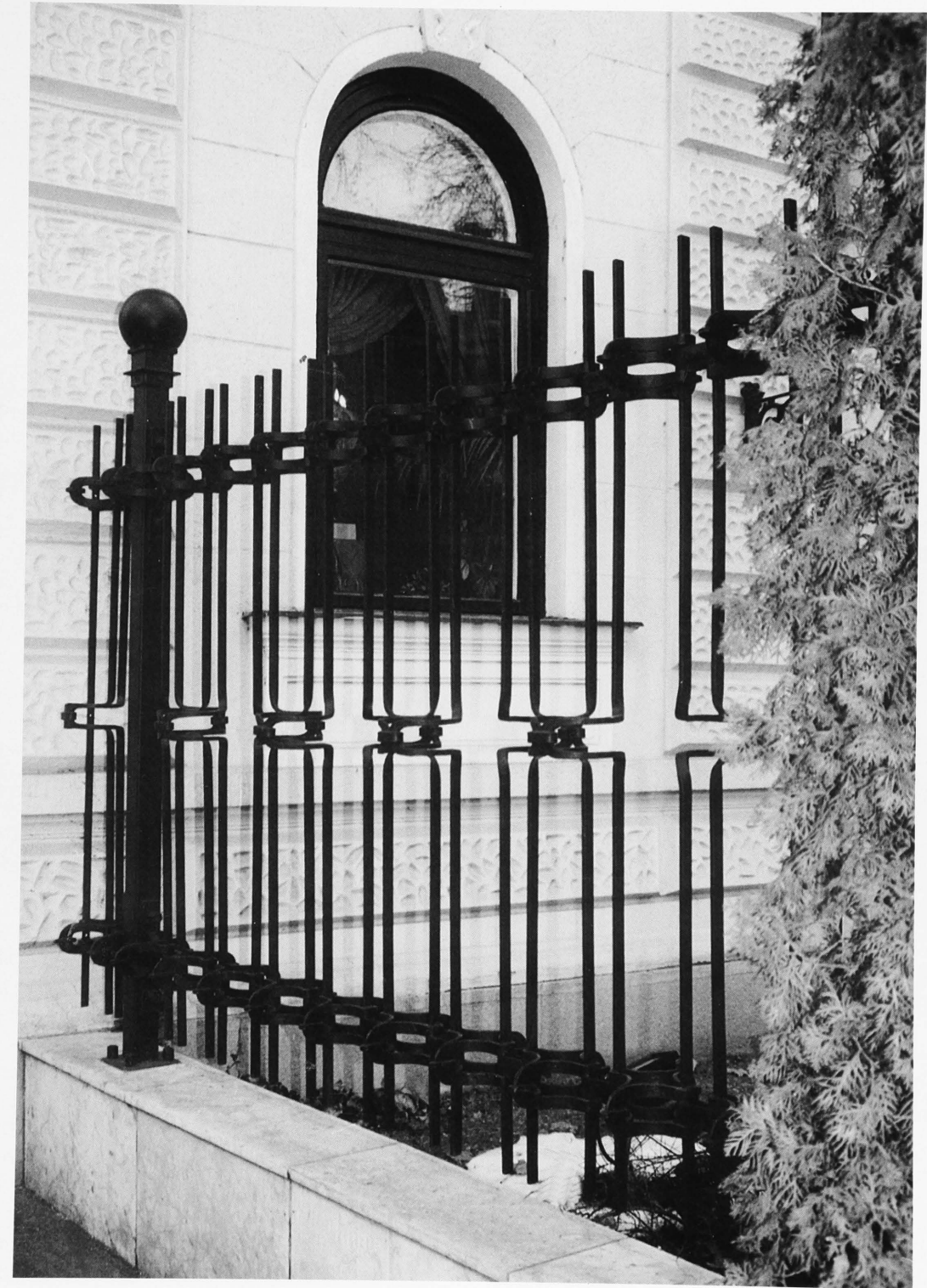
that works of art by his great predecessors should be handled not only with the caring hands of a modern artist, but also with the humble feelings of a restoration artist. These works of art could be altered only to a certain degree, and only this way could he preserve values of the past. This artistic credo was put into practice by József Kovács in 1983-84 when he restored the opulent wrought iron works of the Budapest Opera House. While completing that task he showed an unusually deep understanding and respect for the original works by Gyula Jungfer.

As a result of various artistic activities he gradually arrived at different stages in his oeuvre: in 1966 he was awarded the title of the Master of Applied Folk Art; in 1973 he became a Young Master of Folk Art. He was not yet 30 years old when in 1974 he became a member of the Art Foundation of the Hungarian People's Republic. This status already signalled to the public that József Kovács had arrived as an artist.

His real artistic career began in 1971, when he completed various works for the Applied Arts Company, then, from 1976, he was continuously commissioned to create a great variety of wrought iron works.

WROUGHT IRON WORKS

The wide variety of József Kovács's works comprises window and door gratings, which increase safety and make the buildings more decorative; objects which call the attention of passers-by (signboards), articles for household use (chandeliers, wall lamps, candlesticks, candelabra, newspaper stands, mirror frames, coat racks, ashtrays, chairs, tables and fire irons); cultic objects, flagstaves, iron crosses for funeral ceremonies, and, last but not least, a whole series of smaller works of highest-level art, like a chess-set, sundial, street chains.

3. Gundel étterem kerítésrácsa (részlet) / Gundel Restaurant railings (detail), Budapest, 1979.

KÜLÖNFÉLE RÁCSSZERKEZETEI

Művészi kovácsolású munkái füzérének élére az architektúra elemeként megjelenő és egyben a biztonságos lezárást szolgáló rácskapuk, rácsajtók, tér-, lépcső-, terasz- és ablakrácsok, kerítések kíváncsiak, mert az épületekhez kapcsolódó munkák adták a vasműveseknek a fő feladatot, évszázadokon át az építészet volt éltető eleme e művességnek és mesterei sok-sok esetben az architektus méltó partnerévé is váltak.

Kovács József 1971–1994 között készült alkotásai közül e műfajba sorolható munkáiból a kronológia szigorú betartásának figyelembevételével a városligeti Gundel-étterem 1979-ben

VARIOUS GRATINGS

Wrought iron gates and doors, window gratings, lattice screens, staircase banisters and iron fences and railings constitute the primary pieces of his oeuvre, since these works, having been part of a building for many centuries, have represented the most traditional and vital elements in the art of the artist-ironsmith, its masters becoming worthy partners of the architects.

From the group of József Kovács's works, completed between 1971 and 1994, and following in chronological order, the main gate and the fence of the Gundel Restaurant in Városliget, Budapest (1979) deserves first mention.

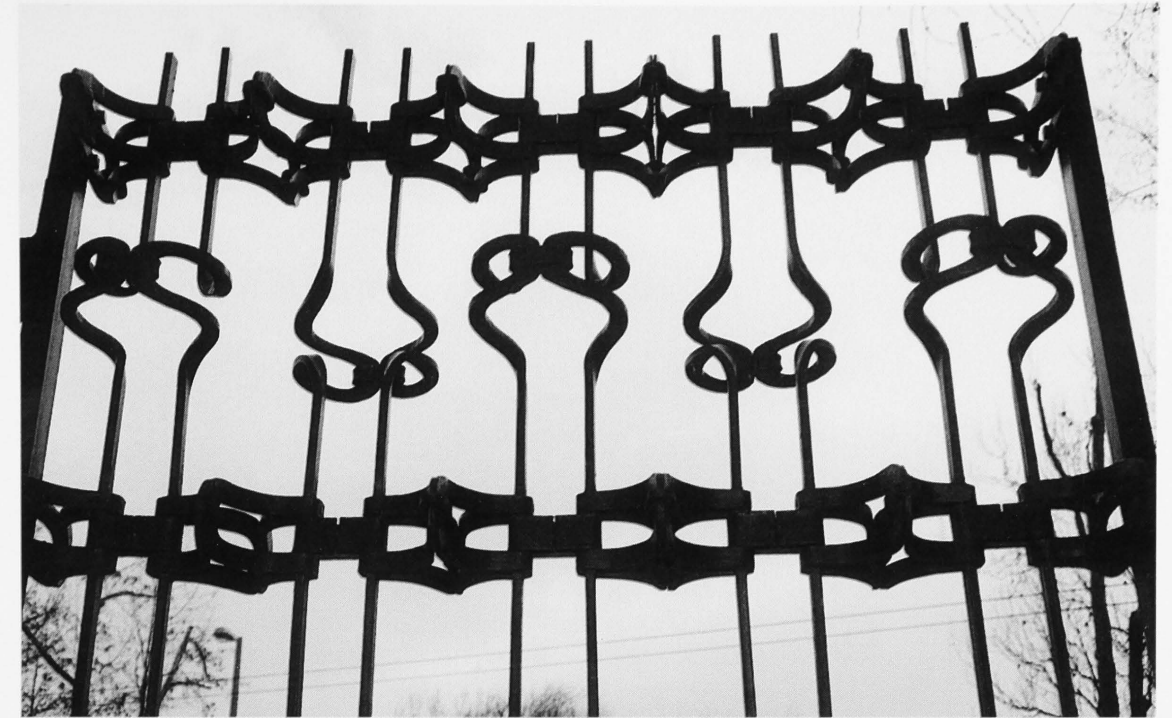

4. Gundel étterem kerítése (részlet) / Gundel Restaurant fence (detail), Budapest, 1979.

készített főkapuja és kerítése kerülhet elsőként említésre. E művénel már kiforrott művészként áll előttünk, az önképzés megerőltető gyötrelmeinek már semmi nyoma, mert a formaalakításban való gondos elmélyedés és a jeles technikai kivitel egyaránt jellemzően mutatkozik.

Gömbbel díszített négyzetvas oszlopok között feszülnek a többszörösen kiöblösödő pálcák sorából álló, íves elemekkel összekapcsolt kapuszármak. A homorú oldalakkal formált négyzetek hangulatteremtő megjelenésük mellett ritmust is képeznek, horizontálisan jól tagolják a rácsot, kiöblösödő részei pedig a vertikali-

When evaluating these works it is important to note that their creator was a mature artist; no signs of the pain and torture of self-education can be seen. A profound study of shape and excellent technical execution are typical of these works which consist of a number of repeatedly widening and narrowing iron rods. The gatewings stretch between square iron columns decorated with ball-shaped figures. The squares are shaped with concave sides, so in addition to creating a special atmosphere they also evoke a special rhythm, horizontally dividing the grating, its widening parts enhancing the primacy of the

5. Gundel étterem főhomlokzati rácskapuja / Gundel Restaurant wrought iron gate, Budapest, 1979.

6. Gundel étterem kerítésrácsa (részlet) / Gundel Restaurant railings (detail), Budapest, 1979.

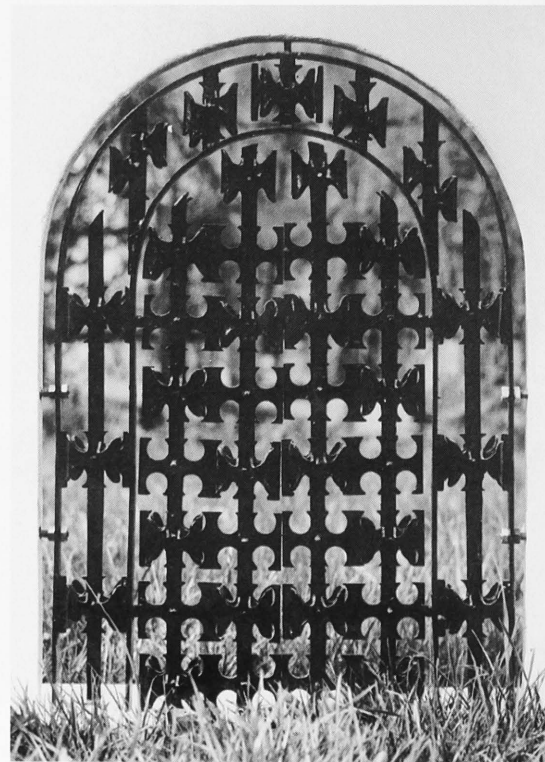

tás primátusát fokozzák, és ami szembeötlő, még szecessziós hangulatú töltetet is adnak az egyébként mai formákkal alkotott kapunak, amelyet vörösréz GUNDEL felirat koronáz a ráapplikált és a szecesszió vasművességének kedvelt ornamentikájára a mákgubóra emlékeztető, de napjaink ihletésében teremtett kilenc lámpaerőnyős égőhellyel. Kovács József ragyogóan nyilatkozik meg ezzel az első nagyobb szabású művével.

Később idegen kezek a felirat alá a kapu teljes szélességében levelekből valamint almákból és szőlőfürtökből font füzérdísz helyeztek. Látványától megtorpanunk, tétova bizonytalanságot kelt, eltévelyedést érzünk, mert az merőben idegen Kovács nagyvonalú kompozíciójában. Áthidalhatatlan az ellentét, metszően éles a disszonancia a tűzikovácsolást hordozó kapu és az utólag ráhelyezett, bádoggá silányított vaslemezből formált, a kihűlt sablonok sémáit elénk táró „ékitmény” között.

7-8. Magyar kápolna rácsajtó (vázlatok) / Wrought iron gate for Hungarian Chapel in Vatican (plans), 1981.

vertical elements, and most importantly, in spite of the modern appearance of the gate, evoking a kind of Art Nouveau milieu. The gate is crowned with copper letters which read GUNDEL and the word is complemented with nine modern light sockets. This decoration is a reminder of the favourite Art Nouveau ornament, the poppy-head.

Later, a festoon of leaves, apples and grape clusters were placed under the sign. This work makes us stop and we feel uncertain, since it is absolutely extraneous to József Kovács's large-scale work. The conflict cannot be solved; there is a sharp contrast between the gate, which has been created in the heat of the fire, and its less valuable tin sheet "decoration", recalling the emptiness of the cold moulds.

The fence on both sides of the gate is on a stone base; its motives are simplified versions of those on the gate, creating a homogenous effect upon the passer by. József Kovács was commis-

9. Magyarok Nagyasszonya kápolna rácsajtaja / Wrought iron gate for Chapel of Our Lady of Hungary, Roma, 1981.

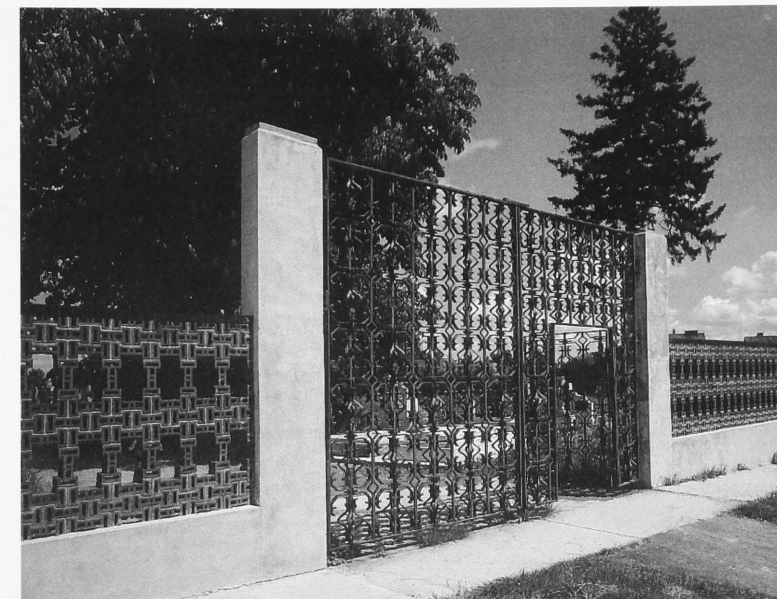

A kaput kétoldalt közrefogó kerítés kőlabazaton áll, motívuma a méretekhez igazodó egyszerűséggel követi a kapu formai variációit, egyöntetű képet mutatva az arra haladó szemlélődő számára.

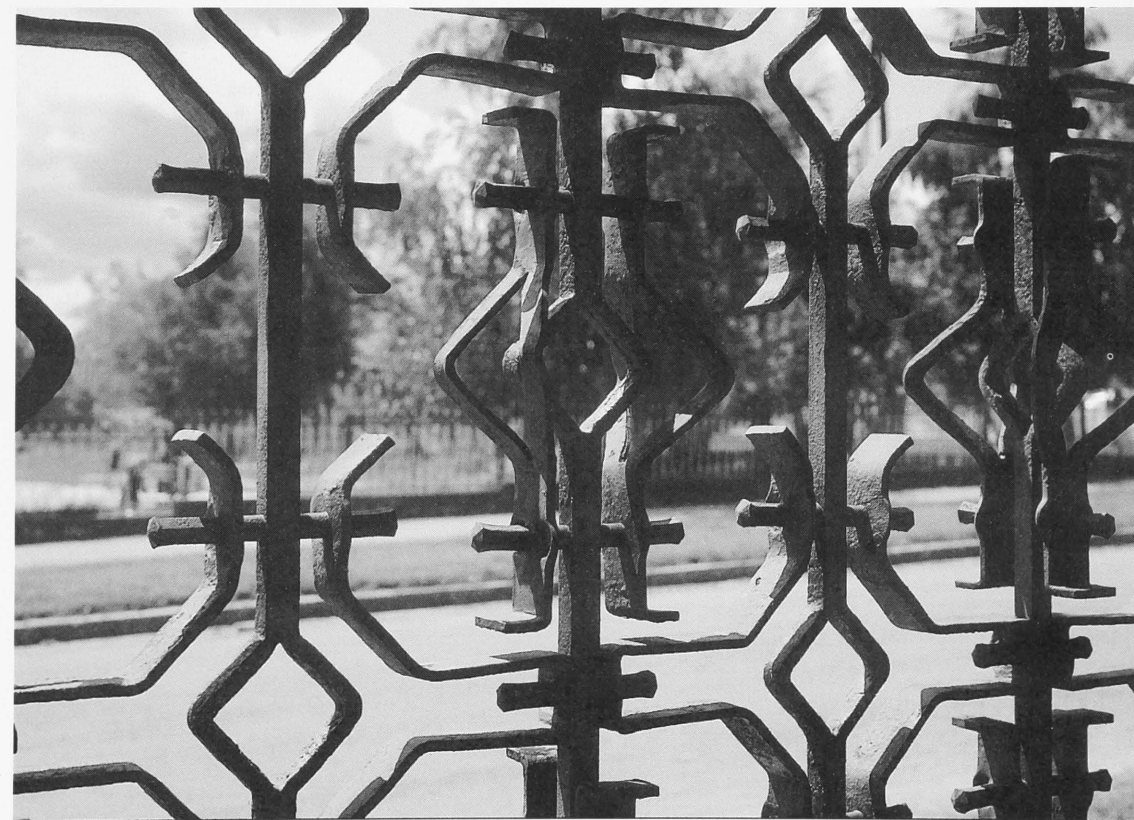
A vatikáni Szent Péter bazilika ún. grottáiban létesített Magyarok Nagyasszonya (Magna Domina Hungarorum) kápolnájának lezárására 1980-ban kapott megbízása szokatlanul komplikált, sokféle tekintő feladatot rejtett magában, hiszen élvonalbeli hazai szobrászok plasztikájának keretébe kellett illeszteni művét. Ám a különleges teendők megoldása mindig hálás és megtisztelő feladat különösen egy fiatal alkotó számára. A kiemelkedő történeti és művészi értéket képviselő kápolna ajtajainak többféle variánsa bizonyítja milyen elmélyedő gondossággal, körültekintő előkészítéssel közeledett feladatának megoldásához. Számos változaton át érlelődött a mű, majd három variációban készített rá tervet: az egyenes vaspálcákból formált, öblösödő, konstruktív egyszerűségű, valamint a barokk reminiscenciákba ötvözött, újszerű motívumokkal komponált elképzelését a vatikáni zsüri elvetette. Kivitelezésre a hasítással alakított mértani elemekből és az anyag természetéből is adódó régtől ismert kötési módokkal: gyűrűzéssel, bújtatással és szegecseléssel készülő rácsajtó tervét fogadták el. A geometrikus testekből szerkesztett, megkapóan egyszerű részek minden vonatkozásban szerves, teljesen kiegyensúlyozott tömeghatást nyújtanak, sikeresen hozta összhangba a részeket egymással és az egészszel is. Művészi vasművességünknek a régi századokba visszamenő hagyományai még élénken élnek. E művein is érvényesül a középkori rácsok hatása (különösen annak technikája), a klasszicizmus iránti hajlama, amelyet éveken át folytatott tanulmányainak emlékezetében felsejlő öntudatlan reminiscenciájaként kell minősítenünk. Művei mégsem kapcsolódnak a múlthoz, nem a sémává merevedett korábbi stílusokat variálta – noha térben és időben sokféle vasműves kultúra szűrődött le alkotójában –, hanem egy mai arcát kereső, modern látáskultúrához kötődő vasművészetet állított elénk.

sioned in 1980 to make a gate for the Chapel of Our Lady of Hungary (Magna Domina Hungarorum) to be found in the grottoes of St. Peter's in the Vatican. This task represented an unusually complicated, very complex work, since he had to find a solution linking up his own work to the best sculptures of pre-eminent Hungarian artists. Finding a solution for unusual and difficult problems has always been an agreeable challenge and a flattering task for young artists like him.

The numerous variations on the gate of this chapel represent an outstanding value in art history and they show how meticulously well-prepared he set about his task. The art work matured in its several versions; three studies being made by the artist. Two of them consisted of widening-out iron rods, which represented a kind of constructivist simplicity. The other one bore baroque reminiscences and was composed of new elements. Both studies were rejected by the Vatican jury. His third design for a latticed gate was eventually accepted. In this design the artist used geometrical shapes, which he obtained after cutting the metal; then, he joined the pieces in the traditional manner of winding, weaving and riveting. The individual parts of the gate are impressively simple; they are made up of geometrical shapes creating a harmonious overall effect. The artist successfully brought together the individual parts and the whole as well; his works also successfully merge with the architecture of their environment. The several-century old traditions of the smith's art are still alive. These works of József Kovács also show the influence of medieval iron gratings (in particular the techniques used then). The artist's attraction towards classicism could have been a vague subconscious reflection of his own youthful ambitions. In spite of this József Kovács's works are not related to any past period, nor are they the simple variations of former styles. Although various works of earlier ironsmiths may have filtered through his mind he created a genuinely modern art, searching for his own values combined with modern trends in art appreciation.

10. Marcali Városi Temető Főkapuja / Main gate of Marcali Cemetery, Marcali, 1982.

11. Marcali Városi Temető Főkapuja (részlet) / Main gate of Marcali Cemetery (detail), Marcali, 1982.

Marcali város temetőjének 1982-ben készült főkapujára pillantva nem lehet nem észrevenni az egyértelmű összefüggéseket a vatikáni Magyar Kápolnáéval. Annak a szellemében készült, affinitása szembetűnő. A tüzetesebb vizsgálódás kétségtelenné teszi, hogy ez utóbbi említett műve továbblépés előtti pillanatnyi megálló volt a Marcaliban lévő alkotásáig. A motívumok alakítása sokban hasonló, olykor csaknem egyező, ám a kapu textúrája szerteágazóbb, gazdagabban formált, olyan mint egy mértani vonalak folyondárából szőtt szőnyeg. A rajzosan könnyed elemek csomópontjaiban erő lakozik, biztonságot sugároz. A rács alkotórészeinek kapcsolódását, egymáshoz rögzítését még a régi, a középkortól ismert kovácshagyományok módszerének felfrissítésével, önálló összekötő elemek átfűzésével oldotta meg, úgy, hogy a szerkezet motívumainak részeit nem a megszokott és gyakran alkalmazott szegecseléssel rögzítette, hanem azokat az elemen túlnyújtva az ornamentika önálló részévé léptette elő. E szuverén jegyeket felmutató munkájában sikerült szellemi energiáit leginkább összpontosítani. Egy művén sem nyilvánulnak meg jobban az ügyesen asszimilált új formák, mint ezen a rácskapuján, bizonyosága ez annak, hogy mind tudatosabban építette fel műveinek szerves egységét.

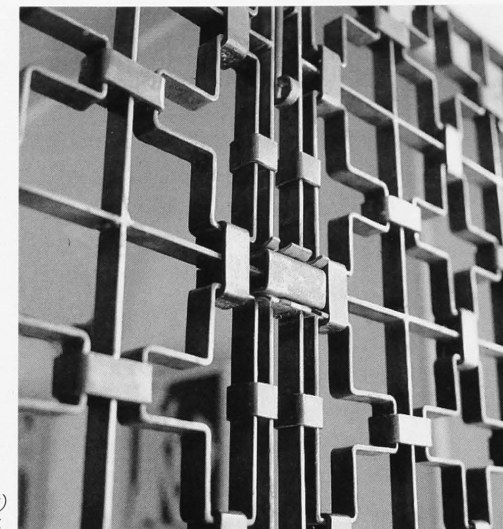
A pompát különös nyomatékkal éreztető kapu bizvást erjesztőleg hat a környezetre, mert olyan értéket jelent, amely a miliőt is lassan formálja.

A kifejezés új módját kereste a Bagolyvár-étterem az előbbivel azonos évben alkotott kétszárnyú rácsajtájának formálásakor. Keveset engedett a játékoságnak, szigorú rendben egymásra helyezett 10 mm-es végei felé keskenyedő vaslemez félkörívekből szerkesztette, majd lyukasztotta és átbújtatással rögzítette. A kifíialakú motívumok hálószerűen alkotják a rácszat szövedékét, és az elemeknek ez a hálózata formálódik jelrendszerré. E művében is a mértani motívum kapott főszerepet, mérték-tartó alakításával ugyan egyszerűbb, szerényebb megjelenésű, de korunk gondolatvilágához közelálló.

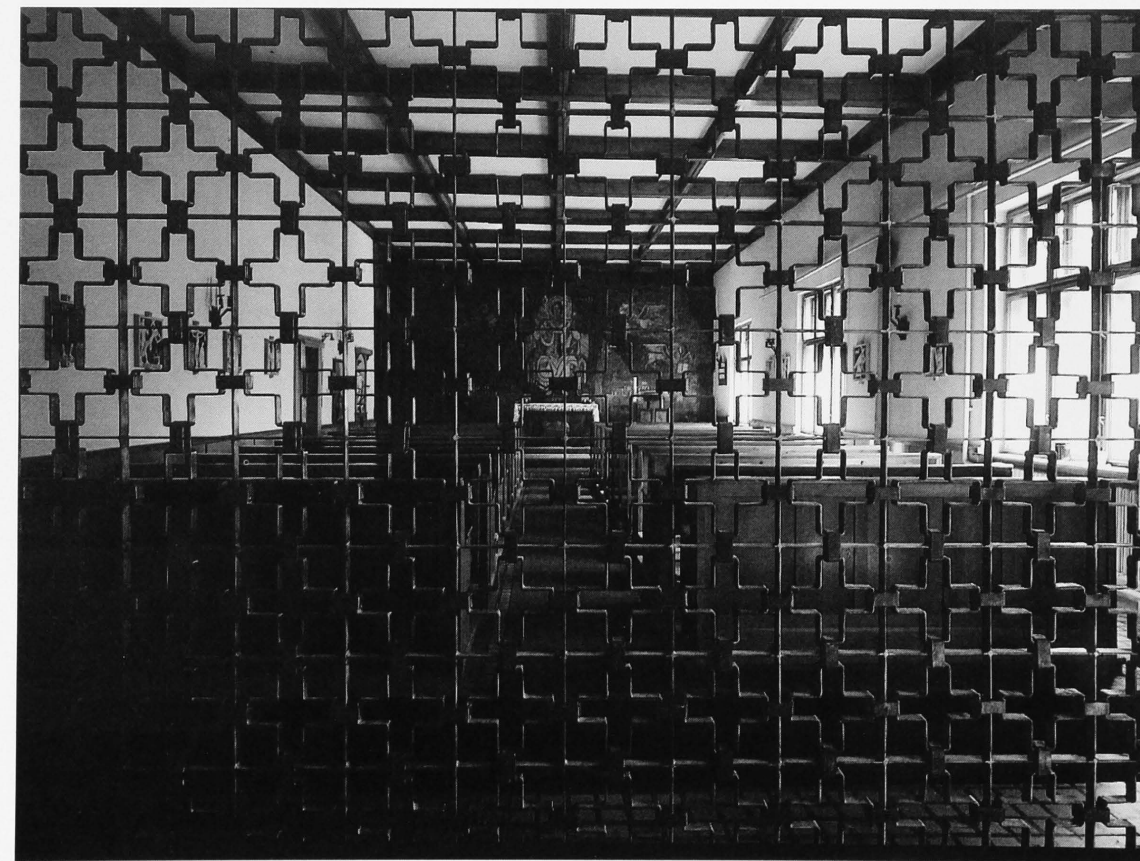
When looking at the main gate of the cemetery in Marcali, which was completed in 1982, one cannot help but note its clear-cut similarities with the Hungarian Chapel in the Vatican. It was completed in the same spirit and the affinity is powerful. After a thorough examination of both works it becomes clear that the gate in the Vatican Chapel represented a moment's rest for him before continuing along the artistic path which eventually led him to the later work in Marcali. The motives in many respects are similar, almost identical, but the texture of the gate is different, more richly adorned and resembles a highly decorative carpet made by intertwining a variety of geometrical lines. In the focal points of these playful motives a hidden power radiates security. The constituents of the grating are linked together by a modernized version of an old method, well-known since the Middle Ages. József Kovács did not choose to interweave the individual connective elements by the traditional and frequently applied method of riveting, but, instead, he extended them and made them independent and emphatic elements. The artist's spiritual energies and imaginative powers seem to be at their height in this work of sovereign features. The skillfully assimilated new forms are at their best on this iron gate, proving that József Kovács deliberately worked on forging his works into an organic unity.

The gate emphatically radiates grandeur; and in this way influences its own environment and slowly begins to change its milieu.

József Kovács sought to find a new self-expression when in the very same year he completed the two-winged iron gates of the Bagolyvár Restaurant. He did not submit to playfulness: the grating consists of a strict order of 10-mm thick iron semi-circles, narrowing toward their end. These are placed on one another, pierced and then they are fixed by weaving them through the holes. Crescent-shaped motives form the texture of the network of the grating and this network acquires a symbolical meaning. In this work once again the geometrical motive plays a very important role; its moderate

12. Krisztus Király r.k. plébániatemplom szentélyrekesztő rács (részlet)
Lattice screen (detail), Székesfehérvár, 1984–85.

13. Krisztus Király r.k. plébániatemplom szentélyrekesztő rács / Lattice screen for chancel of parish church, Székesfehérvár, 1984–85.

A székesfehérvári Almásy telepi Krisztus Király r. k. plébániatemplom szentélyrekesztő rácsát keresztény szimbolikával alkotta helyi ihletésűvé 1984–1985-ben. A vízszintes és függőleges laposvasakból áttekinthető formatisztaságúvá alakított négyzethálók mindegyikébe görög-kereszt motívumot helyezett. A laposvasakból álló műve a szerkezet aszkézisének ad nyomatékot, erőteljes, szigorú vonalú, rendkívüli leegy-

solution suggests a simple and more modest form, but, on the whole it is closer to our way of thinking.

The rood-screen of the Catholic Church in Székesfehérvár was completed in 1984-85 and was inspired by local history and Christian symbolism.

This work of iron bars emphasizes the ascetic nature of the structure; its strict and powerful

14. MTA Pszichológiai Intézet, térelválasztó rács / Institute of Psychology, wrought iron partition, Budapest, 1987.

15. MTA Pszichológiai Intézet, rácsajtó / Institute of Psychology, wrought iron gate, Budapest, 1987.

szerúsíttatását a keresztmótvum élénkíti. E szimbólumot a hívők közös érzésvilágának kifejezésére használta fel, de alkotásának eleveenségét is növeli. Műve sem vertikálisan, sem horizontálisan nem hangsúlyozott, harmonikusságával, jelképrendszerével, a szimbolikus érték átérésével, az épület egyházi rendeltetésének figyelembevételével, modern vonalvezetésével jól ráhangolódott a helyhez méltó követendő formavilágra, valamint funkciójának tökéletes megtestesítésére. A rács formálása nem kívánt technikai bravúrt, nagy fizikai erőfeszítést, komplikált mesterfogásokat, de követelt fokozott precizitást.

A budapesti egykori Batthyány-palotában (VI. Teréz krt. 13.) lévő Pszichológiai Intézetnek a német reneszánsz vasművesség orsóvirágára emlékeztető kúpos csigával koronázott, valamint ritmusba foglalt klasszicizáló és barokk elemek utánérzéséből született rácsajtaja, továbbá az oszlopok közötti elzárórács páros pácáit megosztó, csigákból alkotott és Itáliában már a 14. századtól ismert, de még a reneszánsz vasművességben is alkalmazott négykaréjos motívumra emlékeztető, de itt hatkaréjosra – az ajtóráccsal megegyezően – formált osztófríz láttán aligha kell hinnünk, hogy Kovács József tehetségét elernyedés halványította. Nem kell feltételeznünk, hogy művészete fogyatkozott vagy – horribile dictu – szárnszegetten ellankadt volna. Ellenkezőleg, a „genius loci”, a hely szelleme ihlette korábbi kifejezési formák mai hangulatú igazodásához. Nem hódolt be a stílusimitáció könnyű módszerének, rácsának elemeit nem játszadozzák, hajladozzák bádogból domborított levéldíszítmények, e művén is határozottan érvényesül a kovácsoltvas-művesség jelenkori jellege még akkor is ha ornamentikája – bár radikálisan átértékelve – a régi formák reminiscenciáját idézi.

A firenzei Strozzi-palota kicsinyített másaként épült ház rácsait, homlokzati lámpáját és egyéb művészi kovácsolású szerkezeteit Jungfer Gyula a 19. századvég és 20. századelő legendás mestere kovácsolta 1886-ban. A lámpa Caparra (alias Niccolo Grosso) firenzei palotákra

simplicity is animated by a cross-motive. This symbol was used to express the universal emotions of believers but also heightens the liveliness of the screen. It is well-proportioned both horizontally and vertically. With its harmony, symbolism, and considering its functions and its modern silhouette, this work of art is aimed at expressing perfectly the world of artistic forms in this holy place.

The shaping of the screen itself did not require any technical virtuosity, strenuous physical effort, or complicated master strokes, but it did require a high level of precision.

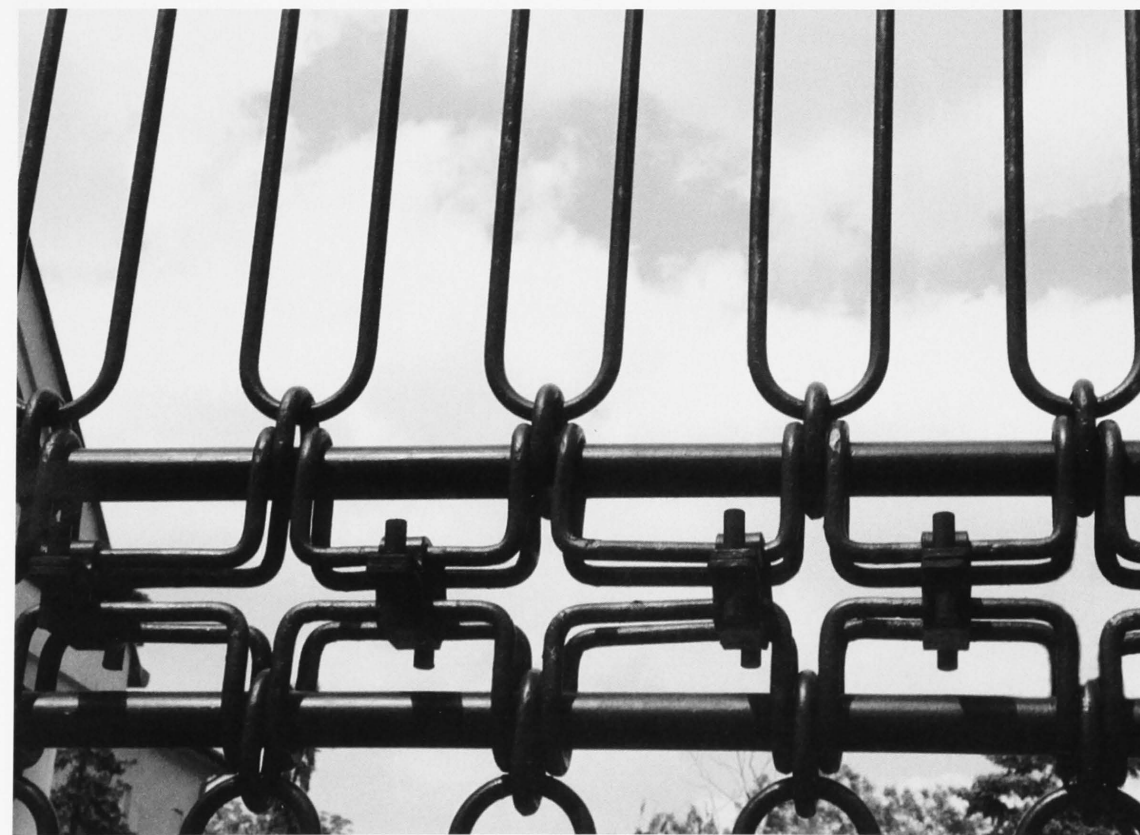
In the Psychological Institute, which is situated in the former Batthyány Palace, Budapest (VI. Teréz krt.13), art lovers will find a wrought iron gate resembling the spiral flowers of German blacksmithery and showing the reminiscences of classical and baroque motives. This and also the dividing frieze of the grating in-between the even-numbered rods of the columns prove the ever-increasing artistic powers of its creator. This latter work of scrolls was already present in the Italian art of iron during the 14th century with the four-foiled Renaissance motive being developed into a six-foiled one by József Kovács.

On the basis of these works nobody can suppose that his art was on the decline, or - horribile dictu - fell down with broken wings. On the contrary, he was inspired by a “genius loci” - a spirit of the place - when trying to bring the forms of the past and the spirit of modern life into harmony. He was never influenced by the easy option of imitating a style; no tin-leaved ornaments rustle and bow on his gratings; this latter work also breathes the contemporary spirit of the blacksmith's art, even though its ornaments - when radically re-interpreted - evoke shapes of the past.

The lamp on the facade and other wrought-iron works of the house, which was built as a scaled-down version of the Florentine Strozzi Palace, were completed by Gyula Jungfer, the legendary master of the late 19th and early 20th centuries. The lamp is a copy of the Renaissance cresset of the Caparra (alias Niccolo Grosso)

16. Országos Onkológiai Intézet Főkapuja / Institute of Oncology, main gate, Budapest, 1988.

17. Országos Onkológiai Intézet kapurészlet / Institute of Oncology, detail of main gate, Budapest, 1988.

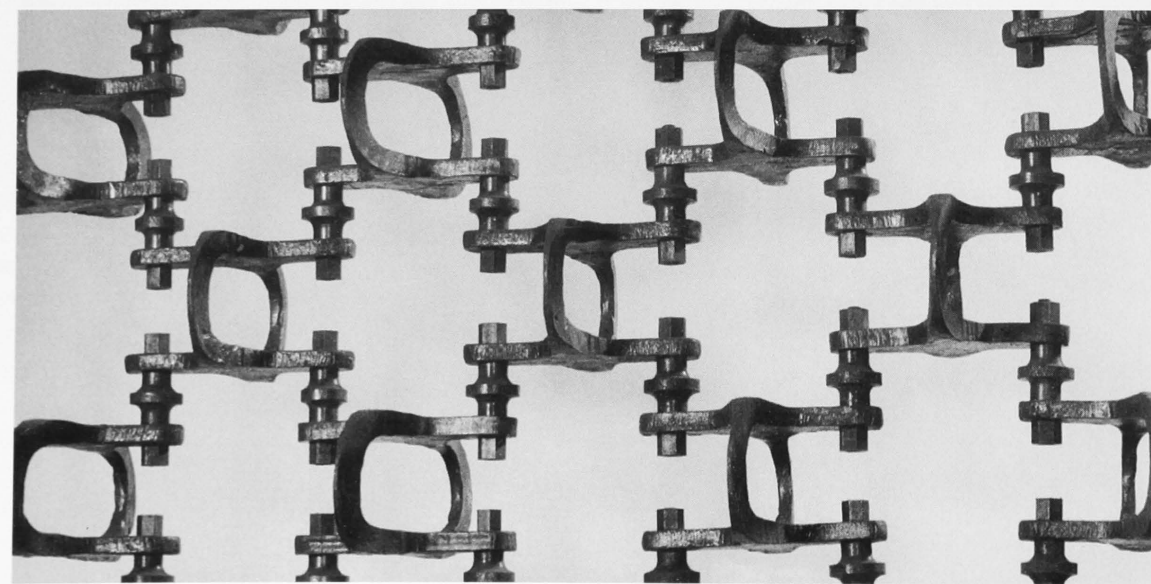
helyezett egykori reneszánsz szurokcsóva-tartójának kópiája, a lépcsőkorlát a strahovi kolostor-templom rokokó rácsának pontos mása. E palotához és az itteni kovácsoltvas alkotások hangulatához alkalmazkodott e műve készítésekor, a harmónia fenntartásának gondolata munkált benne, ez adhatta az inspirációt, ez ösztönözhetette némi stílusorientáltságra. Műve tehát nem a múlt emlékeinek másolata, nem a barokk színpadias túlhajtott deklarációja, hanem alkotásán a történelmi stílusokat korunk formavilágára átforgalmazva – megszabadítva az egymást túllícitáló járulékaitól – zavartalan hangulati egységgel jelenítette meg. A jungferi mesterművek környezetében is „megáll” a kapu, és e díszes palota Kovács József 1987-ben készült munkájával tovább gazdagodott, kiegyensúlyozott összképet nyújtanak a kovácsoltvas-művesség itt lévő többi emlékével.

Az Országos Onkológiai Intézet Ráth György u. 7-9 alatti kétszárnyú, két-két vaskos kör alakú, tetején gömbdísszel ékített vasoszlop közé fogott íves záródású főkapuja 1988-ban készült. Egyszerű szerkesztési eszközökkel komponált rácsozatát alul, de felül is hurokba fűzött körkeresztmetszetű vaspálcákból alakított oválisok párhuzamos szőlőként alkotják, és jelesül azok

Florentine palaces. The staircase banister is an exact copy of the rococo grille from the monastery church of Strachov.

When working on these József Kovács had this palace and the atmosphere of its wrought iron parts in his mind; his primary goal was to create harmony and this aim might have inspired him to orientate himself towards certain styles. As a result, his work is not a simple copy of any artwork from the past. It is not a theatrically exaggerated version of baroque, but a reinterpretation of historical styles freed from their superfluous ornaments giving them a new spiritual unity. The gate by József Kovács, completed in 1987, is a valuable ornament of this beautiful palace; it “stands fast” even against the background of Jungfer’s masterpieces with all the wrought iron works of the palace offering a well-balanced and homogenous impression.

The main gate of the National Oncological Institute (Budapest, Ráth György St. 7-9) was completed in 1988. It is a two-winged arched gate between two massive round pillars, with spherical decorations on top of them. The gratings themselves were composed in a simple manner: in the lower and also in the upper section circular iron rods can be seen, laced togeth-

18. Alagi Állami Tangazdaság kapurészlet / Alag State Model Farm, detail of gate, Dunakeszi, 1987-1988.

19. Alagi Állami Tangazdaság kerítése / Alag State Model Farm, fence, Dunakeszi, 1987-88.

adják a kompozíció feszességét. E motívum-rendszert a kapu alsó harmadában kettős osztású rafinált formátumú bilincsbe fogott geometrikus elemek gazdagítják, egyúttal gondosan kiszámított elrendezéssel horizontális hangsúlyt teremtenek. Az egyenes záródású gyalogkapu ugyancsak oválisok sorából áll, ám ezek az egyenes záródáshoz hurok nélkül csatlakoznak. A kapukhoz kétoldalt kapcsolódó kurta kerítés hasonló ornamentikával illeszkedik a kompozíció egészéhez, azzal egységet képez.

Kovács József a puritán portaépülethez igazította művét, amely dekorativitásában ugyan szerényebb a Marcaliban lévő kapujánál, nincs benne annyi szárnyaló ötlet, hiányzik belőle az a friss pezsgés, ami az említett kapujából kicseng, de magasfokú rendszerező igénnyel alkotta, és itt is alkalmazta (és ezáltal gyakorlatában tovább él) azt az elemen túlnyúló rögzítést, amivel a Marcaliban álló temetőkapujánál élt, és ami itt is az ornamentika szerves részévé vált. A méretében kicsiny, formálásában szerény portaépület mellé aligha illene cifra diszitményekkel zsúfolt hivalkodó kapuzat. A szinte előírászerű megoldásokkal, mai nyelvezettel fogalmazott vonzó hatású kapu végső soron korunk jellegzetességét vetíti elénk tartalmában és formájában egyaránt, vagyis az anyagszerűség figyelembevételével, konstruktív felépítéssel alakított kapuval példát nyújtott mai vasművességünk általános irányelveihez.

Kovács József magakeresése során az előbbi művei formálásától másfelé fordult az Alagi Állami Tangazdaság Dunakeszin lévő épületében 1988-ban elhelyezett, megjelenésében új szemléletű, a hagyományok lázadó semmibe vételét deklaráló sűrű szövedékű rácsozatával. E művének egy részletét az 1994. évi kiállításán is bemutatta.

A súlyos, rusztikus, füles oválisokból, csavarokkal rögzíthető szerkezetből álló térrácsa alkalmas az összerakásra-szerelésre és megkötöttségtől mentesen bármely irányba való bővíthetőségre, logikai rendben való felépíthetőségre. E művéből mindent elvetett ami a korábbi stílusokra vagy az eddigi premisszákból alkotásaira emlékeztethetne. A hagyományos rácsalakításoktól – ahol a pálcák egyhangú sora dominál –

er with loops; this structuring results in the tightness of the composition.

This system of motives is enriched in the lower section of the gates with geometrical elements which are held together by a dual and elaborate band, thus the artist carefully created a horizontally placed emphasis. The square-ended pedestrian gate consists of a number of oval forms, but these forms join the square end without forming a loop. A low fence was built on both sides of the gate which features similar ornaments; this way a unity of form and structure has been created.

When working on the gate and the fence József Kovács had the simplicity of the adjacent reception building in mind. This gate of his is more modest than the former one in Marcali; it doesn't feature so many high-soaring ideas; it lacks the sparkling freshness of the previous work, but this later one was completed using a more systematic method; the organic part of the structure applied here was that used when completing the cemetery gate in Marcali. The small size and modest design of the reception building would not allow an over-decorated, showy gate next to it.

The actual gate is attractive; during the process of creation the artist used everyday motives and modern ideas as well; in the last analysis it can be called the embodiment of our own age, both in its form and meaning. With the good choice of material and the constructive structure of this work, József Kovács largely contributed to the development of general trends in the modern version of the ironsmith's art.

During the artist's search for his own self, József Kovács later turned away from this trend and created something entirely new. In 1988 he completed the densely woven latticework for the Dunakeszi building of the Alag State Model Farm, representing the artist's new approach and his intention to break with tradition. A detail of this work was exhibited in the artist's 1994 show.

The lattice, consisting of heavy, rustic oval shapes with wings is fixed with bolts; this method is extremely well suited for assembling

20. Térválasztó rács / Partition screen, Budapest, 1985.

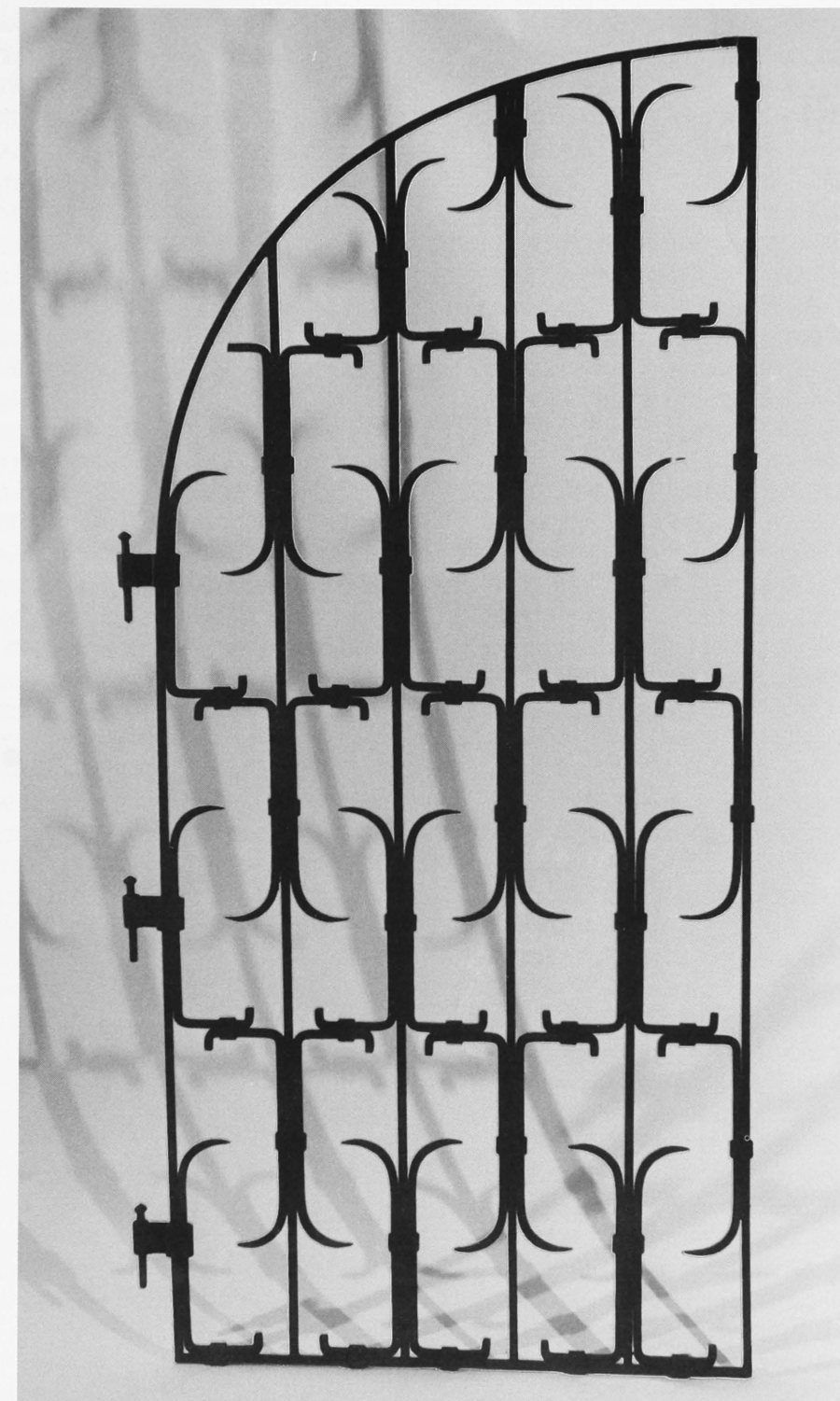
eltérően nem a pálcákkal osztott jellegzetes rácsszerkezetek alakjára alkotta, technikájában, formájában, ritmusában, fény- és árnyékhatásában, de plasztikai erejében is lucidus értelemmel komponált, egyéni jegyeket, új művészeti elveket hordozó munkája érdekes kifejezése korunk kovácsoltvas-művességének, igazi manifeszta mestere új iránti törekvéseinek. A rács változatos jellegét, hangsúlyos mondanivalóját még jobban is megragadhatjuk, ha kissé oldalról szemléljük, amikor is az oválisok diagonálisan sorakozva félbemetszett ellipszisként jelennek meg, ha pedig körbejárjuk, menetközben az elemek forgásának illúzióját élhetjük át. Következésképpen az esztétikai hatás több irányból szemlélve bontakozik ki, harmóniarendszere ekkor érvényesül igazán. Egyéni jegyeivel ékeskedő alkotása szemléletes tárgyilagossággal fejezi ki aspirációját a modern formák iránt, újfajta csíráit bontva ki a továbbfejlődésnek.

Kovácsolt ugyancsak ide az Alagi Állami Tangazdaságnak kerítésrácsot is. A barokk idők kedvelt rácsstípusát a többszörösen törtvonalú apácarácsot formájában lényegesen – bábos korlátra – átfogalmazva, mai ízlésvilágunkhoz igazítva jól oldotta meg. A laposvasból alakított elemeket kötegeléssel egybefogott rácsozata azonban nem éri el az előbbieken említett művének frappáns egyéni jegyeit. Igaz ugyan, hogy a kerítésrácsok iránt az általános magatartás mindig is szűkmárkúbb volt, rendszerint kevésbé volt igényes, ezért az egymásután érvényesülő hatások, a változatos művészi látvány, az intenzív esztétikai élmény hiányában az egyforma, csaknem típusá érlelődött motívumok unalmat árasztó láncolata jellemezte leggyakrabban a tulajdont övező rácsokat. Itt is ennek a gyakorlatnak lehetünk tanúi, ugyanis rövidebb szakaszokon elhelyezve talán még csábító is lenne, differenciáltan jelentkezne szépsége, végül is a mező finom részletképzésével, sodró dinamikájával szemrevaló, de a végtelen hosszúnak tetsző kerítés a mezők azonos, bár végső soron látványosnak tűnő szerkezet-rendszerének sokszorosán ismételt alkalmazásával, a polifóniának híjával iskolásan kimértté, mi több sablonossá válik, egyhangúságba fullad, és alko-

and remodeling, with the possibility of enlarging or altering it in any direction. In this work József Kovács discarded all those characteristic features which would remind one of former artistic styles, or motives of his own previous works. This work is different from the traditional gratings which are dominated by monotonous lines of iron rods; it is lucidly composed in its technique, form, rhythm, light effects, and even in its plastic power; it shows individual features, new artistic principles, and, this way it has become an extremely interesting manifestation of modern ironwork and its up-to-date trends. The variety represented by this grating, and its artistic essence can be better grasped when looking at it from one side. The oval shapes, when diagonally seen together look like an ellipse, cut into two; then, when walking around it, we have the illusion of all those elements moving. This work of unique features expresses its creator's aspiration for modern forms that carry the seeds of further changes and developments.

József Kovács also forged a wrought iron fence for the Alag State Model Farm. He radically transformed the popular, repeatedly broken-lined nunnish grating, typical of baroque art, into baluster railings, which are more adequate and understandable in our own time. These railings of clustered square iron units fall short of the high standards and the uniqueness of the previous work.

The general attitude to fence railings was never appreciative; fence railings were not considered as demanding, or valuable from an artistic point of view. That is why the fences and railings enclosing private properties were traditionally characterized by identical motives, creating very similar effects with their units simply being placed side by side. In the absence of a variety of artistic effects and of an intense aesthetic experience these works usually evoke boredom. The situation was the same in this case: if the railing had been installed in its shorter version, it could have been attractive and aesthetically a work of real beauty. Generally this work is characterized by elaborate workmanship and very

21. Kaputanulmány / Study for wrought iron gate, 1985.

tója, aki ugyan feladatának jó színvonalon elegett, alig mutathatja magát többnek, mint technikailag jól képzett gyakorlott mesternek.

Miközben nagyobb rácsairól említés történik, hadd essék szó közben az előbbieknél kisebb, egy szentendrei ház ajtajának kitekintő ablakrácsáról, mert műfajában ehhez az emlékcsoport-hoz tartozik, és mert ennél is érvényesül az a világos áttekinthetőség, amely Kovács József műveinél rendszeresen előforduló karakterisztikus mozzanat. Két-két kompozíciós elemből alakította a formát, ehhez két négyzetvas végeit felhasította, majd diagonálisan széthajtotta, az így keletkezett két szár végződését derékszögbe hajlította. Másik két négyzetvasat az előbbinél rövidebben hasította, és széthajtás után felezőjüknél száraitak derékszögűre alakította. Az előbbi két felhasított vasat az utóbbi kettővel ellentétesen az ajtóra erősítette, és az így egymásba illeszkedő vasakat konzekvensen kötelegéssel rögzítette. Fegyelmezett, egyenes vonalú, egyszerűségében is látványos konstruktív szerkezet elkészítése nem kívánt ugyan nagy technikai felkészültséget, de szellemes megoldása összefoglaló formaalkotásra képes tervezőt jelez, és műve jól illeszkedik rácsainak ízes sorába.

Megkapóan tiszta szerkezettel, időálló stílusáltsággal az adott hely léptékébe komponálta a budapesti Gutenberg tér egyik lakásának térelválasztó-rácsát. A laposvas pálcák fegyelmező hálózataival alakított művéből száműzte a szertelen vonalakat, a formai fellengzőséget. A vertikális hangsúllyal vezetett oválisra formált elemekből dekoratív organizáltságú rendező elv szerint épített rácsozatát az érintkezési pontoknál ívesre alakította, kötegeléssel rögzítette, és az oválisok közeit szegeccsel kapcsolt ismétlődő tojásdad alakú motívumokkal gazdagította. A rács hangulati ereje a hajlított ovális testek és kapcsolódások adta látványból, a dekoratív kontúrral összefogott számító konstruáltságából ered, és az ablakon beszűrődő fény oldottá, de ritmikus lüktetésével egyben mozgalmassá teszi a légiesen könnyed rács elemeit, eleven ritmusba fogja környezetét.

Az egykori Duna Intercontinental Hotel (most Budapest Marriott Hotel) külső teraszának jelképes

intense dynamism. In spite of these valuable features the motives are repeated too frequently and almost endlessly. In the absence of poliphony the railing lacks originality and becomes rigid, schematic and monotonous; and, although the artist completed the task on an acceptable level, there is nothing more here than a technically well-trained and experienced master at work.

Having surveyed József Kovács's large-size gratings and railings, a small-size window-grille from the front door of a house in Szentendre is worth mentioning. On the one hand because this work is also an integral part of the group of gratings and railings in the oeuvre of the artist, on the other, because it is an extremely clear-cut and well-arranged work, the typical features of which are characteristic of József Kovács's art. The artist has used two compositional elements here; splitting the ends of two square-iron pieces, then bending them apart at rightangles. He split another two pieces of square-iron further up and having bent them apart he shaped the stems half way up into rightangles. First the artist fixed the two former pieces onto the door; then, crosswise, the latter two; the result, a well-matched iron construction then consistently fixed by the artist, using the technique of bundling. The completion of such a disciplined and simple, at the same time a very spectacular work, did not require any special preparation or training, but the witty nature of this work signalled the artist's inventiveness and creativity. It is an important piece in the group of József Kovács's gratings and railings.

The lattice screen in an apartment from Gutenberg Square, Budapest, was composed in such a way, that it became a perfect match to the room itself; the artist created a clear-cut structure, and, by stylizing, a kind of timelessness. Unrestrained lines and formal pompousness were all discarded from this structure, consisting of a network of disciplined flat-iron rods. The oval-shaped elements have a vertical emphasis and they make up the lattice, following the principles of decorative organization. At their intersections the elements form an arch and

lezárására 1988-ban esztétikus mobil rácsszerkezetet készített, olyat, amely a teraszon a zöld növények megfelelő elhelyezésére is keretet biztosít. Négyzet alakú vasoszlopok közé laposvasakból az előbbieknél részleteiben ismertetett Gutenberg téri lakás térrácsának analógiájaként a méretekhez viszonyított igazodással egyszerűsítéssel formálta e művét, de belekomponálta a tujatartó hordók befogadó elemeit is. A rács mértéktartóan illeszkedik környezetéhez, a zöld növényzet a köterasz merevségét feloldja, a növényzetet tartó „állványok” jól tagolják a szerkezetet és nemcsak a rács elemeinek ismétlődését ellensúlyozzák, de a rajta elhelyezett flórának üde ritmusával barátságossá, látványgazdaggá is formálja környezetét.

Az óbudai Alternatív Közgazdasági Gimnázium (III. Raktár u. 1.) földszinti ablakaira, valamint a Szentendrei úti bejáratához 1990–1991-ben készített rácsait – új formai variációra törekedve – síkok és konvexek változatával vegyítve alakította. E laposvas anyagú műve is a régtől alkalmazott kötési módokkal a sztereometriai formákra épül. Egy-egy rácsmező három félköríves részben záródik, közeiben a négy-négy hasított és ovális alakra tágitott pántok végeit derékszögbe hajlította és átfűzéssel kapcsolta egybe. A három fél-

they are fastened by bundling. The oval shapes are made richer and more decorative with the help of rivets, which eventually form egg-shaped motives. The power of this lattice is hidden in the visual effect of the bent oval forms and their points of intersection, its well-constructed nature results in a decorative contour; the light coming through the windows softening the overall effect, but, at the same time, its lively rhythmic pulsation embracing the ethereal elements of the lattice-work.

In 1988 József Kovács forged a beautiful moveable grating to close the outer terrace of the former Hotel Duna Intercontinental, now Budapest Marriott Hotel. It also provides suitable space for green plants. As an analogy to the previously described lattice of the Gutenberg Square apartment, this work also consists of square-iron rods, placed in-between square-shaped iron columns, but the artist has adjusted and simplified the former work in this case, as was required by the larger size. He also made use of new elements, i.e. the thuya-containers. The grating is modestly hidden in its environment; the green of the plants dissolving the rigidity of the terrace, the containers proportionately breaking up the massive structure, and not only counterbalancing the repetitive nature of its basic elements, but with help of the green flora, also creating a fresh, welcoming and lively milieu to the landscape. József Kovács's contributions to the Alternative Economic Secondary Grammar School, built in Óbuda are his window grilles on the groundfloor windows, and a door grille, completed in 1990-91 to decorate its Szentendrei Street entrance. In these works the artist sought to achieve a variation of new forms, and he used a variety of planes and convexes. This flat-iron work is also built on stereometrical forms and the artist has used conventional ways of joining. Each unit of the grating is closed with three arches, and at the intersections the widening oval ends of the four bands were squarely bent and

22. Térelválasztó / Railings, Hotel Intercontinental, Budapest, 1988.

köríves elemet kétoldalt közrefogó zárómezők pántjait domborítás és hasítás után mozgalmasságának fokozására szétnyitotta, végződéseit el-lentétesen derékszögűre hajlítva a nyílászáró tok-jához rögzítette. A szuterén ablakok rácsait ha-sonló motiváltsággal, de egyenes záródással for-málta. Esztétikai minőségét a strukturális elemek kompozíciója napjaink formavilágához kapcsol-ja, és mesterének gyakran alkalmazott specifikus technikai jegyeit hordozza.

Kovács József akkor sem tétlenkedett, amikor megbízás hiányában erre bőségesen módja nyílt. Alkotó fantáziájának sokirányú próbálkozásai el-vonták a semmittevéstől és a mindig újabb célo-kért lelkesedése közepette a szüntelen alkotni vá-gyás munkált benne. Az asszociációk özönébe zsúfolódott új kompozíciókkal kísérletezett váltig, eképpen több rácstanulmánya formálódott üllő-jén és gazdagította műveinek lajstromát.

Így készült az 1980-as években ma már ponto-san meg nem határozható esztendőben a csak ta-nulmánynak készült, de feltehetően mintadarab-nak szánt rácsajtaja. Egyenes pálcák sorával kép-zett szigorú tagoltságot L alakú, de szárát befelé negyedkörívesre hajlított vasakkal enyhítette és kö-tegeléssel kapcsolta nemcsak a vertikális pálcák-hoz, hanem az ellentétesen elhelyezett L alakú va-sakhoz is. Ezzel a kontrasztal teremt változatos konfigurációt, meggyőző erővel bontakozik ki al-kotójának sok variációban jelentkező erénye.

Egy másik, ugyancsak tanulmányként fenn-maradt kétszárnyú kapuja új utak keresésére vet fényt. Az egyenesekre épülő rács dinamikáját pálcákra fűzött, egymásra helyezett kardkosárra emlékeztető motívumok sorával – arányos kap-csolatuk révén – ritmusosan érzékelteti művé-nek vázszerű, konstruktív jellegű szerkezetét. A növekvő távlatok nyomán aztán a pálcák markáns rajzú motívuma mind laposabbá válik. Alkotásának ez a formabeli átváltása azonban művészetében nem ver gyökeret, bár műve végső fokon a művészi vasművesség törvényei-nek engedelmeskedik.

Az eddigiekben felsorolt rácsai bizonyítják, hogy Kovács József a kovácsoltvas-művesség e jelentős műfajában derekas munkát végzett.

joined by interweaving. The bands on both sides of the three-arched motives were first made into a relief, then cut and parted by the artist in order to increase the dynamism of his work. The endings were squarely bent and fixed onto the door frame. The gratings of the basement windows were shaped by using sim-ilar motives, but their endings remained un-bent. The aesthetic quality and the forms of our world are brought into harmony in these works, and most importantly, the gratings carry the particular technical characteristic features of their creator.

József Kovács was not idle even in the ab-sence of artistic commissions. His creative fan-tasy kept him endlessly working and creating. Using new combinations he always experi-mented with new compositions shaping sev-eral studies for gratings on his anvil and enrich-ing the list of his works. At some time in the 1980s - the exact year cannot be determined - one of his wrought iron grates was completed; he intended it to be a study but it became a show-piece. Its strict proportions of straight iron rods are eased by L-shaped, inward bent quarter arches, the bundles of which join not only the vertical rods, but the reverse L-shaped motives as well. A variety of configura-tions was created using this contrast, the talent of its creator convincingly apparent.

Another gate, also completed as a work of study, throws light onto the artist's search for new directions. The dynamism and the con-structive feature of this grating of linear struc-tures is made more emphatic with the help of complicated motives resembling two sabre guards placed on top of one another. As a re-sult of the growing perspective the pro-nounced features of the rods become increas-ingly flat. This formal change of József Kovács's art did not become a permanent feature of his works, although it was in accordance with the general rules of ironsmithery.

The gratings, mentioned or described in this chapter show that József Kovács made a con-siderable contribution to this branch of art.

CÉGÉREI

A régi utcaképeknek fontos eleme volt a cégér, egykor a betűvetésben járatlanok számára nyúj-tott útbaigazítást, századokon át informatív sze-repet kapott. A kiakasztott cégér a szakma jelleg-zetességét, készítményét vagy szerszámát, illető-leg elnevezését ábrázolta. A képről az írástudat-lan azonnal ráismert a keresett üzletre, anélkül, hogy a bolt feliratát értette volna.

Napjainkban az utca nyilvánosságának kitett cégér a hírverés eszközüül ismét szerephez ju-tott, ám nemcsak az információ szükségletét elé-gíti ki, hanem a hangulatteremtést, a városkép gazdagítását is szolgálja. Kovácsaink keze nyo-mán bőven teremnek napjainkban festői szépsé-gű cégérek és e műfajban született alkotásaival Kovács József is részt vállalt a jelentkező felada-tokból. Közvetlen ironiájú csintalansággal, ked-ves epességgel, kópésággal komponált lenyűgö-ző cégéreivel célja talán némi humor felkeltése is volt. Az a groteszk képzelőerő, mely figurális áb-rázolásaiban testet öltött, szellemes leleménye-ket szült, megállásra készíti az arra haladó járó-kelet, mitöbb belépésre csábítja.

A tihanyi Kolostor söröző szatírizáló kedvvel formált narratív cégérén stilizált sörfőzőüst mel-lett kámszás barátok serénykednek, a cégérkon-zolról pedig – az iróniát fokozandó – csúfondá-rosan vigyorgó ördögarc tekint alá, fürkészve a barátok intenzív szorgoskodását.

A tihanyi rév közelében meghúzódó Éneklő Kakas vendéglátó cégérén a névadó kakas a ku-korékolás pillanatában megjelenítve csodálato-san kifejező, műve könnyedséggel vált a monda-nivaló hordozójává. Szinte hallani véljük a har-sány kakasszót. Úgy villan fel az épület homlok-zatán mintha a rajzfilm meséjéből jól ismert Ku-kori röppent volna oda vendéginvitálásra. Alko-tása a közvetlenség benyomását kelti, de e be-nyomás mögött erőfeszítés rejlik, megfeszített munka rejtőzik. Maximális kifejezésre való törek-vés, az egyéni jellegzetességnek az általános vo-násokon keresztül történő bemutatását célozza. A remek megfigyelésre valló figura tele van moz-gással. A csapkodó szétnyíló szárny, az égnek

TRADE SIGNS

Trade signs were very important parts of street decoration in the past. Their original function was to give information and direction to the illit-erates, so their role was an informative one. The hanging trade sign was either the product, or the tool of the trade. The picture immediately re-vealed the required piece of information, and, with the help of it, the illiterate passer-by could find the shop he had been looking for, without understanding what the exact word meant.

Signboards are becoming important again to-day, but they have acquired a new function. In addition to meeting the demand for information they also contribute to the atmosphere of the street intensifying its beauty. Contemporary blacksmiths have forged a number of pic-turesque trade signs and József Kovács was one of those artists who undertook this task. His were created with hidden irony, bitterness and impish humour, and it might have been one of his aims to bring some humour into city life. The grotesque fantasy inherent in József Kovács's fig-urative works resulted in witty creations and these signs make passers-by stop, and, driven by curiosity, they enter the shops.

The satirizing narrative signboard of the Kolostor (Monastery) Beerhouse in Tihany fea-tures hooded monks busying themselves around an ale-vat, and a sarcastically grinning devil is looking down on them from the console, in-creasing the irony of the work. Not far from the Tihany port, a popular restaurant, The Singing Rooster can be found. On its trade sign the name-giving bird is seen at the very moment of crowing, thus becoming a wonderful expression of the artist's message. One can literally hear the rooster crow. The bird is so life-like on the fa-cade of the building it's as if it had just stepped out of a wellknown children's cartoon and been given a new task of inviting guests into this spe-cial place. This work of art creates an impression of intimacy, but the artist's hard work and efforts are well hidden behind the casual surface. He has aimed at a maximum of expression, intro-

nyúló nyak, az előre billenő test, a tekergően szétröppenő faroktollazat szinte élővé teszi meszerien formált művét. A 19–20. századforduló szecessziójának mozgalmassága lüktet a kakas szeszélyesen tekeredő színes tollazatában, ám e mozgalmasság ellenpontjaként klasszikus ízlésű konzolra helyezte szárnyasát így az ellentét révén egymást jól hangsúlyozzák. A vendéglátó elnevezése aranszínezetű klasszikus antikva verzálisokból kovácsolt betűkkel a figura alatti keretre felszerelt fémlemezre került.

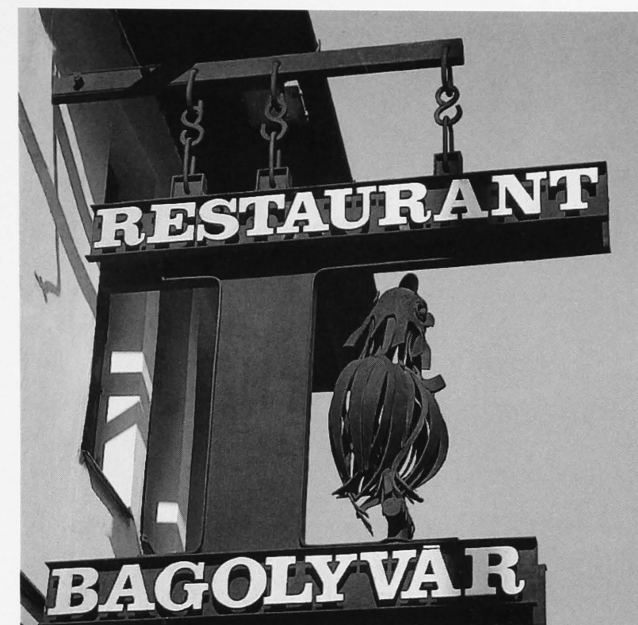
A városligeti Bagolyvár étterem cégérén a természetben előtűnő látvány megkapó erejével állítja élénk az étterem névére utaló bagoly alakját. Tőle tudom – mesélte – a feladatára készülve három napon át rajzolta-vázlatozta az állatkertben a különböző testhelyzetekben felbukkanó madarat. A nézőpont változtatások nyomán kapott érzéketi képekből összegezte a megszerzett formaismereteit, és számos alternatíván át jutott el ahhoz a végleges megoldáshoz, amellyel a bagoly neki tetsző művészi kifejezésű megjelenését formálta meg a cégér alakjául. Az étterem felirata a figurális motívum fölött RESTAURANT, alatta BAGOLYVÁR. A 18. század derekán épült egykori Péterffy-palota, majd Krist-házként emlegetett Pesti Barnabás u. 2. sz. épület földszintjén kapott helyet a 100 éves étterem. Megfontolt, de kissé rideg, racionalis kimértségű komponálási készségről tanúságot tevő cégére 1985-ben került az épület homlokzatára. A műemléki védelem alatt álló palota formavilágához Kovács József mérsékelten igazította művét, és az épület léptékéhez viszonyított méretének helyességéhez kérdőjelet lehetne tenni. Az ovális mezőt csigába hajló lágy formákba ölelkező laposvassal keresztelte, és hogy ne legyen üres a mező, ne csupán az étterem elnevezése szerepeljen rajta, betétdísszel gazdagította és rögzítését csigába hajló kötegeléssel összefogott pántokkal oldotta meg. A 100 ÉVES ÉTTEREM feliratot kiemelt kovácsoltvas betűkkel készítette. E munkáját már más szemlélet hozta létre, távolabb áll az előbbiektől, nem halmozta az elemeket miként a Kolostor söröző esetében tette, nem egy termékeny pillanatot ragad meg mint az Éneklő Kakasnál megfigyelhető, nem mond el történetet,

ducing the individual through the general. The creation of the bird required thorough observation on the part of the artist; also it is full of dynamism. The flapping wings, the out-stretched neck, the forward-leaning body and the spread wing feathers make the figure come to life. The excitement of the Art Nouveau of the turn of the 19th and 20th centuries seems to be throbbing in the whimsically colourful plumage of the rooster, but, as a counterpoint to this dynamism, the artist has placed the bird on a classical console. The two contrastive features are complementary to each other. When forging the name of the restaurant he used golden, classical-shaped letters. The name was fixed onto a metallic plaque and placed right under the figure of the bird.

On the signboard of the Restaurant Bagolyvár (Owl's Nest) in the City Park, Budapest, the figure of the bird appears as if it has been taken from nature. The author of this book was told by the artist that when he was preparing for the work he spent three days at the Budapest Zoo sketching his subject, trying to find the most advantageous position for the bird.

József Kovács always changed his perspective and what he achieved in the end was a summary of his knowledge of the particular form; he reached the version he liked most through various alternatives. The name of the restaurant appears above the figurative motive: it reads étterem (Restaurant), and below it Bagolyvár.

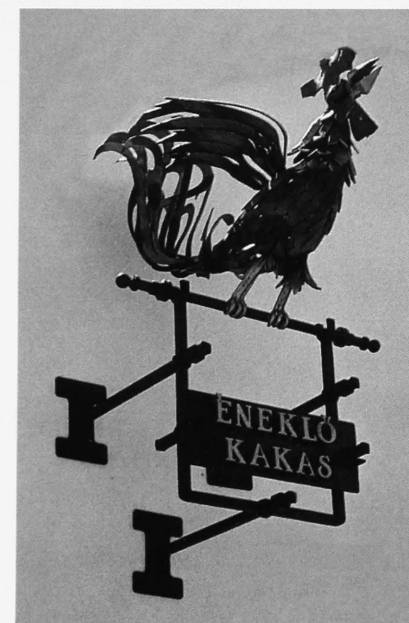
The Restaurant 100 Éves (One-Hundred-Year-Old Restaurant) can be found on the ground-floor of the so-called Péterffy Palace, built in the mid-eighteenth century, later re-named as Krist-House, at 2 Pesti Barnabás St. József Kovács's rationalistic, formal signboard was put up on the facade of the building in 1985. The palace itself is a national heritage building. The artist only moderately considered its forms when adding his own trade sign to it. The size of his work also seems to be out of proportion. The oval patch is surrounded by softly shaped curves of flat-iron. The artist did not want to leave the oval shape undecorated, or decorated only with the letters

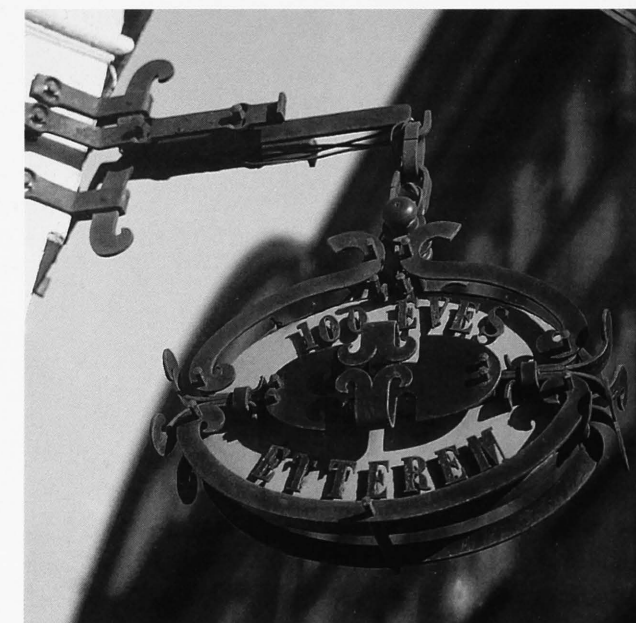
23. Bagolyvár étterem cégére / Sign for Bagolyvár Restaurant, Budapest, 1982.

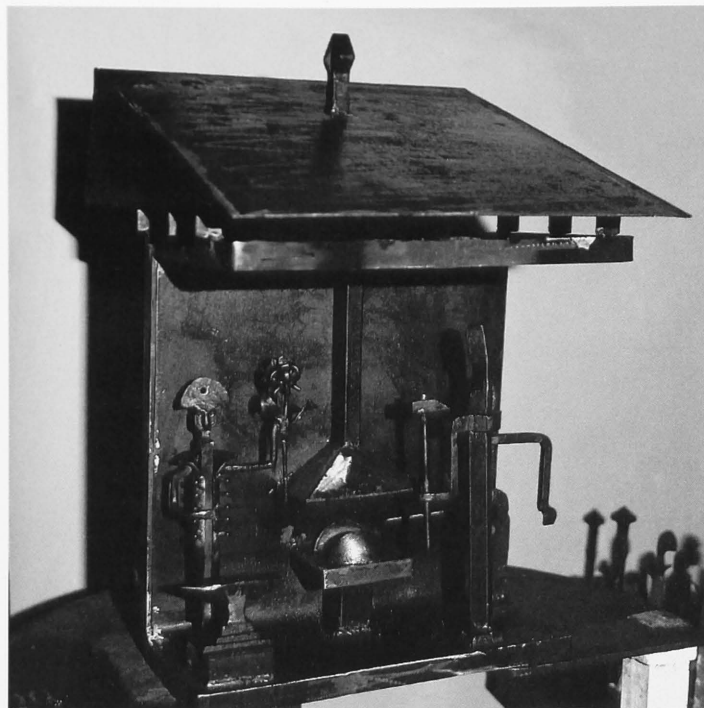
24. Kolostor söröző cégére / Sign for Kolostor Beerhouse, Tihany, 1989–90.

25. Éneklő Kakas cégére / Sign for Éneklő Kakas Restaurant, Tihany, 1989.

26. 100 éves étterem cégére / Sign for 100 éves Restaurant, Budapest, 1985.

27. Saját cégér / Sign for József Kovács's workshop, Budapest, 1994.

az előbbiekhöz mérten a hatásos látványosságot nélkülözi, a konvenció diktálta sztereotípiákhoz igazodott, ám információs szerepe ennek ellenére sem tagadható.

Saját műtermének cégére formálásakor ismét figurális kompozíciót alkalmazott. Kovácsműhelyt ábrázol a vasak izzításához elengedhetetlen tűzhellyel, a formáláshoz szükséges üllővel. Robotember-szerű szögletes-hengeres figurában modellálta alakjait. Az irányító mester Napóleon kalapban, a nagy korzikai stratég, a tündöklő hadvezér jellegzetes kéztartásával vezényli a munkát, a ráverő segéd darabos alakja figyelő mesterének utasítását. A változatos elemek végső fokon zárt egységbe, harmonikus rendszerbe szerveződnek. Az egyszerű jegyekre redukált, erősen stilizált formálás a művész munkáját rusztikusan jeleníti meg, de ez a nyersesség fokozza művének hatását, a feltárló látványt, ám egyben utal mesterségének nyers erőt követelő nehéz fizikai munkájára is. A Napóleonként megjelenített mester alakjából ugyancsak humor csendül ki, de ebben a rejtett üzenetben akarva-akaratlanul öniróniát is

of the restaurant name, so he enriched it with inlaid ornaments, fastened with bundles of curved iron bands. The inscription 100 ÉVES ÉTTEREM was made with raised wrought iron letters. This work of the artist was inspired by a new approach and is quite different from previous trade signs; he did not use an abundance of motives as he did for the Kolostor Beerhouse; he did not intend to grasp one special moment similar to the Singing Rooster; he did not want to tell any particular story and also avoided the captivating, spectacular nature of his previous works. Here the artist was rather guided by conventional stereotypes. Still, the informative nature of the sign cannot be denied.

When forming the trade sign of his own workshop, József Kovács once again used a figurative composition. He used the motive of a blacksmith's workshop and of the forge, used for heating the iron and of the anvil, used for shaping it. The figures have robot-like square, or cylinder-shaped bodies. The master is wearing a triangular Napoleon-hat, his arms are folded accordingly, reminding everybody of the great Corsican-born strategist and military leader. The hammering assistant, an awkward-looking figure is listening to the master's instructions. These various elements in the end form a closed unity, a harmonious order. The form is reduced to simple signs; it is heavily stylized, and this ultimately gives a rustic appearance to the work of art. The coarseness of this trade sign intensifies its general effect and also refers to the hard physical side of any ironsmith's work. The depiction of the master's figure as Napoleon is extremely humorous, but deliberately, or unintentionally the artist has hidden self-irony in his message. On the other hand, exaggerated self-assurance and conceit were also not very distant from his intention. Whatever the artist's intention was when creat-

vélhetünk, csak hogy a túlzott öntudat, a ráartásig kicsengése sem áll e szándéktól távol. De bármilyen törekvés vezérelte is alkotás közben, kitűzött feladatával tartalmában és technikájában egyaránt fölényesen birkózott meg, és csak sajnálkozhatunk, hogy a humor rakétázó ötletével formált szellemes cégére most már csak funkció nélkül porosodik egykori műhelye mélyén.

KISEBB MUNKÁI, HASZNÁLATI TÁRGYAI

A ma szükségleteit szolgáló formavilággal teremtett változatokban bővelkedő, a „kisművészségbe” tartozó munkák szaporán nőttek ki műhelyéből. A művészi kovácsolás műfajában külön fejezetet képeznek, legtöbbje a lakáskultúra tárgyait foglalja magában. Jelentős részét a világítás eszközei adják: különféle gyertyatartók, csillárok, falikarok, kandeláberek alakjában. De számos más használati eszköz is mint a fogasok, hamutartók, újságtartók, kandallófelszerelések, tükrök a lakáskultúra csoportjába tartoznak, csakúgy mint a berendezési tárgyak közül a székek, asztalok, de az értékek őrzését is szolgáló vaskazetták készítése, továbbá az épületek fellobogzásához elengedhetetlen zászlótartók és még sok más is oeuvre-jét gazdagítja. Mindezekből értékes emléktárhely fűződik Kovács József nevéhez.

Gyertyatartóinak légióján az ötletek gazdagsága és a technikai lelemények szinte kimeríthetetlennek látszanak. Egy- vagy többkarú, álló vagy függő gyertyatartói, cseppfogó tányérral, illetve sokágúnál tepsis megoldású számtalan változatával az ünnepélyes alkalmak vacsoráihoz szolgál meghitt hangulatot teremtve és teszi patriarkálissá az otthon atmoszféráját. Konstruktív egyszerűségű és szobornak is beillő, a vas anyagszerűségét hangsúlyozó rusztikus vagy könnyedén hajladozó, illetőleg a régi korok szublimáló vonalú gyertyatartóival csillantja meg szerteágazó képzeletét, az anyagban való formálás törvényszerűségeinek betartásával pedig technikai ismereteit, mesterségbeli tapasztalatait, szakmai fortélyait ragyogtatja úgy, hogy némelyikén túlsordul a vitalitás. Imponáló e műfaj-

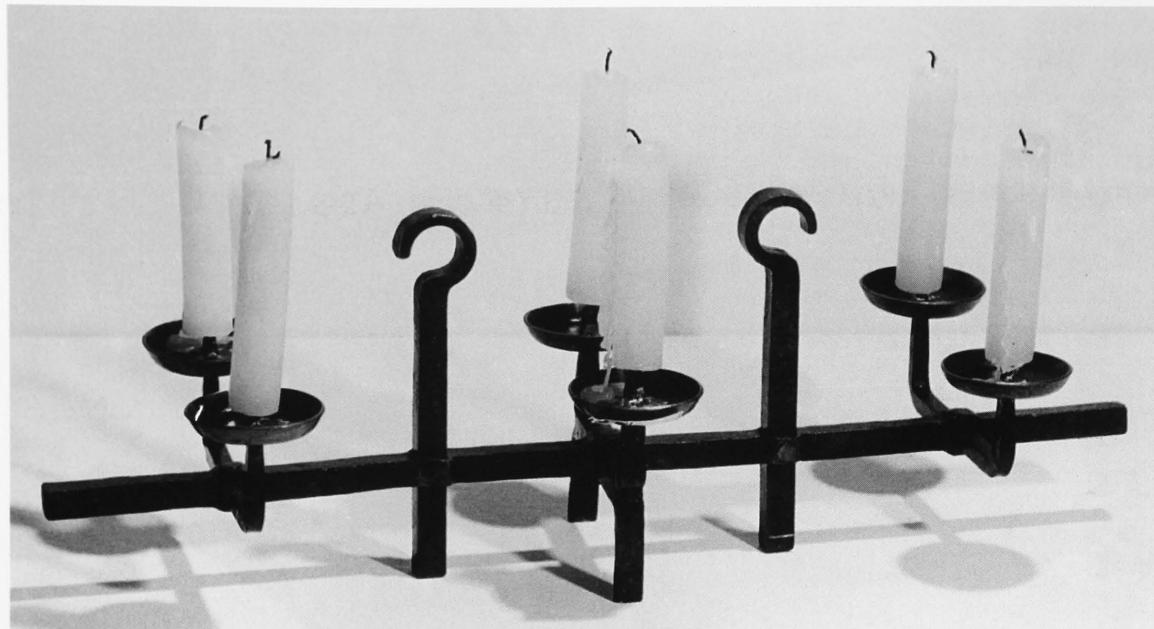
ing this work, he accomplished the task both in terms of content and technique. One cannot but regret that his witty and humorous trade sign is now gathering dust in a remote corner of the artist's workshop without a concrete task and function.

SMALLER WORKS, PERSONAL BELONGINGS

Smaller works came out of his workshop in large quantities meeting the domestic needs of today's people represented in a variety of modern forms. These works belong to a separate group in wrought ironwork. Most of them serve as various forms of decorative lighting, like candlesticks, chandeliers, lamp brackets, and standard lamps. This unique group also comprises other objects of everyday use, like coat racks, ashtrays, newspaper racks, fire irons, mirrors, and also some pieces of standard furniture, like chairs, stools, tables or personal safes for the keeping of valuables, flagstaves and many other works of art, all enriching the artistic oeuvre of József Kovács.

The artist forged numerous candlesticks, which were all characterized by the richness of his artistic imagination, and also by several technical novelties. His single and multi-branch candleholders, standing and suspended, with drip-glass or with underplate all lend an intimate background to family dinners and create a patriarchal atmosphere at home. The candlesticks sometimes represent constructive simplicity, at other times they are as elaborate as statues. Others emphasize the very nature of iron with added rustic features, and their slightly bent forms, or, in some cases they sublime the candlesticks of the past. All these works were inspired by a far-reaching artistic fantasy. By adhering to the essential rules of shaping objects according to the qualities inherent in the material itself, József Kovács utilized his technical knowledge, professional skills and artistic creativity to the maximum benefit. Some of his

28. Gyertyatartó / Candleholder, 1973.

ban alkotott, a szépségnek e változatos sokszerű megnyilatkozása. E műveinek java az Iparművészeti Vállalaton keresztül magánosok tulajdonába került, még utalásszerűen sem sorolhatjuk fel, mert nyomuk elmosódott, helyüket homály fedi, ám többüknek formáját fennmaradt fotók őrzik.

Különösen látványos kovácsolt menórája. A statikus felépítésű talapzattól kiemelkedő egyenes szárból jobbra-balra szimmetrikusan kiágazó kecses ívelésű, kovácstűzben izzított, majd nyújtott, arányosan vékonyodó, a végén hegyezett karjait rusztikus gyűrűk sora tagolja. A menóra valamennyi elemének kötését kalapácsütések nyomait viselő kötegeléssel végezte. Az anyag kovácsolásából adódó esetlegességek nemcsak a kézimunkát hitelesítik, de festői szépségűvé is sikerítik e klasszikus egyszerűségű művét.

A templom díszítő művészetében a nagy átfogó formátumú, méreténél fogva is monumentális 1400 mm magasságú, statikus nyugalmat árasztó, robusztus, kissé rideg, de kvalitásos húsvéti gyertyatartójával szerepel. A 80 mm-es (!) vasból kovácsolt támasztékát egy végsőig leegyszerűsített, csak kontúrokból asszociálható emberi alakot formáló, szoborrá tömegesült

works overflow with vitality. A breathtaking variety of beauty was brought about in the category of small works. The best works were sold into private hands by the Applied Arts Enterprise so it is impossible to compile a complete list, or even a slightly incomplete list of them. These works cannot be traced back; they are gone, and we have no information as to their whereabouts. Nevertheless many of them have been preserved in photographs.

The menora is one of József Kovács's most spectacular works. It features a pedestal of static structure, and a stalk emerges from it, with gracefully arched branches rising symmetrically on the right and left. The branches of the menora were first heated in the smith's fire, then rolled and proportionately thinned; their ends were sharpened and decorated with rustic rings. Each part of the menora was joined by hammering and bundling. The roughness of the material, the result of hammering, make this work more authentic and, at the same time, its classical simplicity is raised onto the level of artistic beauty as a result of it. József Kovács contributed greatly to ecclesiastical decorative art with the 1400-mm

elemmel (elvonatkoztatva gyertyát égető hívó emberrel) mintázta. A gyertyatartóval összekapcsolt lakonikus figurájával szigorú szerkezetű, de ünnepélyes hatású kompozíciót teremtett. A cseppfogó-tányérban záródó 1140 mm hosszúságú gyertyatartó szárát – egyhangúságának tompítására – hasított vasakból alakított ornamentikával övezte, és e poentírozással kelti életre a gyertyatartó szárának vertikális tendenciájú ritmikáját. A dülékénységet gátló, pilléreként funkcionáló, markánsan kirajzolódó elem lefelé szélesedő lábazatának kovácsolása emberi fizikummal már csaknem lehetetlen, alakításánál a technika nagyarányú fejlődése nyomán a kézimunka örökébe a gépi erő lépett. Az új szellemben fogant természetes művén az áttekinthetőség triumfál, a pregnáns kompozícióból egyöntetű formatiszta rend csendül ki.

Szabadtéren álló, giccsbehajló finomkodásoktól mentes kandeláberei leplezetlen őszinteséggel hordozzák-mutatják a tűzben izzított vas kalapáccstól „szenvedett” stigmáit, fényjátékra építve a szerkezet áttekinthetőségére helyezte a hangsúlyt, megismételt formákkal sajátos ornamentális rendszert képezve alakította a térplasztikának is beillő műveit. Ezekből került 1985-ben a Bagolyvár-étterem kerthelyiségének támfalára, 1980-ban a Szépművészeti Múzeum udvarára.

Dunakeszin az Alagi Állami Tangazdaság parkjában 1987-ben felállított, bokrokkal, fákkal telehintett, változatos kialakítású zöldterületű környezet keretébe illesztett ötágú kandeláberének kigyózó árnyas út mentén élénk tárulkozó látványa bukólikus ké-

high, monumental, robust and slightly rigid Easter candleholder which emits an air of peace and calmness. Its support was made from 80-mm(!) iron; its contours resemble a human figure, a statue, in the abstract sense a believer burning a candle. By combining this laconic figure and the candlestick the artist created a composition of solemn atmosphere. At one end of the 1400-mm stalk there is a drip-glass which is surrounded by ornaments of split-iron straps, in order to avoid monotony. Through this contrast the vertical rhythm of the candlestick comes to life. The artist used a robust, pillar-like motive to prevent the candlestick from falling. It was almost impossible to shape it with sheer manpower: its widening pedestal was formed by using machine power: as a result of great technological development, machinery replaced much of the artist's manual work. This new-style, large-scale work of art is characterized by a uniquely good arrangement; a pure new form and a pure new order being born from this composition.

The outdoor candelabra of József Kovács are free from cheap over-refinement and they openly show the “stigma” of hammering; by using the special effects of light and shade, in these works the emphasis has been laid on arrangement; with the repetition of certain motives the artist created a whole system of ornaments. In 1980 some of these candelabra were placed in the courtyard of the

29. Gyertyatartó / Candlestick, 1974.

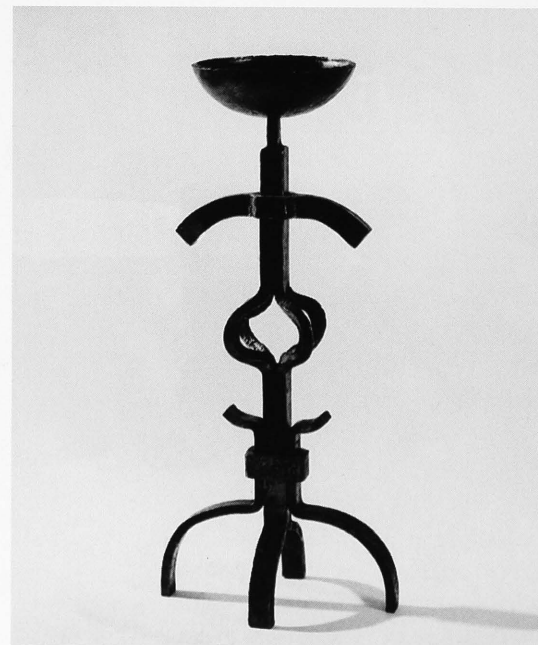
30. Gyertyatartó / Candlestick, 1992.

pet nyújt. Kovács József érdeme, hogy e látványos világítóeszközzel a környezetnek új atmoszférát teremtett, ám műve nem csupán a praktikumot szolgálja, hanem szinte a talajból kinőve valósággal plasztikává válik. A kandeláber felmagasodó szárának alsó negyedében körkörös és lépcsősen elhelyezett, minden irányból nézve egységes összhataást nyújtó rusztikus kovácsolású, hangsúlyos oválisai derűjétől kísérve ad testet művének, statikai biztonságot sugározva. A világítókarak egyenesei pedig a részek közötti megfelelő arányt létesítve a művészi kontraszt szintjére emelkednek, fénye és sziluettje messzire kíséri az ott sétáló lépteit. Került ide még a facsoportok hullámzó kontúrjai közé az előbbivel azonos veretű oválisokkal komponált, egy fényforrással működő kandelábere is. Ám e művéről visszacseng kisebb méretben formált gyertyatartója, mely talán mintája lehetett e sikeres alkotásának.

A budavári Hilton-szálló nyerstégla falazatú „Tower” termébe (1976) a világítóeszköznek

Museum of Fine Arts, and, in 1985 on the supporting wall in the garden of the Bagolyvár Restaurant.

In 1987 a five-branch candelabra of his was placed in the park of the Alag State Model Farm. This work of art is surrounded and framed by a variety of green plants, trees, shrubs, bushes, and the candelabra itself can be found in the vicinity of a winding, shady path, lending a bucolic milieu, an impression of idyll to it. It is to the artist's merit that by creating this spectacular lighting apparatus, he also gave a new atmosphere to the environment; his work not only serves a practical purpose, but also becomes a decorative object, a sculpture in itself. On the lower part of the pedestal of this towering candelabra, arched, rustically shaped oval forms are concentrically and alternately arranged; they radiate optimism and also cater for the static stability of this work. The straight lines of the branches of the candelabra establish the right proportions between various parts of the artwork, lifting the level of artistic contrast; its light and silhouette staying with the passer-by long after he is gone. A similar, one-light candelabra

31. Gyertyatartó / Candlestick, 1992.

32. Menóra / Menora, 1991.

33. Gyertyatartó / Candlestick, 1974.

olyan megoldását kellett választania, amely az adott környezetbe harmonikusan beilleszkedik. Össze kellett hangolnia az öles gerendáktól tartott, deszkával borított födémmel, a sokszögű alaprajzú, téglából falazott pompás kivitelezésű füstelvezető-kürtőt tartót kandallóval, a súlyos formákat viselő bútorzattal. E reprezentatív, de egyben rusztikus miliőbe nem lehetett finomkodó könnyed, unottan ismételt kaptafaszerűen egyhangú, de banális kerékformájú csillárt sem elhelyezni. Egyedi megoldású dekoratív fényforrást igényelt a terem. Kovács József e művének formálásakor nem a kényelmes sablonokból válogatott. A klisészerű megoldásokon túllépve a mennyezetre láncsal felfüggesztett nyolcágú csillárjának burait elegáns ívelésű konzolosan záródó félkör alakú elemekbe foglalta (olyanok mintha absztrahált lángnyelvek lennének), és művét négyzetekből intellektuális igényességgel alkotott mértani motívumokkal gazdagította, eleven mozgást adva a kompozíciónak.

Némileg hasonló feladat jutott számára 1978-ban a Magyar Tudományos Akadémia veszprémi vendégházába készítendő fényforrások alkotásával. A hasonlóságot nem a csillár formája, hanem a rusztikus belső jelentette, amelyet esztétikus és a tér arányaihoz igazodó világítóeszközzel kellett felszerelni. A viszonylag

was also set up among the trees of the park; also composed using oval shapes. This is a reminder of a former work, a small-size candlestick, which probably served as a model for this later, successful work.

The artist was commissioned to design and construct a matching lighting system for the brick-walled "Tower Room" of the Budapest Hilton Hotel. (1976) He had to coordinate his work with the beam-supported, wooden panelled ceiling, a polygonal brick-laid fireplace, and with the heavy furniture of the room. This decorative and at the same time rustic milieu required something other than the refined, but boring monotony of an ordinary wheel-shaped chandelier. In this hall special lighting effects were needed. When designing, József Kovács did not want to turn to any known schematic model. Leaving the clichés of his own art behind, he decided on an eight-branch chandelier, hanging on a chain from the ceiling, with the globes of the lamp being put into elegantly arched semi-circular motives resembling abstract flames. This work is intellectually enriched by the geometrical motives of a variety of squares lending to the composition the necessary mobility.

József Kovács was given a somewhat similar task in 1978, when asked to design and construct the lighting arrangement for the Veszprém Guest House of the Hungarian Academy of Sciences. The similarity was not that of the form itself, but the rustic interior, for which the artist had to create the aesthetic and proportionately matching lighting apparatus. József Kovács hung the five rows of two lights along the elongated rectangular-shaped, barrel-vaulted room, that had once served as a cellar. The framework of the horizontal chandelier is made of flat-iron. There is a semi-circular break at the first pair of lights, then the original motive is carried on to the point where the second pair of lights can be found. This method is repeated until after the fifth pair of lights, at which point the framework ends in a beautiful, opening-up motive, creating a new concept of form. The work, symmetrically

34. Húsvéti gyertyatartó / Easter candlestick, Budapest, 1980.

keskeny, de hosszú, téglányalakú, dongaboltozattal fedett, egykor pince céljait szolgáló, a restaurálással új funkciót nyert helyiségbe a boltzat közepére, a terem hosszanti irányába függesztett 5x2 egybekapcsolt lámpatestet magába foglaló fényforrást helyezett. A horizontálisan

35. Kandeláber / Candelabra, 1989.

alakított csillár laposvasakból azonos irányú vonalrendszerben szerkesztett váza a párosan kapcsolt lámpáknál félkörívű motívummal megszakad, majd egyenesen továbbvezetve jut a következő páros lámpáig és így ismétlődve az ötödik páros égő után a laposvasakból alkotott váz szétnyíló díszítő elemmel zárul, új formai koncepciót teremtve. Műve szimmetrikus elrendezésében egységes hatást kelt, és a páros égők, valamint azok közeibe komponált motívum ritmusával a nyerstégla enteriőr ridegségét feloldva. Az esztétikus lámpaburák mint valami ékkövek simulnak a kompozícióba, hosszanti csoportosításuk célszerű, jó megvilágítást adnak az elnyúló térnek. A tartalom és forma ritkán tapasztalható összhangban csendül össze.

arranged, has a coherent effect; the rhythm of the pair of lights in the middle, and the homogeneity of the motives in-between them eases the rigidity of the brick wall. The beautiful light globes appear as gems in the composition, their longitudinal arrangement in the oblong room is extremely practical. Form and content create a rarely experienced harmony.

The same ideas inspired the wall-lights of the staircase: they match rhythmically with each pair of the chandelier lights.

In 1987 a six-branch, seven-bulb staircase chandelier was installed in the Psychological Institute of the Hungarian Academy of Sciences. From the vertical main branch of this work, straight arms protrude forcefully with their button-shaped ends accompanied by square-iron rods which are linked to the main branch with projecting consoles. The overall impression is that of the foliage of a big tree. This work of art by József Kovács is a good example of his organizing intelligence, and a clear-cut continuation of the earlier, similar work found in Hotel Hilton.

Before looking at other works created by József Kovács, it is important to list the most important ones in the field of lighting. The chandeliers and lamp brackets in the canon's house in Veszprém (1978), the lamps in Restaurant Gundel, Budapest (1979), the chandeliers and lamps in the former Trade Union International Guest House in Boglárlelle, lamp brackets and sanctuary lamps in the Catholic Church of Súlysáp (Tápiósüly, 1981), lamp brackets and chandeliers in the Bagolyvár Restaurant, Budapest (1982) wall lights in its garden (1985), chandeliers and lamp brackets in the former trade union guest house in Berekfürdő (1985), chandeliers and wall lamps in the former County Council building in Szolnok (1989). All these works were made using a variety of shapes and forms.

In the group of József Kovács's objects made for everyday use, his newspaper rack stands out most of all with its surprising simplicity and all the beauty of a man-made object. It bears the visible traces of the various stages of ironsmith-

36. Alagi Állami Tangazdaság kandelábere / Candelabra at Alag State Model Farm, Dunakeszi, 1987

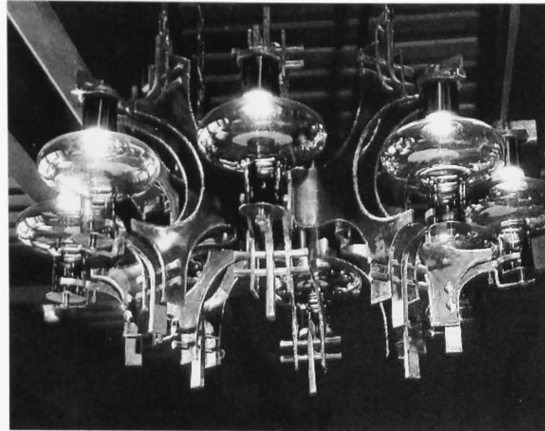

37. Szépművészeti Múzeum udvari kandeláber / Candelabra in courtyard of Museum of Fine Arts, 1989–90.

38. Alagi Állami Tangazdaság kandelábere / Candelabra at Alag State Model Farm, Dunakeszi, 1987.

39. Hilton Tower-terem csillár / Hilton Hotel, Tower Room chandelier, Budapest, 1976.

A csillárral azonos gondolatból fogalmazódtak meg a levezető lépcső kétágú falikarjai, melyek a csillár egy-egy páros égőjével rímelnek.

A Magyar Tudományos Akadémia Pszichológiai Intézetében 1987-ben elhelyezett hatkarú, 7 égőfejjel formált lépcsőházi csillár függő főágából kinyúló gombvégződésű egyenes karok kísérőjeként sodró lendülettel törnek fel a csigában végződő, ívesen csapódó négyzetvas pálcák, kinyúló konzolokkal kapcsolódva a lelógó főághoz, a gazdag összkép lombkoronaként asszociálódik az impozáns kompozícióban.

Kovács Józsefnek ez az elrendező értelemmel alkotott műve tiszta hangú folytatása az előbbieken felvázolt Hilton szállóbeli azonos rendeltetésű alkotásának.

Mielőtt világítóeszközeiről áttérnénk más funkciójú műveire, a fontosabbakról legalább felsorolásszerűen meg kell emlékezni. Veszprémben a Kanonoki házba csillárok és falikarok (1978), Budapesten a Gundel étterembe lámpák (1979), Boglárlellén az egykori SZOT nemzetközi vendégházba csillárok, lámpák (1980), Süllysápon (Tápiósüly) az r. k. templomba falikarok, örökmécses (1981), Budapesten a Bagolyvár étterembe csillárok, falikarok (1982), kerthelyiségbe falikarok (1985), Berekfürdön az egykori SZOT vendégházába csillárok, falikarok (1985), Szolnokon az egykori Megyei Tanács épületébe csillárok, falikarok (1989) készültek változatos formai variációkban.

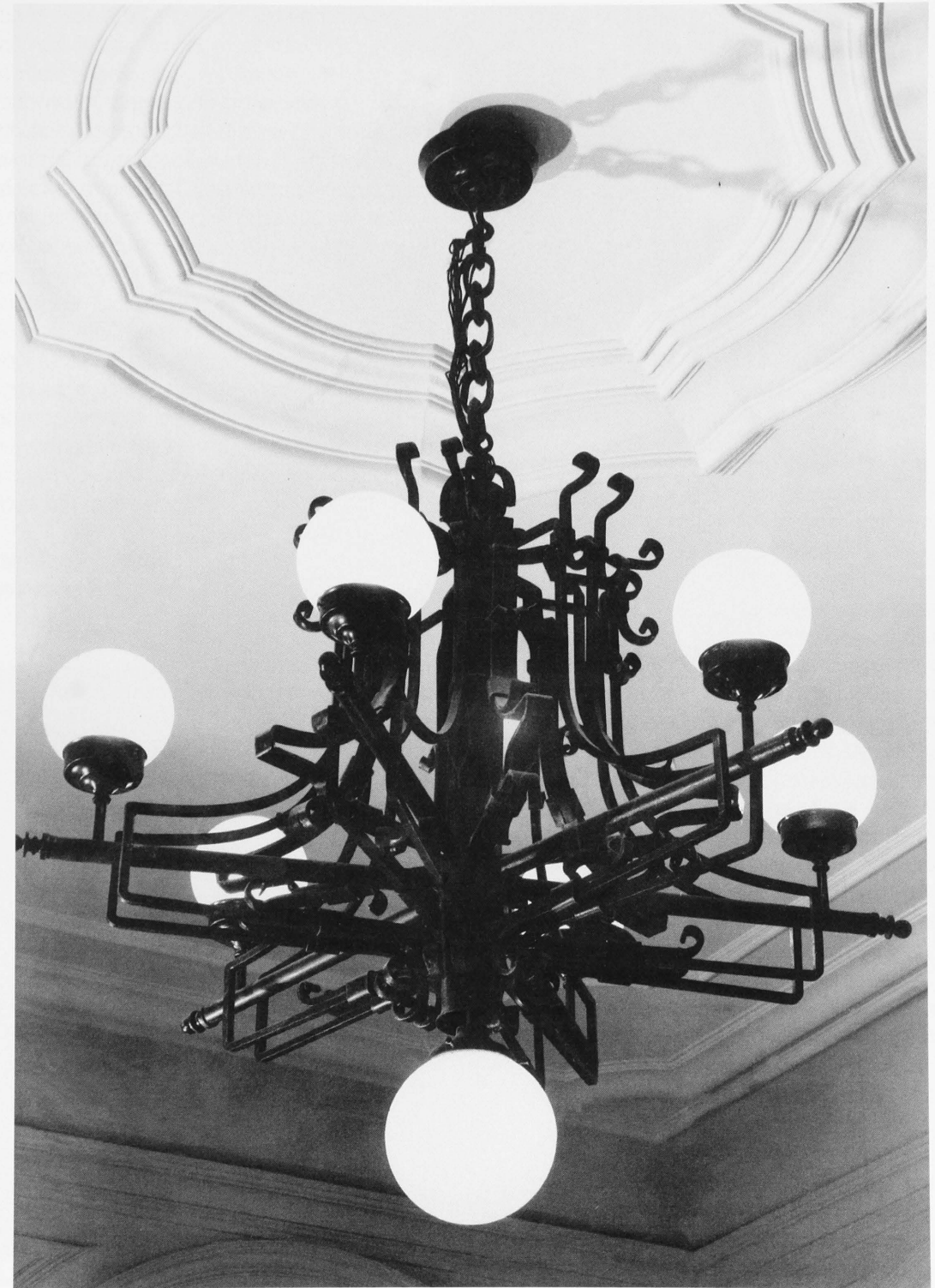
ery, while being practical and decorative at the same time. The cradle, which is used for storing newspapers and magazines, is made of flat-iron pieces that were cut by the master to produce two branches, which he then shaped elegantly into a cradle. The remaining uncut sections, which is one quarter of each piece, form the "neck" that has been pierced and put through a double square-iron console. The frame was shaped by cutting and stretching, with the console being affixed with a rustic rivet. The well-balanced nature of this composition, its practicality, demonstrating again the suitability of iron for creative art, while at the same time asserting the static power of this particular piece, all showing the creative genius of the artist.

The use of fire-irons goes back to ancient times, and they have always been wrought by ironsmiths. The masters of our time also like forging them, since the fireplace once again has become the focal point of many homes.

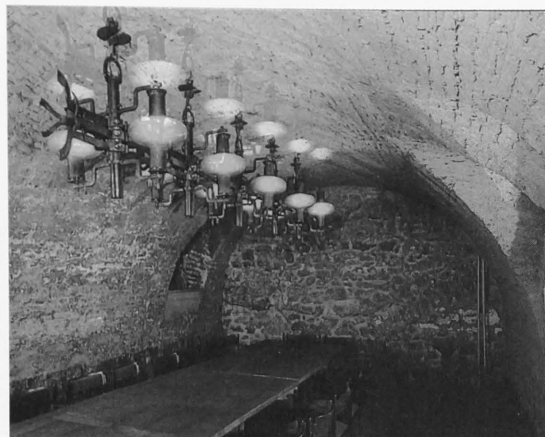
40. Csillár, Jász-Nagykun-Szolnok megyei Önkormányzat / Chandelier in Jász-Nagykun-Szolnok County Hall, 1989.

József Kovács also made many versions of fire-irons. They include pokers, shovels, charcoal pans and special tongs, used for putting logs onto the fire. All these tools were made together with a matching rack, onto which tools could be

41. MTA Pszichológiai Intézet csillára / Institute of Psychology, chandelier, Budapest, 1987.

42. MTA Veszprémi vendégház csillára / Academy of Sciences' Guest House in Veszprém, chandelier, 1978.

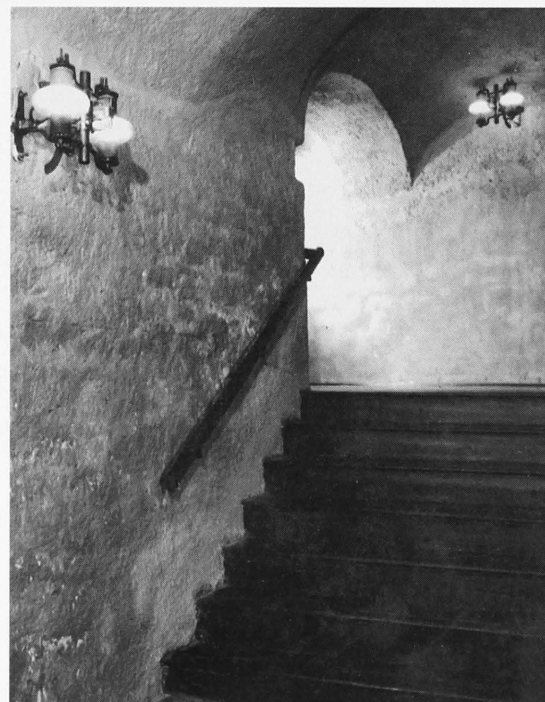
A mindennapi használati tárgyak között az írott sajtó átmeneti tárolására alkalmas újságtárolója meglepő egyszerű formálásával a kézimunka minden szépségét, a kovácsolás csaknem valamennyi műveletét magán viseli, és nem csupán praktikus, de a lakás díszévé is válik. Az újságokat, folyóiratokat befogadó bölcső laposvasait háromnegyed részében felhasította, az így kapott két szárat – a napilapok befogadására – elegáns ívelésűvé formálta. A negyedében meghagyott nyakrészt lyukasztotta és fűzte át kettős négyzetvas konzolon. Az állványt hasítással, nyújtással alakította és a konzolt rusztikus szegeccsel rögzítette. A kompozíció kiegyensúlyozottsága, gyakorlati használhatósága, a vas anyagszerűségének megmutatása, statikai erejének érvényesítése mesterének formateremtő erejét igazolja.

A kandallótartozékok használata régi keletű, messzi évszázadokra nyúlik vissza, formálójuk mindig is a kovácsok voltak. Napjaink vasművei is nagy buzgalommal és hozzáértéssel készülnek, megbízás is adódik, hiszen a kandalló a lakás berendezéséhez nyújt díszes keretet.

Kandallóhoz tüzelőszerszámokat többféle változatban Kovács József is készített. Leggyakrabban tűzpiszkálót, lapátot, parázsigazítót a hasábok tűzrakására szolgáló, csipeszszerűen alakított fogóeszközt kovácsolt. Mindezek gyémántmetszésű – vagy gombidomú nyélvégző-

hung with their diamond-cut or button-ended handles. The rack is made of square-iron and given stability due to its widely placed feet. The handle of the rack was forged either from square, or round-iron, and, according to the shape of the iron, a round or a square hole was drilled into the handle of the tool, ready to be hung on the rack. The fireplace accessories were created in the forge. The hard work and the very fact that the perspiration of the artist is also part of the work, lends it a special value. The artist's struggle with the raw material is unquestionable in these works. It is impossible not to see the high level of creative instinct, which goes hand in hand with his inventiveness and the passionate love of ironsmithery. While the artist was struggling to tame the iron into soft shapes, he was at the same time enriching his environment with his new creations.

The firedogs were given a more or less lifelike appearance in the form of a dog. The body was

43. MTA Veszprémi vendégház, falikarok / Academy of Sciences' Guest House in Veszprém, wall lamps, 1978.

44. MTA öntöttvas kandelábere / Academy of Sciences, wrought iron candelabra, Budapest, 1987.

45. Tűzibak / Firedog, 1972.

déssel állványként formált tartóra akasztható kivetelben készültek. Az állványt négyzetvasból alakította, a stabilitást széles állású lábakkal biztosította. Az állvány karját négyzet- vagy körkeresztmetszetű vasból kovácsolta és a kar profiljának megfelelően kerek- vagy négyzetes lyukkal látta el a tűzszerszámok nyelét, alkalmassá téve az állvány karjára történő felfűzést. A kandalló-felszerelés formáját tűzben kovácsolás révén kapta, ez adja igazán a nehéz fizikai munkával végzett, a mesterségbeli tudással felvértezett mesternek-művésznek homlokzatredőkben meggyűlt izzadságcseppekkel alkotott rangos kézimunka értékét. E műveiről egyértelműen leolvasható az anyaggal való küzdelme. Lehetetlen nem értékelni bennük a teremtő ösztönösség magas fokát, amely invencióval és e művesség szenvedélyes szeretetével párosult, mert miközben a vassal birkózott és az lágy formává szelidült, a belőle kibomló alkotásokkal környezetünket gazdagította.

A tűzibakot vagy népiesebben a tűzikutyát helyel-közzel élethűen eb alakjában jelenítette meg. Ilyen pl. az afgán agárra emlékeztető tűzibakja. A laposvasból alakított testen lyukasztatással fűzte át a hasítással formált lábakat és e módszert alkalmazta a fülek modellálásánál is. Művében valami játékoság, némi „bohóckodás” bújik meg, de leleményességében sincs hiány, és e

shaped from flat-iron; the artist drilled holes into it and the split legs were added by weaving. The same method was used when shaping the ears. There is a kind of playfulness and some clownish feature in this work of art. József Kovács was never short of inventiveness; this variation of forms was successful, even if some “aristocrats” of the profession considered it as conventional and naive.

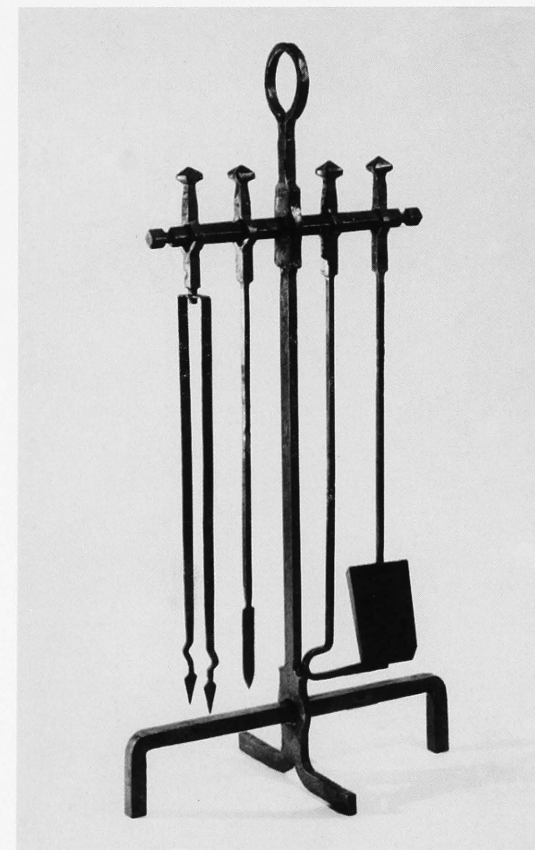
The artist's oeuvre was expanded by constructing a variety of mirrors, all of which were made using their creator's new artistic principles. These works comprised standing mirrors, wall mirrors, tumble-framed and fixed ones alike. József Kovács had no real preference, he made and liked all these types, and always elaborated the new types in moderation. Riveting was a structural necessity, but it was also part of an artistic expression in joining; the rhythmic alternation of rivets creating a special decorative value. The artist emphasized the rustic nature of rivets, but, at the same time, refrained from sensationalism. In practical matters, material and technique, he gave good examples for new possibilities in this art form that were closely related to traditional procedures.

The clock, standing on feet, has a closed composition and decisive shape, and is closely associated with the mirrors through its qualities. It is framed with a circular motive, though not tumble-framed, but fixed in its frame. The “foot” of the clock was formed by cutting and arching a piece of square-iron. Thus the artist achieved a pair of “feet”, opened and stabilized them by cutting again and interweaving the ends through the semi-circular pedestal. This construction shows the artist's flexible creative skills by demonstrating its strict and disciplined form and the freshness of its contour.

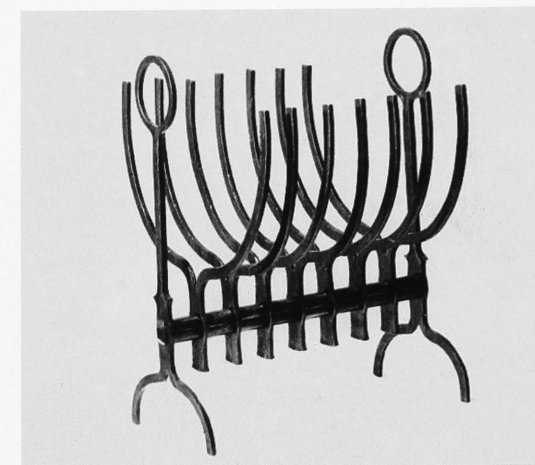
Furniture has always been essential to man from the most ancient times, and this is the situation today as well. Furniture made of iron is fire-proof, and it does not wear out so quickly as do wooden pieces. It is not attacked by furniture beetles. As a result of these favourable conditions, iron furniture is becoming more and more

formavariáció még akkor is sikeres, ha a szakmai arisztokratizmus ezt konvencionálisnak vagy naïvitásnak minősíti.

Az új alakítási elvek nyomán a tükröknek többféle változatával, a hagyományos módszereket túlhaladó eredménnyel bővítette oeuvre-jét, állót és falraakasztót, billenő kerettest és fix rögzítésűt egyaránt készített, és ami derekas művészetében, mérséklettel nyúlt a formák új lehetőségeihez. A szegecselést a szerkezeti szükség-szerűen túl az összezerősítések művészi kifejező-jévé tette, a szegecspek pusztán ritmikus sorával dekoratív értéket teremtett. Rusztikusan mutatkozó jellegüknek nagy hangsúlyt adott, de tartózkodott a hatáskeltés divatjától, ám a praktikum, az anyag és a technika alapján jó példáját nyújtja az alakítás ma még nem is sejthető újszerű megoldásainak lehetőségeihez, mivelhogy e műfajba

46. Tűzszerszámok / Fire-irons, 1975.

47. Újságtartó / Magazine rack, 1976.

popular. Ironsmiths make their pieces by using simple forms. They do not make steel-tube furniture, they use the traditional art of the blacksmith instead.

When creating his pieces of furniture, which were inspired by the spirit of our modern age, József Kovács was guided by sober utilitarianism and the wish to create something which is comfortable, useful and aesthetically beautiful. It is an exaggeration to state that he created a huge amount of furniture, but he made several variations of chairs and other things to sit on and tables, with which he proved his deep desire for diversity. József Kovács's pieces of sitting furniture are characterized by his constructivity and the simplicity of their shape. Their legs are fastened to the chair by bundling or riveting. This way the artist created formal variations, all of which create an atmosphere of intimacy. The white leather cushion on the chair, the foam-upholstering hidden in a case, nicely contrast with the blackness of the wrought iron surface.

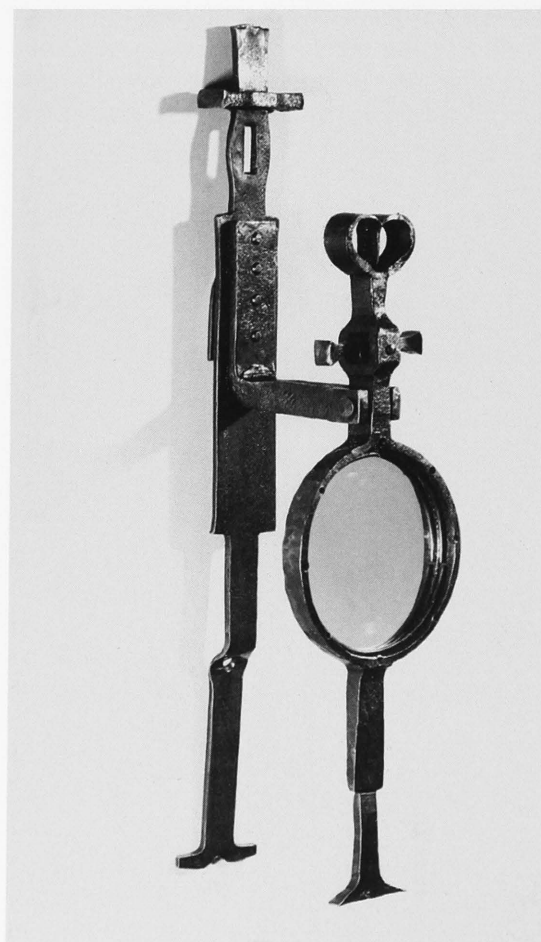
An interesting piece which deserves special attention is the tectonically structured, canvas-upholstered stool. Its frame consists of three, squarely bent and cut flat-iron pieces. The square-iron legs are fastened to it. On the top there is a rectangular piece which holds the sitting surface. The structure is clear-cut, with the

tartozó művei nem dekoráltak, hanem formáltak, a régi kézműves kultúra, a tradicionális eljárások szerves fejlődési folyamatához kötődnek.

Határozott formába zárt kompozíciójú lábas óráját az előbbieken tárgyalt tükrökkel szoros szálak kötik össze. Hasonlóan körmotívummal keretezett, de nem billenős megoldással – ami a tükrök esetében a praktikumot szolgálja –, hanem fix rögzítéssel készült. Az óra „álmányát” négyzetvasból hasítással és konvex ível alakította, kettőzött lábát derékszögűre széthajtotta, majd hasítással ívesen átbújtatott félkörívű lábazattal biztos stabilitásúvá szerkesztette. Konstrukciójának szigorú és fegyelmezett formanyelvével, vonalrendszerének üdeségével alkotójának rugalmas kombinatív tehetségéről ad bizonyosságot.

48. Kovácsoltvas tükör / Wrought iron mirror, 1970.

49. Kovácsoltvas tükör / Wrought iron mirror, 1970.

artist emphasizing the vertical and horizontal lines. The right-angled divisions lend this work a unique symmetry.

József Kovács's armchair is characterized by the purity of its form, its clear-cut and simplified structure. The structure consists of straight lines and it is only the back which has a slight curve in it to conveniently support the seated human figure.

The diversity of tables form a separate group in József Kovács's oeuvre. His round table, made of square iron by cutting is especially inventive. Its stiffened framework is also given a round shape by cutting and is made suitable for holding a pot plant. The surface of the table is transparent glass, and so the plant below it creates

50. Kovácsoltvas lábas óra / Wrought iron clock on legs, 1971.

51. Kovácsoltvas szék / Wrought iron chair, 1975.

A bútor az emberrel mindenkor a legszorosabb kapcsolatban volt és van ma is. A vasbútor jobban ellenáll a tűznek, az elhasználódásnak, mint a fa, a különféle kopogóbogarak sem támadják meg. E sokban kedvező tulajdonsága folytán egyre elterjedtebbé válik használata. Vasműveseink céltudatosan tiszta egyszerű formában hozzák létre e műfajba tartozó készítményeiket, de nem csőbútor formájában, hanem hagyományos tűzikovácsolással előállított kivitelben.

Kovács József korunk életigényeinek szellemében fogant bútorait a józan használati forma keresése, a kényelem, a célszerűség és az esztétikum együttes megteremtése vezérelte. Túlzás lenne állítani, hogy a berendezési tárgyaknak áttekinthetlenné sokasodott változatát produkálta volna, de székeket és más ülőalkalmatosságot, valamint asztalokat többféle variációban is készített, bizonyítandó a változatoság iránti örök vágyát. Ülőbútorait a formálás egyszerűsége, a konstruktivitás jellemzi. Láb állványuk merevítő szerkezeteit különböző módszerekkel, kötőelemek kötegelésével vagy szegcselelssel oldotta meg és ezekkel más-más formai variációt teremtett, de mindegyik változata otthonosságot áraszt. Az ülőlapra helyezett fehér bőrpárna vagy huzatba bújtatott hab-

an atmosphere of intimacy, comfort and cheerfulness. The noble, modest and calm form emits on the one hand the spirit of traditional craftsmanship, and, on the other hand, it can reflect our contemporary way of life. Its honestly bold artistic design attracts special attention.

A witty solution characterized his second round table, with which he wanted to achieve new form. Flat-iron pieces of appropriate size were squarely bent as legs. These were fastened to each other with straps and rivets; the curve of the table surface was shaped by blacksmithery. The triple row of straps eases the verticality of the legs and makes the constructive simplicity of the composition more dynamic. This way József Kovács created a harmonious, well-proportioned and stable piece of furniture.

The artist's rectangular table is again different from the round ones; its shape is more complicated and with its curved legs it recalls the forms of Art Nouveau. Its cradle-like support gives stability to the surface of the table; the playfully zigzagging iron pieces are fastened together with the help of rustic rings. Thus the artist guaranteed the stability and safe use of this piece of furniture.

52. Kovácsoltvas zsámoly / Wrought iron stool, 1975.

gumipárna színével kellemes kontrasztot nyújt a fekete vas megmunkált felülete.

Érdekes megoldású és mindenképpen figyelmet érdemel a tektonikus szerkesztésű, bőrlőlapos zsámolya. Három, mindkét végén hasított, majd derékszögűre kihajlított laposvas képezi a zsámoly „gerincét”, ehhez kapcsolódik alul a

53. Kovácsoltvas szék / Wrought iron chair, 1991–91.

négyzetvasból formált lába, felül pedig a bőrlőkét rögzítő téglányalakú tartóváz. A világos szerkezeti tagoltság, a vízszintesek és függőlegesek hangsúlyozása jellemzi, a derékszögű osztások szigorú szimmetriájában uralkodó művét.

Zsöllye karosszékét nagy formatisztaság, világos szerkesztési elv, végletekig leegyszerűsített struktúra karakterizálja. A szerkezetet pusztán egyenes vonalak alkotják és csupán hátrészének enyhe hajlása az emberi használatra alkalmassá téve a test kényelmes támasztására szolgál.

József Kovács went in various directions during his career; those works which were created by successfully bringing old traditions and contemporary trends together attest to his drive and search for variety. A unique group in the art of wrought iron was that of the treasure chests, which were very popular in the 17th century.

54. Kovácsoltvas szék / Wrought iron chair, 1991–91.

The traditional function of treasure chests was to hold documents and valuables, and they can successfully fulfill this same role in the modern era as well, due to their fire-resistant material. The heavy weight makes treasure chests stable and difficult to move. That's why the blacksmiths of today have revived this old piece. The form itself has undergone several changes; size has been reduced, but its weight - as compared to its size - is still very important. The wrought-iron casket by József Kovács was made from heavy iron plates, embracing it from all directions; the

Külön csoportot alkotnak változatos formálású asztalai. Különösen ötletes a négyzetvasból hasítással alakított lábazatú kerek asztalkája, amelynek merevítővázát ugyancsak a négyzetvas hasításával közepét köralakra képezve virág elhelyezésére formálta alkalmassá. Az asztalka lapját átlátszó üveglap alkotja, és az alatta elhelyezett virág otthonosságot, lelket vidító kedélyes hatást nyújt. A nemesen szolid, egyszerű nyugalmas formáról nemcsak a tradicionális kézműves munka olvasható le, hanem egyrészt mai igényünk kifejezését hordozza, másrészt a mérészen új művészi alakítás őszinteségével kelti fel az érdeklődést.

Hangsúlyozott szerkezeti jelleggel az új formaalakításra törekedve szellemes megoldással készítette egy másik kerek asztalát. A méretekhez megfelelő hosszúságú laposvasakat derékszögben meghajlítva képezte a lábakat, amelye-

robust plates were fixed with heavy rivets, guaranteeing the safety of the valuables hidden inside. The stability of the large-dimensional iron, its static power, its materialism, the impressive aesthetics of the rustic signs of blacksmithery and the traditional skilfulness of old masters are reflected in this modern version.

The form and the ideas associated with flags are decisive features of flagstaffs; the ones on the Akácfa Street facade of the Klauzál Square Market Hall recall historic blacksmithery, since the artist, when using modern forms, wanted to depict the rich decoration of the consoles of eclectic flagstaffs. (Several of these can be found on various - older - public buildings, and a few are seen near the Klauzál Square entrance of the Market Hall as well.) The composition is built on vertical rods; the massive iron bars, with their precise divisions and dynamism, bend toward the tubular strapped

55. Kovácsoltvas kerekasztal és szék / Wrought iron round table and chair, Budapest, 1971.

56. Kovácsoltvas asztal / Wrought iron table, Budapest, 1993.

ket pántokkal és szegecsekkel rögzített egymáshoz, az asztallap ívét pedig kovácsolással formálta. A hármás pántsor a lábak vertikálisát enyhíti, mozgalmasabbá teszi a konstruktív egyszerűségű kompozíciót. Szerkezetében áttekinthető, a kézművesség minden részletében látható jeleivel jó arányú stabil bútort sikerített.

casing. The stability and the balancing of the flag's weight are emphasized in this kind of structure. The artist did not use any conventional methods; he was not attached to the ornaments of the past; he did not overdecorate his object, but created a new, modern work of art instead. József Kovács proved his talent in this genre as well.

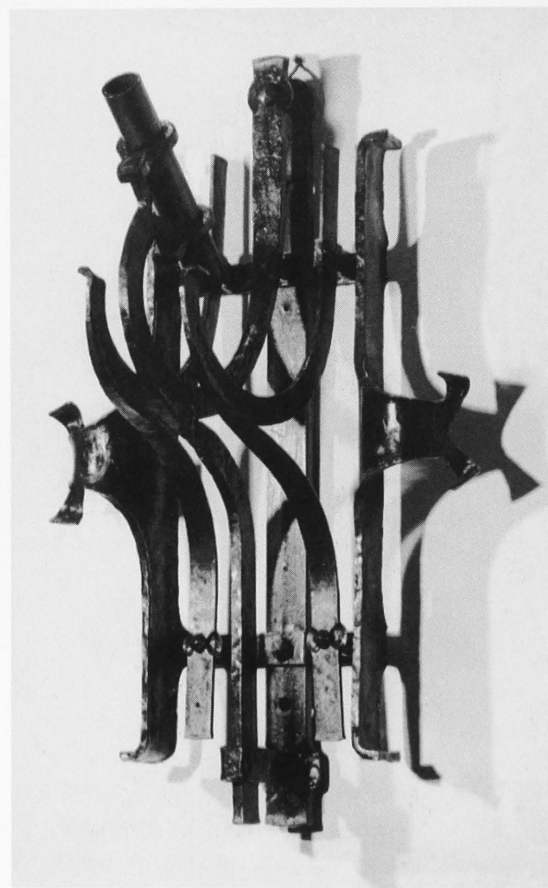

Az előbbiektől eltérő, már téglányalakú asztala bonyolultabb formálásával, görbített kovácsoltvas lábaival a szecesszió szeszélyes vonalvezetésére emlékeztet, a felcsapódó bölcső-szerűen szétnyíló támaszték biztos fekvést nyújt az asztal lapjának, a játékos fürgeséggel cikázó vasak rögzítését rusztikus gyűrűkkel kapcsolta egymáshoz, biztosítva a bútor stabilitását, biztonságos használatát.

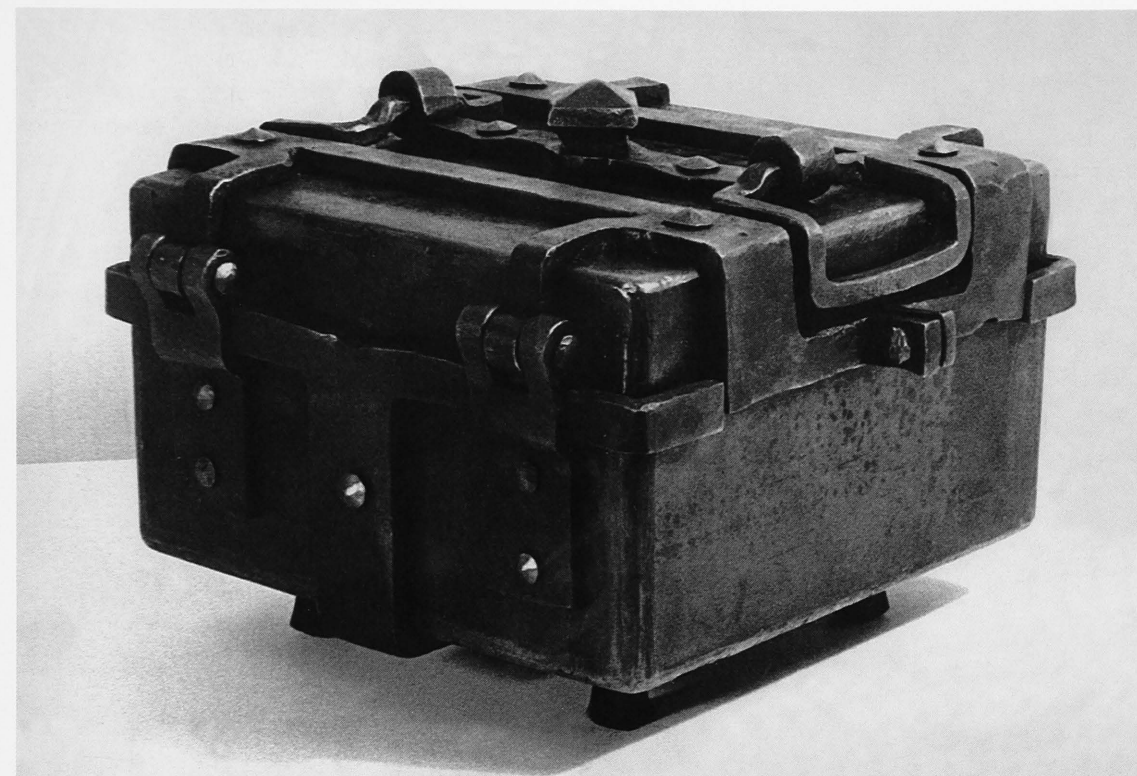
Hogy milyen sokfelé ágaznak mesterségének útjai, annak a hagyomány és a jelen egyeztetésével alkotott tárgyai is irányt mutatnak. Művészi vasművességünk sajátos emlékcsoportja a 17. században általánosan elterjedt kovácsoltvas kincsesláda. Iratok, értékek őrzésére szolgált, és mivel e funkció betöltésére ma is alkalmas hiszen a vas sokáig ellenáll a tűz pusztításának, nagy súlya nehezen teszi mozgathatóvá, vasműveseink – miként a múltban – napjainkban is művészi feladataik körébe vonták. Formája már némileg módosult, terjedelme kisebb-nagyobb kazetta nagyságúra csökkent, méretéhez viszonyított súlya még mindig jelentős. Kovács József vaskazettája is vaskos lemezből öles pántokkal készült, amelyek kereszt- és hosszirányban át-meg átfogják a ládikát, a robusztus abroncsokat súlyos szegecsek rögzítik, biztonságossá téve a benne lévő értékeket. A vas szilárdsága, statikai ereje, anyagszerűsége, a tűzikovácsolás rusztikus nyomainak megkapó esztétikuma, a hajdan-volt mesterek tradicionális jártassága tükröződik a régi kincsesládák e késői visszhangjának minden részletéről.

A Klauzál téri vásárcsarnok Akácfa utcai homlokzatán elhelyezett zászlótartói formaképzésükben ugyan nem, de eszmevilágukban a historizmus vasművességének reminiscenciáját idézik, mert azt a díszektől burjánzó dekorációt, amely az eklektikus zászlótartóknak konzolját jellemezte (amiből számos található még régi középületeinken, de ennek az épületnek Klauzál téri bejáratánál is), kívánta – ám egyértelműen a mai formavilágunkkal megjeleníteni. A kompozíció erőteljes függőleges pálcákra épül, a vaskos vaspálcák precíz tagoltságukkal, magával ragadó sodrásukkal ívesen lendülnek a lobogó foglalatát

In 1987 he also created an astrological sundial for the courtyard of the Óbuda Zichy Palace that houses the Vasarely Museum today. The units of the sundial can be used during summer time and winter time alike. The sundial was not his own idea; the artist's task was "confined" to precise design. The boiler-plate face of the clock with the scale - recalling the shape of a sickle? - placed in-between iron structures, facing south; between its two ends the projection of the shadow of a thick, iron-bar like wire marks the passing of time. This work represents a piece of honest craftsmanship and it also shows its creator's readiness to carry out smaller tasks as well. The sundial itself is placed on a piece of limestone from Haraszt; thus it is also a piece of sculpture.

57. Klauzál téri zászlótartó / Flagstaff in Klauzál Square, Budapest, 1978.

58. Kovácsoltvas kazetta / Wrought iron casket, Budapest, 1975.

csőszerűen alakított bilincsbe fogott tokhoz, fokozottan hangsúlyozva a zászló súlyának egyensúlyba tartását, biztonságos statikáját. E műveivel jól transzportálta a formákat, nem fűzik szálak a múlt ornamentikájához, nem tűzdelté tele díszekkel, nem konvencionálisan oldotta meg feladatát, tetszetős mai hangulatú művet teremtett, és e műfajban is ígéretes alkotóként mutatkozott be.

A nyári és téli időszámításnak megfelelő időmutatóra utaló skálabeosztással készített csillagászati napórát 1987-ben az óbudai Zichy-kastélyban elhelyezett Vasarely Múzeum udvarára. E műve nem saját terve szerint készült, „csak” a gondos kivitelezés feladata hárult rá. Déli irányba állítva vaselemek közé helyezte a kazánlemezéből, az íj ívére emlékeztető, a skálát tartó állványt, két vége között az íj idegének formáját felidéző, pálcának is beillő huzal árnyékának vetülete jelzi az idő múlását. Alkotása igényes, a becsületes kézimunka jeleit hordozza, bizonyítja mesterének a kisebb feladatok vállalására való

For the 18th century prebendal (canon's) house in the Veszprém Castle József Kovács made a copper door pulling shield, which recalls the style of the baroque-rococo rocaille, from which the style derives its name. Still, this object cannot be called a simple copy of past works. The centre is not surrounded by the symmetrical, inside-ribbed shell (called a semi-shell), flame, or a foamy crest, typical of 18th century depictions. The so-called shell-shaped chair is not a copy of the baroque-rococo piece of furniture either. The artist, when creating his shield, made sure it was a simple, stylized form that could be held comfortably. By adding a concave chasing, a rhythmical contrast of incurvations and elevations, József Kovács made this modest-sized work extremely dynamic.

Blacksmithery in cemetery art first flourished in the Renaissance; the artistic level of crosses did not decline in the baroque-rococo period either. Then, beginning in the 19th century, result-

59. Üveghúzó pajzs / Handle for glass door, Veszprém, 1978.

készségét, és a haraszi keménymézőkőre állított munkája a térplasztika funkcióját is betölti.

A veszprémi várban álló ún. Kanonoki ház 18. századi épületébe 1978-ban vörösréz-ből készített üveghúzó-pajzsa kagyló formálásával igazodik ugyan a barokk formavilághoz, hiszen a barokk-rokokónak kedvelt ornamense volt a barocco, illetve a roccaille, a kagyló, ahonnan a stílus a nevét kapta, ám mégsem tekinthető a múlt emlékei másolatának. A kagylót nem övezi nyitott szimmetrikus belül bordázott kagylóhéj (félkagyló) vagy lángnyelv, tajtékcsaraj, ahogy az a 18. század kagylódíszére oly nagyon jellemző volt, miként a ma divatos „kagylófotel” sem kópiája a barokk-rokokó bútornak. A korszerűség iránti igényű stilizáló egyszerűsítő formaadás mellett konkáv trébeléssel biztosította a kéznek a kényelmes fogást, a homorulat és domborulat ellentétével a síkok és körvonalak ritmikájával tette mozgalmassá e szerény terjedelmű művét.

A temető művészetében a kovácművesség a reneszánsz stílus idején virágzott igazán, de a sírkeresztek színvonala a barokk-rokokó időkában sem csökkent, és az igénytelen síremlékek

ing from the reemergence of humble and insignificant sepulchral monuments, crosses became of inferior quality. Contemporary blacksmiths undertook the task of raising the level of this art form again. József Kovács worked successfully, with much self-discipline, yet with individual gracefulness, and from his symmetrically constructed flat-iron cross classical ideas manifest themselves. The artist cut the flat-iron pieces at their ends and then squarely bent them; the cross was at this stage framed by a strap and the pieces joined together by rustic rivets. By repeating the primary motive of the cross, the artist created a spectacular variation of forms. There are no structural acrobatics here; no tricks, no pompousness or flexibility. At the rivets the material is flattened into a semicircle and then protrudes in a mocassin-like fashion, easing the rigidity of the construction. The graceful, simple cross meets all the criteria of modern tastes, without being boisterous.

The guiding chain in front of the 100-Year-Old Restaurant (100-Éves étterem) is attractive and full of life. The chains strain in three divisions and in double lines between the square-shaped iron pillars. The individual links have a different shape from the ordinary ones; although they are oval, in the process of forging they acquired a figure-of-eight shape and, by joining them the artist has created a dynamic chain structure. This work dates back to 1985.

With another work (József Kovács might have intended it to be a showpiece), the artist created a layered version of chains testifying to his rich world of fantasy. This version means a new stage in the development of this art form, and, in dynamism, playfulness, refinedness, monumentality, and in its use of time this chain surpasses the former one. One end of the square-iron was cut and unfolded, the other one jumped and perforated, while the third layer was similar to the first in shape and technique. These loops of chain were fixed upon one another by riveting, then the artist wove them together into a heavy chain of exceptional quality. With this work József Kovács gave a unique example of how to

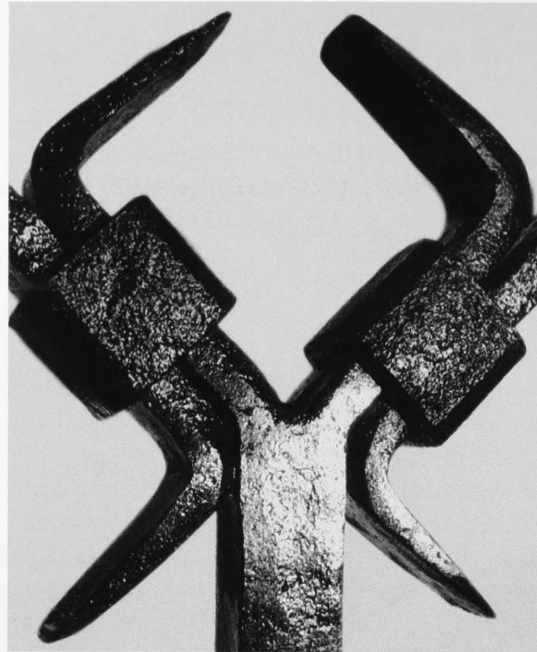
60. Kovácsoltvas kereszt / Wrought iron cross, 1985.

nyomán a 19. századtól silányságba süllyedt. Napjaink vasművesei e műfajban is vállaltak feladatot. Kovács József önfegyelemmel, de sikerre jogosító módon egyéni könnyedséggel szimmetrikusan szerkesztett laposvas anyagú sírkeresztjéből klasszikus eszmények tetszenek ki. A laposvasakat végeinél hasította, derékszögben széthajtotta, a keresztet pánttal keretezte és rusztikus szegecsekkel kapcsolta egybe. Az alapmotívumok, a keresztnek illetően megismétlésével látványos formavariációt teremtett. Nincs benne szerkezeti akrobatika, körmonofontság, dagályosság, hajlékony forma, ám a szegecsek-nél a félkörívre lapított és papucsszerűen kitüremkedő anyag játékoságba torkollik és enyhíti a kompozíció merevségét. Könnyed, áttekinthető, hivalkodástól mentes keresztje összhangban áll a korszerűség követelményeivel.

Vonzó elevenségű a 100 éves étterem előtti gyalogost irányító terelőlánc. Négyzet alakú vaspillérek között három mezőben 2–2 sorban feszülnek a láncok. A láncszemeket a sablontól eltérően formálta, noha ezek is ovális alakúak, de tűzikovácsolással csaknem nyolcasokat mintáztott és ezek egybekapcsolásával mozgalmas láncszerkezetet alkotott 1985-ben.

Egy másik alkotásánál (talán csak mintadarabnak szánta) bőven áradó fantáziával teremtette meg a láncolat rétegzett változatát, amely e műfajban a fejlődés további állomását jelenti és mozgalmasságban, hatásosságban, játékoságban, rafináltságban, monumentalításban, de a megmunkálásnak időigényességében is felülmúlja az előbb említettet. A négyzetvas egyik végét hasított ívalakban széthajtotta, másik végét zömítette és lyukasztotta, így alkotta a láncszem egyik elemét, majd ezt megismételve a két ívalakra széthajtott szálát kónikusra kalapálva tűzben egymáshoz hegesztette, ekként kapta az első réteget. A második réteghez a négyzetvasat ugyancsak hasította és széthajtotta, de alatta zömítette és lyukasztotta, míg a harmadik réteg az elsővel azonos művelettel és formában készült. Ezeket a szemeket szegeccsel egymásra rögzítette, majd az így összeszerelt szemekből „fonta össze” a kivételes kvalitású hangsúlyos láncot.

61. Többrétegű láncszem (részlet) / Multi-layer chain (detail), 1979.

shape a chain that is so cleverly thought out it is impossible to find its roots anywhere in art history. This work is an expression of enthusiasm for the new in art, and it is not decorative in character: it is the pure rustic art of iron.

József Kovács experimented with multiple versions of chain links. A detailed analysis and a close study of their form and content is not necessary, since all these versions ultimately derive from one idea, taking shape under the influence of folklore. He used the alternative solutions of one basic idea, and some of these works were not really successful; although they excel with the beauty of blacksmithery in general they barely represent more than a stage of manual training.

As a result of the artist's thirst for new themes and as a result of new and practical needs, several other works came out of his workshop. He created iron flowers, very similar to their natural counterparts. He made pot-hangers from rustic pieces of iron for outdoor cooking, as well as several versions of skewers, coat hangers for heavy-weight items of clothing, ashtrays and

E munkájával olyan egyedi példáját nyújtotta a lánc formálásának, amelynek gyökereit hiába is keressük. Gondolatgazdagsága figyelemre méltó, az újért lelkesedéssel fűtött műve nem díszítő jellegű, hanem tiszta rusztikus vasművészet.

A láncszemek több változatával kísérletezett, részletes elemzésükre, tartalmi és formai vizsgálatukra kitérni annál inkább sem szükséges, mert a sok variáns azonos ötletből eredt, helyel-közzel népművészeti hatás nyomán is formálódtak, egy-egy tervezői gondolat alternatív megoldásait foglalja magában és olykor kevésbé sikeres variáció is kikerült kalapácsa alól, amelyek ugyan a tűzimegmunkálás szépségét hordozzák, ám a szokványos műhelygyakorlaton túl nem mutatnak.

Témaszomjára jellemzően, de a felmerült igények okán is számos más munka formálódott még keze nyomán. Készített a naturához közelítő vasvirágokat, a szabadtűzön történő főzésre alkalmas rusztikus vasakból kovácsolt bográctartókat, sok változatban nyársakat, nagy megterhelést elviselő ruhafogasokat, stabil hamutartókat és a mindennapi élet szükségleteihez közvetlenül kapcsolódó használati tárgyak sok más csaknem áttekinthetetlen variációját, élénk tárva ezekkel is a vasművesség örök témáinak változatait.

ÖNTÖTTVAS MŰVEI

Az öntöttvasművesség a kovácsoltvas-művésztől merőben különbözik, leegyszerűsítve csupán anyagában a vasban egyeznek, bár annak összetételében sem azonos, legalábbis a szénttartalmát illetően, de színében, szemcseszerkezetében sem analóg. Nem kívánjuk itt az öntöttvasművesség technológiáját végigkísérni, mert az teljesen eltér a kovácsoltvasművésztől, míg az előbbinél formába öntéssel kapja a tárgy az alakját, ez utóbbinál a kovács keze gyors iparkodásával tűzben formálja művét. A romantizmus művészeti korszakának időszakában az épületek rácsai túlnyomó többségükben öntöttvas elemekből készültek, ezek összeszerelése pedig a lakatos, műlakatosmesterekre hárult. Kovács József is

62. Többrétegű láncszem (részlet) / Multi-layer chain (detail), 1980.

many versions of simple objects, closely related to the needs of everyday life. All these works represent the limitless variety of themes for an artist blacksmith.

CAST IRON WORKS

Working with cast iron is totally different from wrought iron work: simplifying the problem, it might be said that the material iron is the only similarity between them, although the composition of the iron, more precisely, the carbon ratio is not the same. There are no analogies concerning colour and grain structure either. It is not our purpose to explain in detail the differences between casting iron and wrought iron. In the former case the object gets its shape through being poured into a mould, while in the second case the work is shaped in fire by the swift movements of the blacksmith's hands. In the period of romanticism the gratings on buildings were primarily made of cast iron and fixing them was the task of metal workers. József Kovács also want-

vállalkozott e műfajban a bemutatkozásra és nem is sikertelenül.

A Magyar Tudományos Akadémia újonnan kialakított könyvtára részére 1987-ben két kandelábert, több falikart, valamint ablakrács pótlást készített. Négyágú kandeláberének karokat alátámasztó konzoljait az épület III. emeletén lévő ablakrácsának formai elemeiből (csigavonal, palmetta stb.) állította össze, kannelúrozott törzsű szegecs-motívumok sorával záródó talapzatos állványát hangulatában azokhoz az itt elhelyezett öntöttvas rácsokhoz illesztette, amelyeket az Akadémia építésekor 1864-ben Kern István ismert pesti lakatosmester szerelt fel.

A falikarok esetében ugyancsak az adaptáció módszerével élt, háttámaszokat pedig szerves egésszé alakítva ki kannelúrozott elemmel kapcsolta, ügyelve megjelenésük esztétikumára, az egységes belső megjelenésére.

Kovács József a régi formák esztétikai rendszerében és kategóriavilágában kereste feladata gyakorlati megvalósításának lehetőségét. E munkája teljesítésekor finom alkalmazkodással a műemlékhez igazodás kötelező magatartásformáját tanusította. Az öntöttvasművesség itt feltalálható motívumait műveinél ugyan felhasználta, ám a funkcióhoz szükséges kiegészítéseket e formákhoz igazodva olyan mai eszközökkel végezte, amelyek – az értő szemnek – egyértelműen bizonyítják, hogy azok napjaink produktumai.

PLASZTIKAI MUNKÁSSÁGA

A vas művészi megmunkálásában nemcsak az architektúrához kapcsolódó rácsok kaptak helyet, a késő középkortól már a plasztika is szerephez jutott, és a klasszicizmus, valamint a romantika időszakát kivéve a vasból kovácsolt-faragott szobrok, domborított reliefek formálásával a rangos mesterek – itthon és külföldön egyaránt – azóta sem hagytak fel.

Kovács Józsefet is foglalkoztatta a vasplasztika, elevenen reagálva a korábbi törekvésekre, szellemi impulzusokra, és a művészi vasművészet e sajátos ága nagy vonzerőt gyakorolva rá

ed to introduce himself as a master in this field and he was successful.

In 1987 he was commissioned to create two candelabra, several wall lamps and window grates for the new library of the Hungarian Academy of Sciences. The supporting consoles of the four-branch candelabra were made up of the motives of the 3rd floor window gratings (spirals, palmetta etc.) and the atmosphere of the stand, the flute motives and the body of the rivets were very well matched to the milieu of those cast iron gratings, which had been made in 1864 by István Kern, a well-known locksmith.

When designing the wall lamps the artist once again used the method of adaptation. József Kovács shaped the backboard as the organic part of the whole, and here he used the flute motives once again, paying special attention to the aesthetics and the unified internal appearance.

József Kovács also wanted to find a possibility for incorporating his work in the aesthetical system and the categories of old art forms. During his creative period he always conformed to the historical needs of the building-monument. Although some motives of earlier cast iron works were also used by him, his own functional contributions were made using modern devices, which unquestionably prove - at least in the eyes of the knowledgeable - that his works are the products of today.

SCULPTURES

József Kovács's elaborate iron works included not only gratings related to architecture. From the late Middle Ages on, sculptures were also of special importance in the art of ironsmithery. Except for the classicist and the romantic periods iron sculptures and reliefs have been made by noteworthy artists both in Hungary and abroad.

József Kovács was also interested in iron sculptures, and he swiftly responded to the earlier tendencies and intellectual stimuli this unique branch of ironwork offered. It was very

63. Kovácsoltvas korpusz / Wrought iron crucifix, 1986.

oeuvre-jében helyet kaptak e műfajba tartozó munkák is. Am plasztikai munkássága – noha a szoboralkotás alapelvei elsajátításához kellő fogékonysággal bírt –, nem tartozik a grand art atmoszférájába, művei sorában leszűkített jelentőségűek és szobrai aligha tarthatók többnek, mint a művészi vasművesség pályájának fő irányából tett kisebb, de nem sikertelen kitérője.

A via dolorosa tragikusan megrázó végső stádiumának Krisztus tragédiáját ábrázoló alkotását a megalázkodó áhitatával, szakrális megilletődöttséggel, érzelmeket megragadó erővel formálta. A biztos kézzel bravúrosan kovácsolt, gondosan faragott, az exitus komor súlyát hordozó corpusról megrendítő fájdalom tükröződik, drámai erővel meggyőzően revelálódik halálát okozó kínszenvedése. Megkapó ellentét feszül a vonagló test és a kereszt kemény vonalai között. A hagyományos ikonográfia szerint megjelenített feszületet nem egyházi célra szánta, ereklyeként felesége számára alkotta.

1994-ben modellált Szigeti emlék vasból kovácsolt 60 cm-es szobrának alakításában a stégen álló és a nap felé forduló közvetlen eleven-ségű sudár nőalak formálásával egy, az emlékezetében megrögződött benyomását ábrázolta. A vizuális egyensúly érzetét keltő feszültséget a terpeszállásban mereven formált lábak és a széttárt karok mintázásával érte el. A stég alatt fodrozódó vizet hullámosra kovácsolt laposvasakból mintázta. A vágóval és kalapáccsal elnagyoltan megmunkált, merészen egyszerűsített formálásával – kihasználva a vas anyagszerűségében rejlő lehetőségeket – határozott jelleget adott művének, és próbálta tapasztalati megfigyelésekre alapozva konkrét képpel kifejezni a napot „imádó” embert.

Művészetének összetettségében jól jut kifejezésre antropomorf jellegű Anikó 85 cm-es vasplasztikája. Eltér a hagyományos értelemben mintázott szobortól, mégsem fikció, mert testetlen formálása ellenére ráismerünk a sokszoknyás copfos hetyke falusi menyecskére, légies figuráját viszont idillikus természetszemlélettel a közvetlen környezetére jellemző, a naturához igazodó flóra és fauna formációk – bokor, pulikutya, kos – veszik körül (1994).

attractive to him, and the works belonging to this group acquired a special role in the artist's oeuvre. On the other hand his activity as a sculptor – although he had the necessary skills and was responsive to sculpture as art – does not belong in the category of grand art. His sculpture cannot be considered more than a small-scale, but nevertheless successful detour from the main path of artistic ironwork. He created a work on the topic of the tragic and agonizing last stage of via dolorosa, the tragedy of Christ, working with the sacred piety of a humble human being that his work could express great emotional power. Christ's body was shaped meticulously, with firm hands. The body expresses pain and bewilderment. The suffering of the dying person is revealed with dramatic force. There is a sharp contrast between the writhing body and the hard lines of the cross. This crucifix was shaped traditionally, following the rules of iconography, but it was not intended for religious use; the artist created it as a relic for his wife. In “Memory of the Island” of 1994 József Kovács created a 60-cm sculpture of a vivid, slender woman who is standing on a landing stage and looking toward the sun. In her figure the artist recalled an earlier impression of his, a memory. He created a visual balance and a certain tension by depicting the woman's figure astraddle, with her arms spread. The waves of the water under the landing stage were made from flat-iron which was forged rough. The artist wrought the iron pieces superficially; worked with a hammer and a chisel, and using the qualities of iron as a material, he simplified the forms and gave a good deal of decisiveness to his work. His aim was to embody concretely a person, a human being, “adoring” the sun.

In the complexity of his art the 85-cm iron sculpture “Anikó” has a special role. It is different from traditionally shaped sculptures, yet it is not a fictitious piece. Despite the airy features of this work, the perky, pig-tailed country girl can easily be recognized. Her ethereal figure is in an idyllic scene; beautiful nature, flora and fauna – a bush, a puli dog (a Hungarian breed) and a ram surround her (1994).

64. Anikó, 1994.

65. Szigeti emlék / Memory of the Island, 1994.

Plasztikai műveihez – talán nem is csak tá-
gabb értelemben – sorolható sakk-készlete. A
vasbábuk nemcsak színben változóak (a fekete
a vas színében, a fehér krómozott vas), hanem
formálásuk, mitöbb mondanivalójuk is különbö-
ző – erkölcsi tartalmakat rejtő jelképes értelmű
figurák. A fekete színnel a gonoszokat, a gyűlölet
és erőszak erőit élekre stilizáltan mintázta, a fe-
hérrrel a jókat, a békességesekeket ábrázolta, és az
utóbbiak hengeres formát kaptak. A bábukat –
allegorikus tartalmuk alapján – szimbólikus attri-

József Kovács's chess set is also part of this lat-
ter group of works. The chessmen vary in colour;
the black is the colour of the iron, the white is
chromium-plated iron. Furthermore, the shape of
the chessmen, the message they convey are also
different. They symbolize moral issues. The black
will mean the wicked forces, the forces of ha-
tred and violence; the white pieces symbolize
the good and the peaceful; these latter are cylin-
drical in shape. The chess pieces are given sym-
bolical attributes on the basis of their allegorical

bűtümokkal ruházta fel, így pl. a fekete vezért fe-
nyegetően felemelt hóhérpalossal, a fehérret pe-
dig békésen leeresztett karddal, a fekete királyt
kezüben dorognak beillő bottal a fehérret virág
(kalász?) csokorral.

Az 1993-ban formált, lábakon álló kovácsolt
sakktáblája 125x125 cm, a bábuk változó mére-
tűek, eszerint a parasztok 22 cm, a tisztek 38 cm,
a vezér és a király 38 cm nagyságúak.

Vitrenbe való csecsebecsék is kerültek ki ke-
ze alól, ezek a nippek talán mégsem kifejezet-
ten „műhelyforgácsok”, mert még a látszólagos
esetlegességek mögül is kicsillan mesterének
mintázási gyakorlata. Mintha merő véletlenség-
ből Giacometti vagy Picasso egyik-másik szobrá-
nak bűvöletében alkotta volna – persze nem
gondolati tartalmát, hanem formálását tekintve –
a hangulati elemmel telített áttetsző konstrukció-
kat, a „huzalszobrokat”. Megkapó közvetlensé-
get sugároz a rajzfilmek meséjéből jól ismert ró-
kafivá formált pipaszurkáló, tömködő és kaparó
szervesen egy egységbe foglalt készlete vagy az
élmény erejével interpretált afgán agár kutyáról
készült nipp

MESTERSÉGE-MŰVÉSZETE

Az előbbieken bemutattuk fontosabb műveit,
és ez általános kép után kíséreljük meg munkás-
sága értékének felmérésével összefoglalni élet-
művének legjellemzőbb sajátosságait. Szemé-
lye, művészete még közel van hozzánk, a kor-
szak művészi kovácsoltvas-művessége irányai-
nak értékelése még várát magára, ennek ellenére
– úgy véljük – munkásságának jelentősége elég-
gé pontosan körülhatárolható, sajátossága eg-
zaktan felismerhető.

Kovács József leggyakrabban vassal dolgo-
zott, kovácsvassal, mai elnevezésében lágyacél-
lal, de formált helytel-közzel vörösrézbeől is
(utóbbi Veszprém Kanonoki ház üvegajtóhúzó-
pajzs). Alkotói tevékenységének bonyolult orga-
nizmusát jól jellemzi a sokféleség, ami nemcsak
formavilágának heterogenitásban, nemcsak a
műfajok változatosságában, de a technikai variá-
ciókban is jelentkezik.

content. The black queen is threateningly hold-
ing an executioner's sword, while the white one
has a peacefully lowered sword. The black king
is represented with a thick stick, the white one
with a bunch of flowers. (Or is it corn?)

His 125cmx125cm chessboard made in 1993
stands on legs; the chessmen are of various
sizes; the pawns are 22 cm, the pieces 38 cm,
the queen and king 38 cm high.

Small pieces for the glass cabinet were also
made by him. These small figures cannot be
considered as by-products of the artist's work-
shop; their creator's talent and training are hid-
den behind their apparent eventuality. It's as
though he created them under the influence of
Giacometti's or Picasso's sculptures - consider-
ing their form, but not their content. They are at-
mospherical pieces, transparent works, wire
sculptures. Engaging intimacy radiates from the
organic unit of the pipe-cleaner, tobacco-tam-
per and scraper set in the shape of the well-
known cartoon figure of the fox, or a small figure,
modelled after his own afghan-hound.

ART AND CRAFT

Since his most important works have already
been introduced, and a general picture has
been drawn, it is our task now to fully evaluate
the artist's oeuvre and its most essential and
characteristic features. The artist's person and art
are seen to be very close to us, but evaluation
of the trends of the ironwork of the period is
still ahead. In spite of this József Kovács's artis-
tic career can be described very accurately and
in detail. This fact makes his art even more sig-
nificant.

The artist most often used iron as his artistic
medium: this material is the blacksmith's iron, or,
as it is sometimes called, soft steel; occasionally
he worked with copper (the "handle" on the
glass door of the canon's house in Veszprém).
The complexity of his artistic creativity can best
be characterized by the extreme variety of his
works, which is manifested in the heterogeneity

Nagy fogékonysága volt az igényes technikai megoldások iránt. Ismerte és művelte a kovács-művesség minden fázisát: a nyújtást, zömítést, vállazást, levágást, hasítást, lyukasztást, hajlítást, tűzhegesztést, odorkovácslást stb., de a hideg megmunkálás számos változatával is élt. Alkotásai formálásakor a tűzhegesztés mellett az összekötés sokféle variációját használta és műve esztétikai megjelenítésének fokozásától vezérelve a kompozíció rendszerének leginkább megfelelő technikával végezte. A különálló részek egymáshoz rögzítésére jobbára a kötegелést használta. E módszer alkalmazása szinte egész munkásságát átfonja, különösen nagy fölényességgel művelte, igazi erőssége volt, és a legmerészebb kombinációkat kieszelve bámulatos formavariációkat teremtett, új impulzusokat ébresztve. Alig van olyan műve, amelynek elemeit ne ezzel a technikával rögzítette volna. Alkotó kedvtől fűtötten újabb és újabb kompozíciós megoldásokkal kísérletezett. Rajongásig menő vonzódást, gyönyörűséget érzett, szinte megittasodott egy-egy új formáció alakításakor. Nem lankadó erővel kereste-kutatta, tudatosan latolgatta e módszer új lehetőségeit, és hogy milyen frappáns megoldásokra volt képes, milyen festői elevenséget kölcsönzött műveinek, milyen mély gyökeret eresztett alkotásainak formálásában, milyen artisztikusan dekorálják, – érzékletesen mutatják munkái. Alkotásainak legjobb megoldásai ennek az eljárásnak a talajából fakadtak, úgyszólván esztétikai normává, artiztikumának kánonává, művészi kifejezésének eszközévé emelkedett. E technikai fogás alkalmazásakor gondosan ügyelt a kötegелóvas végeinek illeszkedésére, vigyázott arra, hogy azok végei ne feküdjenek egymásra, mert az nemcsak otrombán formátlan hatást nyújt, de nem is megfelelő, mert nem szorítja stabilan össze az elemeket.

Gyakran használta az egyes részek összekötésére a szegecselést, amelynek ritmikus sorával a szerkezeti szükségszerűségeen túl dekoratív szerepet is szánt.

Kedvvel és sikerrel alkalmazta a kötőelemek nélküli összekötéseket bűjtatással (fűzéssel), amikor is a körkeresztmetszetű-, négyzet- vagy

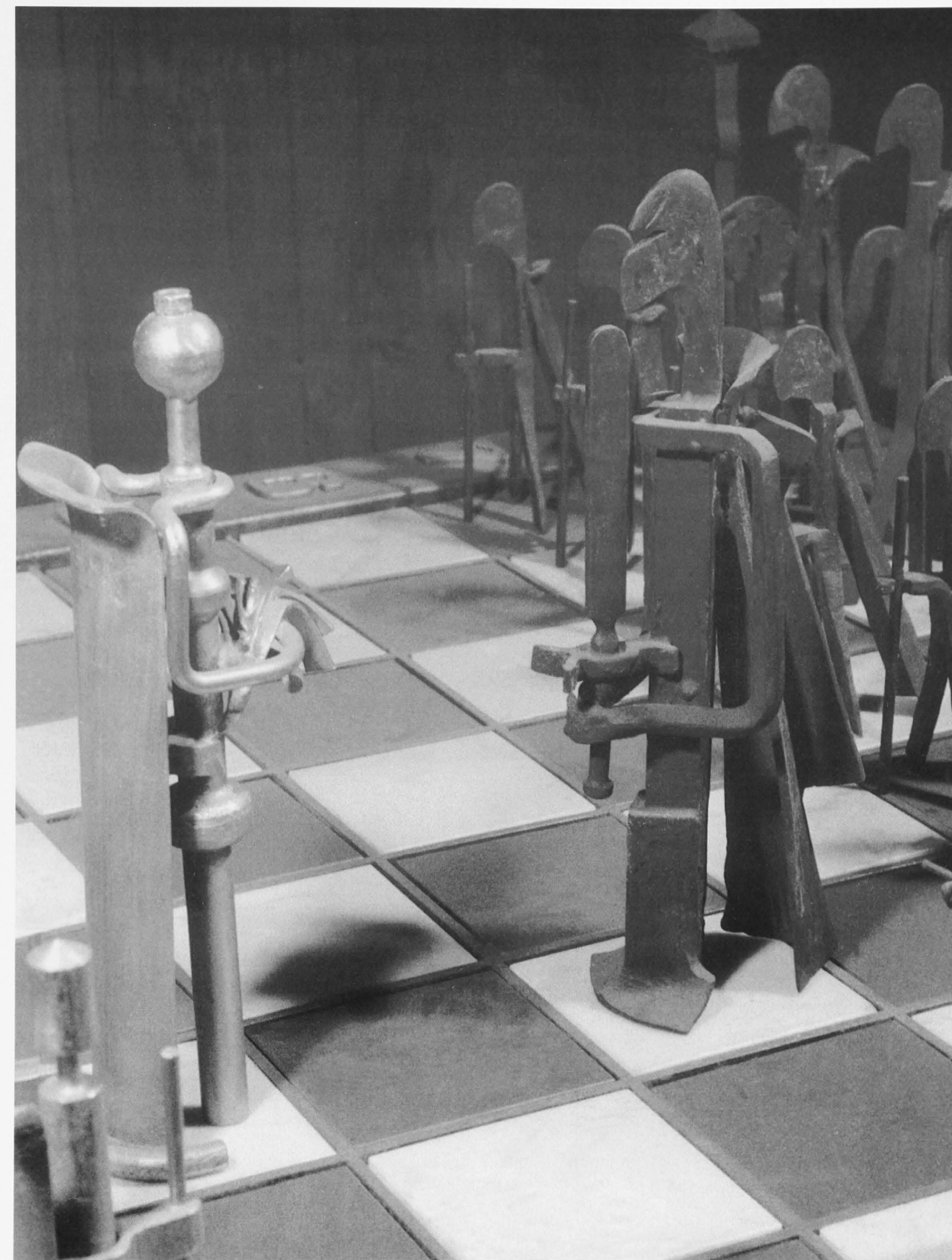
of shapes, in the diversity of genres and also in the diversity of technical variation.

József Kovács was very responsive to demanding technical solutions. He knew and practised every stage of his own profession: laminating, jumping, soldering, cutting, perforating, bending, welding etc., but he also worked with the cold iron. When shaping his works in addition to welding he used variations of joining the material; when choosing a technique, he always considered the higher aesthetic values and matched them to the main principles of composition. Bundling was used the most often by him for joining the separate parts together. The use of this artistic method was typical of his whole creative period; József Kovács used it with absolute certainty. This method was the artist's main strength, making many extreme combinations and creating new impulses for further works. Rarely can one identify a work by József Kovács without this technique. Driven by artistic creativity he always experimented with new compositional solutions. He was almost obsessed with finding new forms. József Kovács tirelessly probed for new possibilities, and his own works strikingly show the new solutions he was capable of finding; what a picturesque vitality he could lend to his works; how deep their roots were, and, how tastefully he could decorate. His best works derived from these ambitions and became the aesthetic norm, an artistic canon, a means for artistic expression.

When applying this technique József Kovács joined the ends of the iron very carefully so that they did not overlap. Thus he avoided the clumsy and rude effect the thickness of the iron could create, and also the instability, caused by the inadequate constriction of the pieces.

Riveting was also often used by him to join the various iron parts together. Apart from the rhythmic nature of this method it also had a special decorative role.

József Kovács also used successfully different styles of joining as well; joining without connective elements, joining by interweaving, which means that one of the pieces was joined to the

66. Sakk / Chess set, 1994.

laposvasba lyukak fúrása nyomán keletkezett nyíláson fűzte át az összekötő elemet. E módszerrel főleg számos gyertyatartójánál élt, eredeti változatokat produkálva formálta impozánssá e műveit, precedenst teremtve így az új motívumokkal való játszadozásra.

Munkáinál olykor a fentebb felsorolt mindhárom kötési módot – a kötegelést, szegecselést, bújtatást – egyidejűleg is alkalmazta, és e technikáknak összegezési vágya, s annak megvalósítására való képessége nagyon világosan jelenik meg Rómában a Magyarok Nagyasszonya kápolnájának kapuin. Ezt aligha gyakorlatának demonstratív bizonyítására, inkább a látványosságra, a kézimunka előnyösebb érvényesülésére tette, de talán formai találmányosságának bizonyítása is irányadó lehetett, amidőn e technikai variációkkal teljesítette feladatát, ám ösztönözhetette műve esztétikai értékének növelésére irányuló törekvése is.

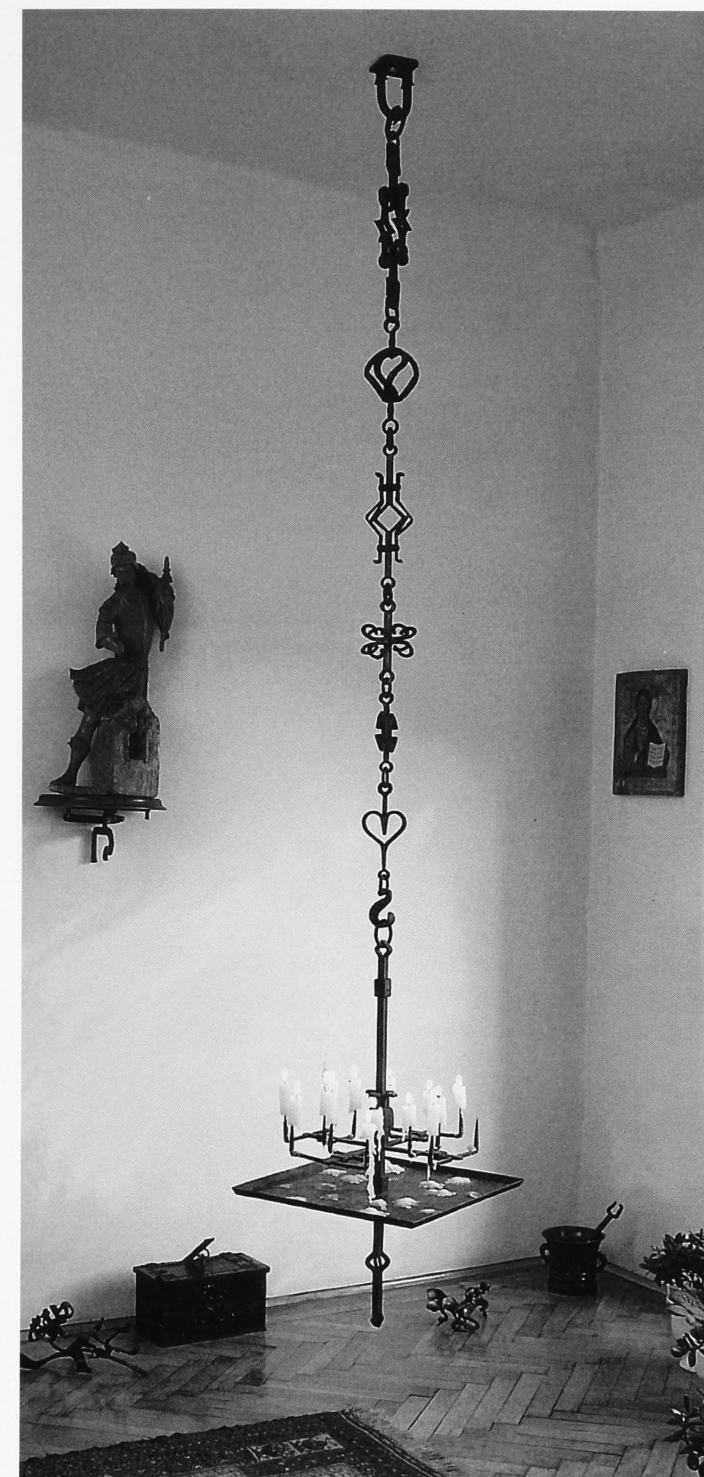
Csavarokkal történő összeerősítéssel ritkán élt, csak ott, ahol már a teljesen kész elemeket kellett egyesítenie, habár ennek a módszernek a létjogosultsága a művészi kovácsolás körében gyakorta vitatható. Ám Dunakeszin az Alagi Állami Tangazdaság térrácsát e technikával oly invenciózusan oldotta meg, hogy lehetetlen annak szellemességét el nem ismerni. Bizonyítja e művével az új hatások iránti befogadóképességét, és a változatok szüntelen keresése sajátos felfedezésekre vezette, amiknek nyomán nem riadt vissza a merész formák alkalmazásától. A csak külsőséges jegyeiben tovább élő régi megrögzött szabályoktól bátran eltért még akkor is, ha első pillantásra valami idegenség áradt művéből, és csak tartósabb szemlélődés, vizsgálódás nyomán tárul fel, rajzolódik ki konkrétabban alkotásának eleganciája, rejtett esztétikai értéke.

A kompozíció szerves részévé tette olykor a hasított spirálmotívumot. Leggyakrabban alkotásának vertikális elemén alkalmazta, éspedig rendszerint négyzetvasból, és annak négy oldalán éles vágóval melegen végzett felhasításával, majd az egyes ágak egymástól történő szétnyomását követően esetenként megcsavarta (több gyertyatartója).

other one through the hole, drilled into the round, square or flat-iron piece. This method was preferred by him when working on candlesticks. Using this method resulted in the originality and grandeur of these works of art, and he also gave examples on how to play with new motives.

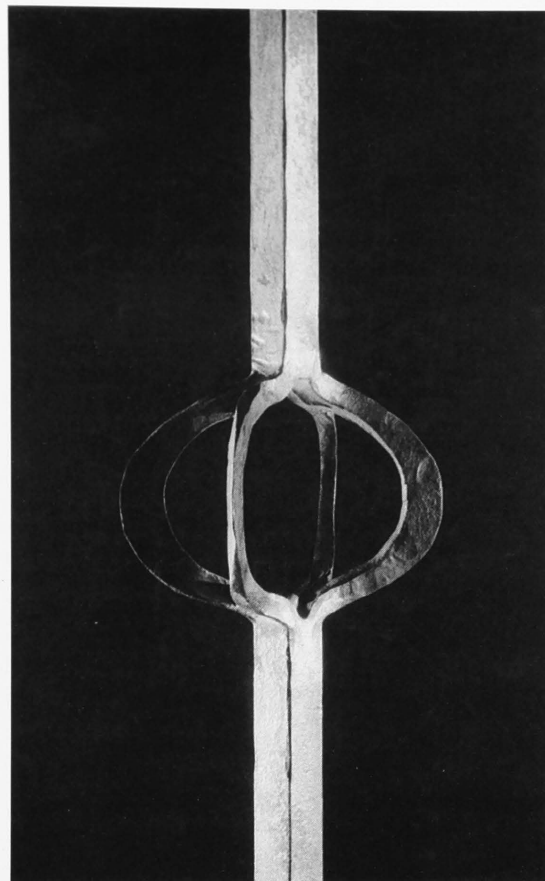
Sometimes the artist used all three techniques - bundling, riveting and interweaving - simultaneously. Summarizing these techniques became evident when József Kovács was working in Rome on the gates of the chapel of Our Lady of Hungary. He used the combination of joining techniques not so much to demonstrate his skills, much rather to show the spectacular, more favourable side of elaborate manual work. The artist might have had the verification of his own formal inventiveness in mind when inventing and applying this combined method to fulfill his task. He might also have been driven by the wish to give an additional aesthetic value to his works.

József Kovács rarely used the technique of joining with screws. The only works in which this joining technique was used were those where he had to fix two ready-made pieces together. The need for this technique in wrought iron art is often questioned. In spite of this when completing the spatial grid of the Alag State Model Farm, the technique was used so inventively that it is impossible not to appreciate its wittiness. In this work József Kovács showed his responsiveness to new effects. The endless search for variations led him to unique discoveries and the courage to use bold shapes and forms. He courageously replaced rigid and old forms, which survived even in those cases when the finished object at first glance seemed to emit some kind of strangeness and unfamiliarity, and the elegance, the hidden aesthetic value more concretely takes shape only upon a closer examination of the work. The cut spiral motive was made an organic part of the composition by him being used most often on the vertical element of the work of art; he split the four sides of the square-iron when it was hot, then having

67. Gyertyacsillár / Chandelier, 1980.

68. Láncszemek 1. / Chain links 1., 1980.

Erejét, tehetségét a kovácsoltvas-művesség minden műfajában kipróbálta, és plasztikai alkotásaival túl is lépett a szakma szűk határán. Műveinek dandárját nemcsak tervezte, de kivitelezte is. Gondolatában megfogalmazódott mű – olykor munkaközben apróbb módosításokkal – tőle kapta végső formáját. Miközben alakította a vasat esze-keze járását nem a „gyártás” irányította, nem receptszerű mechanizmussal végezte munkáját, hanem az anyagból kibomló, korunk gondolatvilágát kifejező forma és tartalom kiteljesedésére ügyelt. Munka- és alkotómódszeréhez tartozott, hogy fáradozása közben megpihelve meg-megtekintette készülő művét, kutatva alkotásának gyenge pontjait – hiszen az anyag karaktere történetesen a tervtől valamelyest eltérő megoldásra kényszerítheti –, majd szükség szerint korrigál-

69. Láncszemek 2. / Chain links 2., 1980.

bent the pieces outward he twisted the branches one by one. (Several of his candlesticks were made using this technique.)

József Kovács tried his strength and talent in all genres of blacksmithery, and, with his sculptures, he even went beyond the narrow boundaries of his own profession. The majority of his works were not only made but also designed by him. The final shape of his works was born in the artist's mind, then slightly modified in the process of creation. When shaping the iron, his mind and hands were not directed by the “production”, by a schematic mechanism, he rather cared about the form, born out of the given material, and, at the same time, being able to express the most important ideas of our own age. It was also one of his methods that while work-

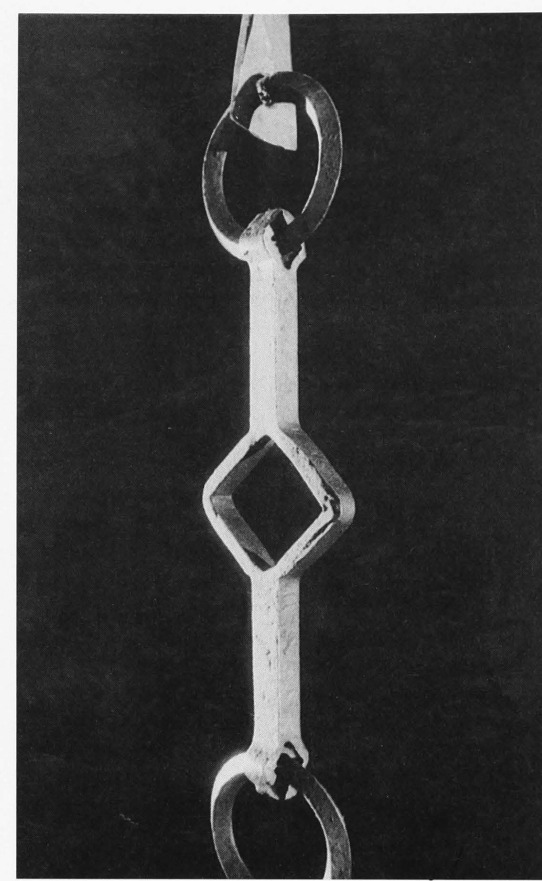

70. Láncszemek 3. / Chain links 3., 1980.

va azokat, dolgozott tovább, míg művét nem találta megoldottnak, mert az alkotómunka nem a tervezés befejezésével, hanem annak anyagba formálásával, a kész alkotással végződik.

A kivitelezésre kapott tervet nem másolta szolgálai, hanem azt a vas anyagában újragondolva a maga sajátos jellegének megfelelő technikával formálta alkotássá. Vagyis a kapott tervet csak óhajnak tekintette, amely kívánságot az anyag tulajdonságainak lehetőségében pallérozottságával, mesterségének-művészetének gyakorlatával teljesítette.

A vasműves munkája nem csapatmunka, még akkor sem, ha a kézikovácsolásnál több személy együttes munkája szükséges. Ő, a mester tartja kezében a gyepőt – jelen esetben az irányító kalapácsot – ő jelzi az ütés helyét a ráverőnek és

71. Láncszemek 4. / Chain links 4., 1980.

ing he stopped every now and then and closely examined his work in order to learn about its weaknesses. It was a necessary step, since the characteristic features of the material forced the artist to alter his own original plan, then, having made the necessary corrections, he continued working until completion.

If he was given somebody else's design, he never copied it in a slave-like manner. He always reconsidered it, and according to its medium, the iron, he selected the appropriate technique and transformed it into a work of art. In short, József Kovács always considered designs as wishes, which would come true only when considering the characteristic features of the material and using the artist's refinement and the practical knowledge of his own profession and art.

72. Vitorlás Vigadó ablakrácsa / Window grille at the Vitorlás Vigadó, Tihany, 1987–88.

a mű az ő egyéniségét, fantáziáját, hangulati rezdüléseit egyaránt viseli magán.

Kovács József egyforma szeretettel és felelősséggel nyúlt kalapácsáért kisebb megbízásai és nagyobb feladatai végrehajtásához. Alkotásain tipológiai feladatcsoportok szerinti sajátos jegyek talán csak cégéreinél fedezhetők fel. Ezen a groteszk iránti hajlama kap teret, egyéni ízével, karikírozó humorú formálásával szubjektív jegyeket mutat (Tihany Kolostor söröző, Éneklő Kakas, saját műhelyének cégére), de nagyobb munkáiból kitetszik a szigorú szerkesztéshez való vonzódásának beszédes jele, az egyenes és geometriai formák túlsúlya. Több művének szerkezete a szilárd logikával összeépülő tiszta sztereometriai formák olykor végtelennek tűnő változataiból áll. A geometriai formák közül művein az ovális is gyakran helyet kapott. A sima felületek élénkítésére, olykor lüktetőbb tektonika elérésére kengyelalakra hajlította a vasat és a kontrasztosságra törekedve kötegeléssel egymásnak hátat fordítva kapcsolta egybe, és az elemek

The work of the ironsmith is not team work. Even in those cases when some anvilsmiths work together. It is the artist-master who keeps control of the reins - in this case the hammer. He shows where the iron is to be hit, and the completed work reflects his personality, changes of mood and fantasy.

József Kovács used his hammer with the same devotion and enthusiasm, no matter if it were a small task, or a more important piece of work. Characteristic features can be discovered only on his signboards, on a typological basis. In these works the artist's inclination toward the grotesque can be found and they represent individual and subjective features, and a tendency to caricature. (Tihany, Kolostor Beer House, The Singing Rooster and the signboard of the artist's own workshop.) His larger-size works are eloquent proof of the artist's leaning towards structural strictness and a predominance of straight and geometrical shapes. The structure of several of his works is a seemingly endless repetition of pure stereometrical forms, based on firm logic. Oval shapes were also often used by the artist as one version of geometrical forms. He bent the iron into a bow-shape in order to animate the smooth surfaces or to achieve an effect of pulsating tectonics. To give his work a contrastive effect József Kovács joined the bundles of iron together, with their reverse sides towards each other and then arranged the artistic elements thoroughly in a circular form. The one-branch and the five-branch candelabra in the Alag State Model Farm are convincing works of this kind.

Occasionally József Kovács bent the flat-iron pieces into semi-circles to emphasize the dynamism of his works and to give them more bulk. Their ends were squarely bent; these motives, when placed side by side by their edge and by their face alternately, formed a decorative row of motives. Its special beauty is explained by the artist's ability to reconcile the contrastive elements.

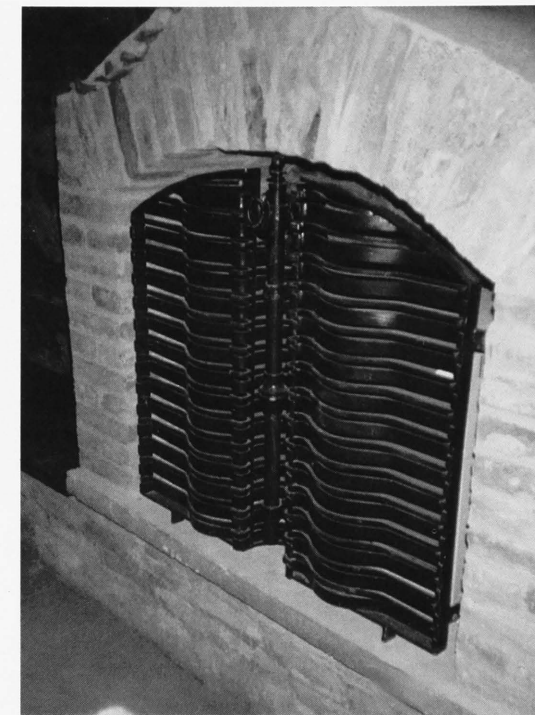
The works of the artist blacksmith are generally not independent and individual pieces; they

gondos elrendezésével koszorú alakúra fűzve került kiszemelt helyére. Erről győzhet meg bárkit Dunakeszin az Alagi Állami Tangazdaság egy- és ötkarú kandelábere. Gyertyatartóinak, kandelábereinek testessé formálására, dinamikus hangsúlyozására törekedve esetenként a laposvasakat félgömbre hajlította, végeit derékszögűre görbítette, majd váltakozva élére és lapjára állítva szépen összefüggő motívumsort alkotott, és éppen az ellentétek harmonikus összehangolódása révén kapták e művei sajátos bájukat.

A művészi vasművesség alkotásai többnyire nem önálló és független művek, hanem leggyakrabban építészeti objektum részei, amelyeknek formavilágából burjánzott ki évszázadokon át, de napjainkban is a vasművesség, ugyanis az építészet mindig is magához idomította a társ-művészeteket. Ezért a környezethez igazodó mérlegelő értelemmel nyúlt feladatának megvalósításához, azzal való egyetértés fegyelmezte formaképzését. De nem nyomorodott az elmúlt korok utánczójává, nem kopírozta a nagy elődök formavilágát, hanem a környezethez az emlékezetében felvillanó stílusörökségnek korunk elveivel történő átfogalmazásával – a szeszélyes íveket nyugalmas egyszerűséget sugárzóvá szublimálva – kapcsolódott a miliő hangulatához, új formai variációt teremtve (MTA Pszichológiai Intézet rácsai).

Munkásságában tehát nem a letűnt stílusok hamis ismételése kapott szerepet, mert a historizmus még ma is élő veszélyes csábításaival szemben makacs ellenállást fejtett ki. A nagy elődök nyújtotta minta nála csupán keretül szolgált szuverén fantáziájához, de tisztelte sőt vállalta is a múlt hagyományait, és mindvégig a mai kor kifejezésmódjának, valamint a használhatóságnak tiszta logikára épülő kapcsolatát kereste. Megfogadta azt amit elődeink foglaltak meg: a művész csak a jelenre hallgasson, a múltat ne kövesse, csak tanuljon belőle.

Kovács József szívesen élt a rácsok szövet-szerű megjelenítésével, amit gyakran geometrizált formavilággal teremtett meg, és a verziók sokaságával harmonikus mértani struktúrában a vasműves értékeknek nyomatékot adva változa-

73. Takarórács / Grille, Göd, 1989.

are parts of a work of architecture. Ironsmithery was born out of the world of forms in architecture, and it is true today as well, since architecture has always tried to connect the attendant arts to itself. For this reason József Kovács always tackled the task in hand with an aim to fit in with the environment; in forming his shapes harmony with the environment has always been a disciplining force. His art did not deteriorate as time went by; the artist did not become a mere imitator of ages already gone; he did not intend to copy the world of forms of the great predecessors, but, by reinterpreting the inheritance of various historical styles from the point of view of the major principles and philosophies of our time, József Kovács could sublime the whimsical arches of the past into peaceful and calm motives - and in this way he emphasized the milieu, while, at the same time, creating a new version of artistic form. (The gratings of the Psychological Institute of the Hungarian Academy of Sciences). Consequently, a faked

tos új formai koncepciókat fogalmazott. A formák párhuzamosságát, a vertikálitást a horizontális elemmel osztani munkái javánál kötelező szabállyá, formai követelménnyé vált (Országos Onkológiai Intézet kapuja), de a művészi kifejezés eszközeként a csatlakozó elemek ellentétes kapcsolásából származó kontrasztot is felhasználta. Az új törekvésekhez nemcsak bátorsága, de tehetsége is volt, és a klisészerű megoldásokon túllépve egyéni személyes jegyek jelennek meg alkotásain (Marcali város temetőkapuja).

Figurális alkotásaiban az eszmények, törekvések, fogalmak elvont sajátosságainak képi vonatkoztatással történő ábrázolását vagyis a képes beszédet, közismert elnevezésével az allegóriát kedvvel alkalmazta és tette olykor talányossá – de nem megfejthetlenné – művének mondani-valóját (sakk készlete a jók és gonoszok ábrázolásával, de műhelyének cégére is a mestert megjelölő Napóleonnal).

A szikár egyszerűséget, a kopárságot nem kedvelte, mégsem aggatta tele műveit ornamentekkel, viszont hivalkodástól mentes egyszerűséggel a rácsokat behálózó pálcák vonalvezetésének különféle variációjával – új forma megteremtésével és nem dekorációval – oldotta fel a vasrudak egyhangú ismétlődését. Az egy- és ugyanazon lineáris formaképzés különféleképpen hangsúlyozott, sokféleképpen kombinált ár-

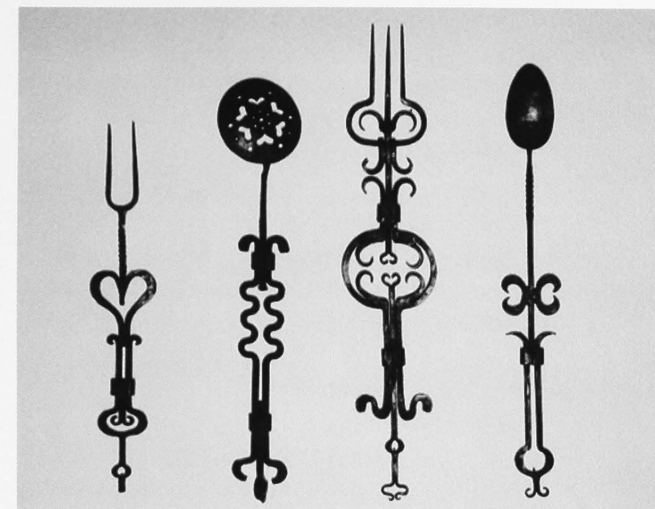
74. Bogrács / Cauldron, 1984.

evocation of the styles of the past was not emphasized in his works at all, because he always resisted the temptation of historicism, which is alive and well these days, too. Examples of the great predecessors offered only a framework for his sovereign fantasy. József Kovács always honoured the traditions of the past, what is more, he could identify himself within them. He was all the time searching for and expressing the quintessence of our modern age, finding the link between usefulness and pure logic. He accepted what had been put into words by his predecessors: an artist should listen to the present instead of the past. The past is important only to the extent one can learn from it.

József Kovács often visualized his gratings as a textile-like fabric and he created this effect with the help of geometrical shapes. By using multiple versions in a harmonious geometrical structure the artist could emphasize the real values of ironsmithery and also create a variety of formal concepts. The parallel forms, the rule of equally sharing verticality and horizontality became a compulsory requirement for him. (The gate of the National Oncological Institute.) But he also used the contrast of the inconsistent joining of elements. The artist was courageous and talented enough to explore all these novelties; József Kovács went beyond the cheap cliché-type solutions and created a real individual artistic oeuvre. (The cemetery gate in Marcali).

In his figural compositions József Kovács was keen on applying the visual abstraction of ideas, intentions and notions, in other words he used figurative speech, the allegory. Sometimes he made his ideas puzzling, but even then they were always decipherable. (The chess set with the good and evil figures, or the signboard of his own workshop with the figure of Napoleon, embodying the master himself.)

József Kovács did not favour lean simplicity or bareness; in spite of this

75. Étkészlet / Tableware, 1984.

nyalatait használta fel, tág teret engedve többirányú fogékonyságának. Megoldásaiban a változatosságot kereste, eközben olykor – legyőzve a vas merevebb elemeit – még az ismét divatba jött szecesszió vonalvezetésére is ráhangolódott (Éneklő Kakas, némely gyertyatartója), beolvastva-átfogalmazva-újjaalkotva műve ornamentikájának rendszerébe.

Az épületbelsőhöz alkalmazkodó funkcionális feladatokat betöltő iparművészeti tárgyainak javát az elemi geometriai formák alkalmazása, az anyaghűség kifejezésre juttatása jellemzi. A díszítések nem csaponganak, hanem szerényen húzódnak meg a célszerűség mögött. Az ösztönös biztonsággal komponált formatisztaság kapta a primátust. A szerkezet egyszerűségével, de anyaga statikai erejének, súlyosságának hangsúlyozásával kovácsolt, a szinte áttekinthetetlen változatosságban megjelent gyertyatartóinak java funkcionális szerepükön túl térbeli megformálásukkal a plasztika igényeit is kielégítik, vasból faragott-kovácsolt szobrai pedig kinőttek az alkalmazott művészet alárendelt állapotából.

Gondolatgazdag, új utakon haladó fényforrásain (csillárok, falikarok) absztrahált összetett áramlatok fedezhetők fel, alkotásain képes bemutatni azok pontos értelmét, tartalmát és sok változást mutató jellegzetességeit.

he never overdecorated his works, but, by varying the sketching of the iron bars in the grating he was able to dissolve monotony, and he achieved this by the means of new forms instead of decorations and ornaments.

József Kovács used differently combined versions of the same linear forms and his multidimensional receptivity was given free scope through them. Variety was of utmost importance for him. When seeking the solutions -overcoming the rigidity of the iron - he sometimes tuned in to the linear forms of the Art Nouveau style, which had once again become fashionable. (The Singing Rooster and some of his candlesticks). In the process of re-interpreting and re-creating these elements the artist melted them into the system of his own ornaments.

His applied art objects are well matched to architectural interiors and they all have a functional task to fulfill. These objects are characterized by the use of elementary geometrical forms and the expression of faithfulness to his material. The ornaments do not run wild, they are hidden behind the function of usefulness. The purity of forms, which were composed with an instinctive security, were given primacy in József Kovács's art. He created with structural simplicity, but, at the same time, he also emphasized the static power and heaviness of his material; especially the candlesticks, which represent an immense variety, and the majority of which - apart from their functional role - meet the demands of spatial sculpture. His sculptures, which were carved into iron, or forged from iron, grew beyond the boundaries of the subordinate role of applied art.

Abstracted, complex tendencies can also be seen in József Kovács's rich, novel light sources (chandeliers, lamp brackets); the artist was able to illustrate their exact nature, their content and their varied nature as well. He deeply despised the empty, conventional schemes and the cheap, trashy objects made of wire or tin.

Mélyen elítélte a konvencionális üres sémákat, megvetette a könnyű keresetet ígérő drótokból csavart, bádoggá silányított lemezekből tákkolt vásári tárgyakat. A vas erejének tiszteletével, anyagszerű szerepének kiemelésével alkotott jelentős műveinek sorát.

Nem zárkózott el az új impressziók elől, törekvéseiben kereste a kor alkotásainak közös jellegzetességeit, az általános érvényű új stílust. Jól ráérezett, hogy az új forma nemcsak a régi elavult egyszerű tagadása, hanem olyan cáfolat, amely szorosabbá teszi az összhangot az emberi valóság valamint annak látása és érzékelése között. A modern szerkesztő elvek, az új technikák, a kompozíciók sokrétűsége a mai élet sokoldalúságához igazodó gazdagsága alapvető jelensége – ha úgy tetszik: stílusa – korunknak. Ezért oly sokfelé tekintő formavilágú a munkássága. És ami még művészi attitűdjére jellemző: idegenkedett a végtelenségtől, a dekoráció halmozástól (ezt formai bőséggel pótolta), a részletezéstől, és nemcsak a tiszta formák keresése okán tartózkodott e módszer alkalmazásától, ugyanis a művészi vasművesség mai stílusának alapvető nyelvtanát a nonfiguratív szobrászatból ellesett törekvések képezik. A technikai megfontolás is erre ösztönözte, mert a tűzben felmelegített vasat gyorsan kell formálni, amíg megfelelő izzó állapotban van, a sietős munka pedig nem enged időt a pepecselő részletezésre.

Épített környezetünket meg a lakások belső tereit népesítette be sok figyelemre méltó eredményű múltat tisztelő, de modern törekvésű alkotásával Kovács József, és ha művei művészi minőség tekintetében változó értékrendjük alapján nem is mindig kimagasló szinten állanak (megtagadnia azonban semmit sem kell), ám egyértelműen korunk felfogásának, ízlésének kifejezőivé váltak, és a közönség körében ösztönző visszhangra leltek.

Egyre szélesebb hullámokat indukáló munkásságában a kézművesipari hagyományok ápolása jelentős szerepet kapott. Rövidre szabott életében számos értéket teremtett, amelyek nélkül szegényebb lenne napjaink művészi vasművességéről alkotott képünk.

The series of grand works by József Kovács are a reflection that the artist honoured greatly his medium, its power, and he emphasized its characteristics as a material.

He was never averse to new impressions; he tried to look for the common features in the works of art of the period that he was interested in, a universal style. He intuitively guessed that the new form was not a simple negation of the old, outdated one, but a kind of rebuttal, which creates harmony between reality and its perception. The modern human principles, the new techniques, the manifold nature of compositions are all features of this style. They adjust well to the variety found in modern life. That is the reason why his artistic oeuvre was so diverse in forms. Another characteristic feature of the artist's attitude was that he felt an aversion to extremities, too many details and superfluous decorations, he used rich forms instead. It was not only his own search for pure forms which prevented him from using this method, since intentions taken from non-figurative sculpture are the bases of artistic ironsmithery today. József Kovács was also driven by technological reasons, since hot iron has to be shaped very quickly. Hasty work does not allow any meticulous tinkering. He created a legion of works of considerable quality for our residential areas and the interiors of our homes, all of which respected the past, but, at the same time, expressed modern endeavours. Although, considering their artistic quality, the works of József Kovács are not always at the top level of ironsmithery, yet the artist does not have to deny any of them. The majority of them express the taste and the thinking of our time and have received a sympathetic response from their public.

In his oeuvre the nurturing of arts, crafts and traditions was given a special role. During his short life József Kovács created many valuable works, without which the overall picture of contemporary artistic ironwork would be far poorer.

FÉNYKÉPJEGYZÉK

1. Műhelyében, 1985.
2. Kovácsoltvas motívum 1978
3. Gundel étterem kerítésrácsa (részlet), Budapest 1979
4. Gundel étterem kerítése (részlet) 1979
5. Gundel étterem főhomlokzati rácskapuja, Budapest 1979
6. Gundel étterem kerítésrácsa (részlet), Budapest 1979
7. Magyar kápolna rácsajtó (vázlat) 1981
8. Magyar kápolna rácsajtó (vázlat) 1981
9. A Magyarok Nagyasszonya kápolna rácsajtaja, Róma 1981
10. Marcali Városi Temető főkapuja, Marcali, 1982
11. Marcali Városi Temető főkapuja (részlet) Marcali, 1982
12. Almásy telepi Krisztus Király r.k. plébániatemplom szentélyrekesztő rács, (részlet) Székesfehérvár, 1984–85
13. Almásy telepi Krisztus Király r.k. plébániatemplom szentélyrekesztő rács, Székesfehérvár, 1984–85
14. MTA Pszichológiai Intézet, térelválasztó rács, Budapest, 1987
15. MTA Pszichológiai Intézet, rácsajtó, Budapest, 1987
16. Országos Onkológiai Intézet főkapuja, Budapest, 1988
17. Országos Onkológiai Intézet kapurészlet, Budapest, 1988
18. Alagi Állami Tangazdaság kapurészlet, Dunakeszi, 1987–1988
19. Alagi Állami Tangazdaság kerítése, Dunakeszi, 1987–1988
20. Térelválasztó rács, Budapest, 1985
21. Kaputanulmány, 1985
22. Korlát, Hotel Intercontinental 1988
23. Bagolyvár étterem cégére, Budapest, 1982
24. Kolostor söröző cégére, Tihany, 1989–1990
25. Éneklő kakas cégére, Tihany, 1990
26. 100 éves étterem cégére, Budapest, 1985
27. Saját cégér, 1994.
28. Gyertyatartó, 1973
29. Gyertyatartó, 1974
30. Gyertyatartó, 1992
31. Gyertyatartó, 1992
32. Menóra, 1991
33. Gyertyatartó, 1974.
34. Húsvéti gyertyatartó, Budapest, 1980
35. Kandeláber, 1989
36. Alagi Állami Tangazdaság kandelábere, Dunakeszi, 1987
37. Szépművészeti Múzeum udvari kandelábere, 1989–1990
38. Alagi Állami Tangazdaság kandelábere, Dunakeszi, 1987
39. Hilton Tower-terem csillár, Budapest, 1976
40. Jász-Nagykun-Szolnok megyei Önkormányzat csillár, 1989
41. MTA Pszichológiai Intézet csillára, Budapest, 1987
42. MTA Veszprémi vendégház csillára, 1978
43. MTA Veszprémi vendégház, falikarok, 1978
44. MTA öntöttvas kandelábere, Budapest, 1987
45. Tűzibak, 1972
46. Tűziszerszámok, 1975
47. Újságtartó, 1976
48. Kovácsoltvas tükör, 1970

LIST OF PHOTOGRAPHS

1. In his workshop, 1985
2. Wrought iron motif, 1978
3. Gundel Restaurant railings (detail), Budapest, 1979
4. Gundel Restaurant fence (detail), 1979
5. Gundel Restaurant wrought iron gate, Budapest, 1979
6. Gundel Restaurant railings (detail), 1979
7. Wrought iron gate for Hungarian Chapel in Vatican (plans), 1981
8. Wrought iron gate for Hungarian Chapel in Vatican (plans), 1981
9. Wrought iron gate for Chapel of Our Lady of Hungary, Rome, 1981
10. Main gate of Marcali Cemetery, 1982
11. Main gate of Marcali Cemetery (detail), 1982
12. Lattice screen (detail), Székesfehérvár, 1984–85
13. Lattice screen for chancel of parish church, Székesfehérvár, 1984–85
14. Institute of Psychology, wrought iron partition, Budapest, 1987
15. Institute of Psychology, wrought iron gate, Budapest, 1987
16. Institute of Oncology, main gate, Budapest, 1988
17. Institute of Oncology, detail of main gate, Budapest, 1988
18. Alag State Model Farm, detail of gate, Dunakeszi, 1987–88
19. Alag State Model Farm, railings, Dunakeszi, 1987–88
20. Partition screen, Budapest, 1985
21. Study for wrought iron gate, 1985
22. Hotel Intercontinental, railings, 1988
23. Sign for Bagolyvár Restaurant, Budapest, 1982
24. Sign for Kolostor Beerhouse, Tihany, 1989–90
25. Sign for Éneklő Kakas Restaurant, Tihany, 1989
26. Sign for 100 éves Restaurant, Budapest, 1985
27. Sign for József Kovács's workshop, Budapest, 1994
28. Candleholder, 1973
29. Candlestick, 1974
30. Candlestick, 1992
31. Candlestick, 1992
32. Menora, 1991
33. Candlestick, 1974.
34. Easter candlestick, Budapest, 1980
35. Candelabra, 1989
36. Candelabra at Alag State Model Farm, Dunakeszi, 1987
37. Candelabra in courtyard of Museum of Fine Arts, 1989–90
38. Candelabra at Alag State Model Farm, Dunakeszi, 1987
39. Hilton Hotel, Tower Room chandelier, Budapest, 1976
40. Chandelier in Jász-Nagykun-Szolnok County Hall, 1989
41. Institute of Psychology, chandelier, Budapest, 1987
42. Academy of Sciences' Guest House in Veszprém, chandelier, 1978
43. Academy of Sciences' Guest House in Veszprém, wall lamps, 1978
44. Academy of Sciences, wrought iron candelabra, Budapest, 1987
45. Firedog, 1972
46. Fire-irons, 1975
47. Magazine rack, 1975
48. Wrought iron mirrors, 1970

49. Kovácsoltvas tükör, 1970
50. Kovácsoltvas lábas óra, 1971
51. Kovácsoltvas szék, 1975
52. Kovácsoltvas zsámoly, 1975
53. Kovácsoltvas szék, 1991–1992
54. Kovácsoltvas szék, 1991–1992
55. Kovácsoltvas kerekasztal és szék, 1971
56. Kovácsoltvas asztal, Budapest, 1993
57. Klauzál téri zászlótartó, Budapest, 1978
58. Kovácsoltvas kazetta, Budapest, 1975
59. Üveghúzó pajzs, Veszprém, 1978
60. Kovácsoltvas kereszt, 1985
61. Többbrétegű láncszem, (részlet), 1979
62. Többbrétegű láncszem, (részlet), 1980
63. Kovácsoltvas korpusz, 1986
64. Anikó, 1994
65. Szigeti emlék, 1994
66. Sakk, 1994
67. Gyertyacsillár, 1980
68. Láncszemek 1, 1980
69. Láncszemek 2, 1980
70. Láncszemek 3, 1980
71. Láncszemek 4, 1980
72. Vitorlás Vigadó ablakrácsa, Tihany, 1987–1988
73. Takarórács, Göd, 1989
74. Bogrács, 1984
75. Étkészlet, 1984
76. Kovácsoltvas keresztmotívum, 1984

FONTOSABB MEGVALÓSULT MUNKÁK

- 1970 Csepel Galéria: első önálló kiállítás
1970 Csepel Galéria: közös kiállítás Dárday Nicolett és Burkus János üvegtervezőkkel
1971–76 Iparművészeti Vállalat „Tranzit”
1976 Hilton Tower-terem csillárok és lámpák
1978 MTA veszprémi vendégháza: csillárok és lámpák
1978 MTA veszprémi vár „Kanonok-ház” csillárok, falikarok, külső felirat, üvegajtó pajzs
1979 Klauzál téri vásárcsarnok: zászlótartók
1979 Gundel Étterem főhomlokzati kapu és kerítés, felirat, lámpák
1980 Mednyánszky-terem önálló kiállítás
1980–81 SZOT Boglárlelle (nemzetközi vendégház) csillárok, lámpák
1980–81 Süllysáp Gótikus templom (róm. kat.)húsevti gyertatartó, misekönyvvállvány, örökmécses, falikarok
1981 Vatikáni Magyar Kápolna kapui
1982 Gundel Bagolyvár Étterem: cégér, kapu, csillárok, falikarok
1982 Marcali: városi temető főkapuja

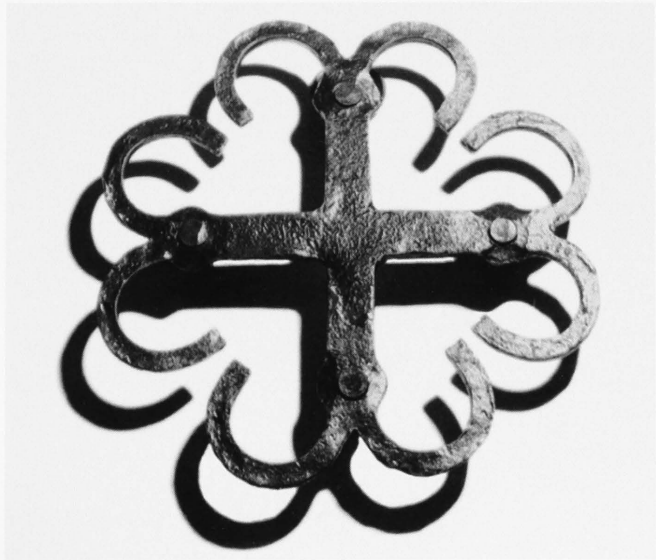
49. Wrought iron mirrors, 1970
50. Wrought iron clock on legs, 1971
51. Wrought iron chair, 1975
52. Wrought iron stool, 1975
53. Wrought iron chair, 1991–91
54. Wrought iron chair, 1991–91
55. Wrought iron round table and chair, 1971
56. Wrought iron table, Budapest, 1993
57. Flagstaff in Klauzál Square, Budapest, 1978
58. Wrought iron casket, Budapest, 1975
59. Handle for glass door, Veszprém, 1978
60. Wrought iron cross, 1985
61. Multi-layer chain (detail), 1979
62. Multi-layer chain (detail), 1980
63. Wrought iron crucifix, 1986
64. Anikó, 1994
65. Memory of the Island, 1994
66. Chess set, 1994
67. Chandelier, 1980
68. Chain links 1, 1980
69. Chain links 2, 1980
70. Chain links 3, 1980
71. Chain links 4, 1980
72. Window grille at the Vitorlás Vigadó, Tihany, 1987–88
73. Grille, Göd, 1989
74. Cauldron, 1984
75. Tableware, 1984
76. Wrought iron cross motif, 1984

IMPORTANT COMMISSIONS AND EXHIBITIONS

- 1970 Csepel Gallery: first solo exhibition
1970 Csepel Gallery: joint exhibition with Nicolett Dárday and János Burkus, glass designers
1976 Hilton Hotel, Tower Room: chandeliers and lamps
1978 Academy of Sciences’ Guest House in Veszprém: chandeliers and lamps
1978 “Canon’s House”, Veszprém: chandeliers, wall lamps, outside signs, handle for glass door
1979 Market Hall in Klauzál Square: flagstaffs
1979 Gundel Restaurant: gate and railings on main facade, sign, lamps
1980 Mednyánszky Hall, Budapest: solo exhibition
1980–81 Trade Union International Guest House, Boglárlelle: chandeliers, lamps
1980–81 Gothic Church, Süllysáp: Easter candlestick, prayer book stand, wall lamps, candleholders
1981 Gates for the Hungarian Chapel in the Vatican
1982 Gundel’s Bagolyvár Restaurant: sign, gate, chandeliers, wall lamps
1982 Marcali: main gate for cemetery

- 1983–84 Magyar Állami Operaház: az összes külső nyílászáró kovácsoltvas rácsok helyreállítása
1984 Tóalmás SZOT gyermeküdülő: csillárok, falikarok
1984–85 Székesfehérvár: plébániatemplom szentélyleválasztó rács
1985 Berekfürdő SZOT vendégház: csillárok, falikarok, tűzikészlet
1985 Bagolyvár Étterem: udvari kandeláber, falikarok
1985 Szézeves étterem: cégér, terelőlánc
1986 Szépművészeti Múzeum: II. e. ablakrácsok
1987 Magyar Tudományos Akadémia: könyvtár, lépcsőház, külső nyílászárók
1987 MTA Pszichológiai Intézet: térelválasztó rács, külső-belső rácsok, központi nagy csillár
1987 Vasarely Múzeum: csillagászati napóra
1987–88 Tihany, Vitorlás Fogadó: étterem, borozó
1987–88 Alag, Állami Tangazdaság: étterem fogasrendszer
1988 Onkológiai Intézet: főkapu
1988 Hotel Intercontinental: külső teraszrácsok
1989 Szolnok, Varga Katalin gimnázium: épcsőházi korlátja
1989 Jász-Nagykun–Szolnok megyei Önkormányzat: csillárok, falikarok
1989–90 Szépművészeti Múzeum: udvari kandeláberek és falikarok
1989–90 Alag, Állami Tangazdaság:
1989–91 Tihany, „Kolostor Söröző”
1990–91 Óbudai Alternatív Közgazdasági Gimnázium: rácsa
1992 Múcsarnok: rácsok
1994 Magyar Építészek Kamarája és Szövetsége: önálló kiállítás

- 1983–84 Hungarian State Opera House: restoration of all outside wrought-iron work
1984 Children’s Holiday Home, Tóalmás: chandeliers, wall lamps
1984–85 Székesfehérvár Parish Church: partition screen for chancel
1985 Trade Union Guest House, Berekfürdő: chandeliers, wall lamps, fire-irons
1985 Bagolyvár Restaurant :garden candelabra,two wall lamps
1985 Százéves Restaurant: signboard, partition chain
1986 Museum of Fine Arts: second floor window grilles
1987 Academy of Sciences: library staircase, outer wrought-iron grilles and gratings
1987 Institute of Psychology: partition railings, inside and outside railings, central chandelier
1987 Vasarely Museum: astronomical sundial
1987–88 Tihany, Vitorlás Vigadó: restaurant, wine bar, grilles
1987–88 State Model Farm, Alag: series of coatracks in restaurant
1988 Institute of Oncology: main gate
1988 Hotel Intercontinental: outer terrace railings
1989 Szolnok, Varga Katalin Gymnasium: staircase banister
1989 Szolnok, County Hall: chandeliers, wall lamps
1989–90 Museum of Fine Arts: candelabra in the courtyard and wall lamps
1989–90 State Model Farm, Alag: gate and fencing
1989–90 Tihany, Kolostor Beerhouse: signboard
1990–91 Gymnasium in Óbuda: grilles
1992 Exhibition Hall, Budapest: railings
1994 Hungarian Chamber of Architects: solo exhibition

76. Kovácsoltvas keresztmotívum / Wrought iron cross motif, 1984.

